

הישיבה המאתיים-ושבעים-וארבע של הכנסת העשירית

יום רביעי, י"ד בשבט התשמ"ד (18 בינואר 1984)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:02

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

כרשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי בהצעת חוק הנגב, התשמ"ד—1984, שהונחה על שולחן הכנסת ביום שני, י"ב כשבט התשמ"ד, 16 בינואר 1984, נכלל בטעות השם אהרן אוזון בין מגישי הצעת החוק. תודה.

היו"ר מ' שחל:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת.
הודעה למזכיר הכנסת.

ב. שאלות בעל-פה

כאשר לשאלה השנייה על המחחרות בארגונינו, ידוע שיחסן של המחחרות האלה לישראל היה שלילי. אנחנו יודעים על שיתוף פעולה הדוק שהיה בשנות השבעים בין אחת המחחרות, ה"מונטרוס", לבין אש"ף, וזה התבטא בהדרכה ובאימונים.

היו"ר מ' שחל:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת ברמן.

יעצק ברמן (הליכוד):

האם ראש הממשלה יסכים לענות על שאלה היפותטית: אם בבית-המועצות יתחילו שוב לשלוח טרורקיסטים לסיביריה, וכניהם יהיו יהודים, האם ניכנס לעימות עם ברית-המועצות?

ראש הממשלה ושר החוץ י' שמיר:

כידוע, העימות שלנו עם ברית-המועצות, במידה שישנו, הוא בגלל יחסם לעליית יהודים לארץ-ישראל ובגלל אנטישמיות, הנוצרת את ביטוייה בכמה וכמה תופעות.

היו"ר מ' שחל:

שאלה לחבר הכנסת רב זכין. חבר הכנסת חופיק טוכי, אם אתה רוצה, גם — — —

רב זכין (המערך):

אדוני ראש הממשלה, בקרוב יפתחו המשפטים נגד הגנרלים של החונטה הצבאית. גם ממשלת ספרד וגם ממשלת איטליה תבעו לשחק נציגים רשמיים במשפטים. נוכח העובדה שהיו מעל ל-1,500 יהודים בין הקורבנות, האם תתבע כשם הממשלה לשחק נציג רשמי במשפטים, העומדים להיפתח בארגונינו?

ראש הממשלה ושר החוץ י' שמיר:

שגרירות ישראל בבואנוס-אייס מכרזה את הנקודה הזאת. ממשלת ישראל הופיעה בארגונינו, כמו בכל המדינות האחרות, כמהינה שמוסמכת — ושחייבת — להגן על האינטרסים של בני העם היהודי: כך אנחנו נוהגים, וכך ננהג גם במקרה זה.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת קליינר, בבקשה.

היו"ר מ' שחל:
אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, הסעיף הקבוע בכל יום ד' — שאלות בעל-פה. השאלתא הראשונה היא שאלתא מס' 25 מאת חבר הכנסת יצחק ברמן. והיא מופנית אל ראש הממשלה.

25. יחסי ישראל-ארגנטינה

יעצק ברמן (הליכוד):

1. האם קיימת בממשלה החלטה, שלפיה על ישראל להיכנס לעימות עם כל ממשלה זרה המענה אורחים שלה, החברים באופוזיציה במחתרת, בכל מקרה שגם אנשים ממוצא יהודי משתייכים לאותה אופוזיציה?

2. מה ידוע על יחסי המחחרות בארגונינו כלפי ישראל ואש"ף?

היו"ר מ' שחל:

אבקש מראש הממשלה להשיב על השאלתא.

חבר הכנסת ברמן, כתבת "כל ממשלה זרה"; אפשר היה לחשוב כי גם פה יש אופוזיציה יהודית.

יעצק ברמן (הליכוד):

אני לא התכוונתי אליהם במקרה זה.

ראש הממשלה ושר החוץ י' שמיר:

אדוני היושב-ראש, אני מבין שחבר הכנסת ברמן התכוון ליחסי ישראל-ארגנטינה. ובכן, ברור שמקובל על מדינת ישראל לקיים יחסים עם כל המדינות, בלי להתערב בענייניהן הפנימיים. עם זה, אנחנו רואים מחובתנו לעשות כל מה שנדרש כדי לבוא לעזרת התושבים היהודים והקהילות היהודיות במקומות אלה, במידה שהם נתקלים באפליה בגלל יהדותם; הוא הדין ביחידים מכני עמנו. כאשר אנחנו חשים שהם סובלים יותר בגלל היותם יהודים.

כאשר לעניין הכאוב והטרגי בארגונינו, נכון שבמידה שיהודים נעצרו או נחטפו בכל הוזה, הרי הם לא נחטפו כיהודים, או בגלל היותם יהודים; אבל אין ספק שהם סבלו יותר בגלל היותם יהודים. יש על כך הרבה עדויות והרבה חומר. אנו ראינו מחובתנו להגן עליהם, ועשינו כמיטב יכולתנו בעניין זה, באמצעות נציגנו בבירת ארגנטינה.

האלה. גם עניין זה, בלי ספק, יתפוס את מקומו בשיחות שנהלה בשבוע הבא עם הקנצלר קוהל.

משום כך, אינני חושב לנחון ברגע זה להעלות את כל הפרטים של הנושא הזה.

היו"ר מ' שחל:

שאלה נוספת לחבר הכנסת יוסף רום.

יוסף רום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בהמשך לנושא הזה, אני רוצה לתקן את הציטטה שהובאה כאן. הציטטה המדויקת, כפי שזכור לי, היתה, שאין להכתיים קבוצה שלמה של אנשים אך ורק משום שבגיל 19—20 מילאו חובתם והתנדבו; בלשון הציטטה הגרמנית "פרייבילינג" — התנדבו לשירות.

אני חושב, שכאשר מצטטים במדויק — זה הרבה יותר חמור, במובן זה שזו הצדקה לקבוצה שהתנדבה, גם לפי דבריו של הקנצלר קוהל.

עכשיו — השאלה עצמה: האם, בנוסף על הדברים ששמענו מראש הממשלה לגבי העלאת הנושא בשיחה עם הקנצלר קוהל, תבוא גם תביעה של ממשלת ישראל לממשלת גרמניה לדאוג שבחוק הגרמני כל הקבוצות שיש להן עבר נאצי, כמו הפנסינגרים של הוואפן-ס"ס, יוצאו מחוץ לחוק, כגלל הסמליות שבעובדה שבגרמניה מעיזים היום לומר שקבוצה כזו איננה פוגעת בדמוקרטיה הגרמנית?

ראש הממשלה ושר החוץ י' שמיר:

אני יכול להשיב, יש לנו כל הציטטות הנוגעות לעניין הזה, כאשר נעלה את כל הנושאים האלה בשיחות. ניגע בכל האספקטים הנוגעים למדינת ישראל ולעם ישראל.

היו"ר מ' שחל:

שאלה נוספת לחבר הכנסת מיכאל בריזר.

מיכאל בריזר (המערך):

אדוני ראש הממשלה, האין אתה סבור כי עלינו להבהיר לגרמניה באורח חד-משמעי, שעל רקע העבר שעליו דיבר גם חבר הכנסת יו"ם, אנו סבורים שצווי מוסרי עלינו שממשלת גרמניה תנהג יחס מיוחד כלפי מדינת ישראל וחימנע מכל צעד פוליטי-צבאי, או צעד של אספקת נשק, העלול לסייע לאויביה של ישראל, גם אם מדובר בסעודיה?

ראש הממשלה ושר החוץ י' שמיר:

הרעיון שהעלה חבר הכנסת בריזר הוא מסקנה הנובעת מאותה גישה שהסכרתי, על המחויבות ההיסטורית של העם הגרמני למה שהתרחש כשנות השלושים והארבעים.

היו"ר מ' שחל:

אני מודה לראש הממשלה. אנו עוברים לשאלת מס' 29, מאת חבר הכנסת יוסף רום, המופנית לשר התעשייה והמסחר.

29. יבוא מתחרה לתוצרת הארץ

יוסף רום (הליכוד):

כבוד השר, הובא לתשומת לבי שמייבאים מוצרים המתחרים בתוצרת הארץ בתנאים המפלים לרעה תוצרת הארץ. לדוגמה: יבוא של מכלים ומכליות וכן יבוא של מלח מרומניה.

1. האם ידועות לשר הסכנות לייצור בארץ מיבוא מתחרה כתנאי תחרות לא הוגנים?

2. מה עושה משרדך להגנת תוצרת הארץ בכלל ובמקרים המפורטים, שיש להם השלכות על תעסוקת מאות עובדים בחיפה ובאילת?

מיכאל קליינר (הליכוד):

הדעה הרווחת בארגונינו היא, שלא היתה ממשלה שעזרה ליהודים נרדפים בעת המשפטים הקשים בארגונינו כמו ממשלת ישראל. מדוע לא נעשה יותר כדי לתת לדבר הזה ביטוי, ואולי למנוע שאלות, מסוג השאלות שנשאלות על הפעולה החיובית שעשתה ממשלת ישראל למען יהודים נרדפים?

ראש הממשלה ושר החוץ י' שמיר:

ממשלת ישראל לא עשתה את הדברים האלה בסודיות, והדברים פורסמו בשעתם. אני הודעתי על כך במליאת הכנסת וגם בוועדת החוץ והביטחון. פירטתי את הדברים האלה, והם ידועים. כמובן, אנשים רשאים תמיד לדרוש יותר, ואין גבול למאמצים שאפשר לדרוש. אני חושב שבתנאים שהיו קיימים בארגונינו, ממשלת ישראל עשתה את המקסימום, וגם לא שמרנו את זה בסוד.

31. התבטאויותיו של הקנצלר קוהל בקשר

לוואפן-ס"ס

היו"ר מ' שחל:

תודה. אדוני ראש הממשלה, מאחר שהופנתה אליך שאלת נוספת, אבקש שתענה עליה כעת, במקום להטריח אותך פעם שנייה.

שאלת מס' 31 מאת חבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (המערך):

אדוני ראש הממשלה, ראש ממשלת גרמניה אמר בכלי התקשורת של גרמניה, בקשר להתארגנות של מי ששירתו במלחמת העולם השנייה בקבוצות הרצחניות של הוואפן-ס"ס, כי — ואני מצטט: "אין להכתיים קבוצה שלמה של אנשים אך ורק משום שבגיל 19—20 מילאו חובתם והתחייבו לשירות".

שאלתי: היש בדעת ראש הממשלה ושר החוץ להגיב על התבטאות נוראה זו בעת פגישתו עם הקנצלר, בביקורו בארץ בשבוע הבא?

ראש הממשלה ושר החוץ י' שמיר:

כולנו יודעים שמערכת היחסים שלנו עם הרפובליקה הפדרלית הגרמנית מתנהלת כל הזמן בצלם של מאורעות האירועים של שנות השלושים והארבעים, מעשי הזוועה מהימים ההם, מעשי הטבח וההשואה לא נשכחו, לא יישכחו ולא נשלים עם השכחתם.

העניין המיוחד הזה שהעלה חבר הכנסת שבח וייס ונושאים אחרים הקשורים בו יועלו בצורה הולמת בעת ביקורו הקרוב של הקנצלר קוהל בישראל בשבוע הבא.

היו"ר מ' שחל:

שאלה נוספת לחבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (המערך):

שאלה נוספת בהקשר הכולל, האם יוכל ראש הממשלה לדווח מהו מצב אותה עסקה מתוכננת של מכירת הטנקים מסוג "ליאופרד" לערב הסעודית. אני רואה את זה כאותו הקשר, כי אני חושב שכל יחסינו עם גרמניה הם על הרקע ההיסטורי הטרגי הנורא של מה שאירע בדרך האחרון ולפניו.

ראש הממשלה ושר החוץ י' שמיר:

אין ספק שיש קשר עמוק בין שני האספקטים שהועלו בשאלתך. אנתנו עוקבים מקרוב ובצורה שיטתית אחרי ההתפתחויות. יושא נשק גרמני לארצות ערביות במזרח התיכון יתוף פעולה צבאי בין גרמניה לארצות

תשובתו של השר מקובלת עלי כהחלט. אני חושב. חשבוש שנמשך במדיניות הזאת; אבל באשר לפרטים אני מציע, שייבדק הנושא הזה של הפקדה ושל כל הדרכים האחרות להגן על תוצרת הארץ.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:
בהחלט אעשה כך.

הי"ר מ' שחל:
שאלה נוספת לחבר הכנסת דב בן-מאיר.

דב בן-מאיר (המערך):
לפני כשבועיים קיבלנו חוזר מבית-חרושת לרעפים בארץ. בחוזר מתלונן הכותב, שההיצף של רעפים מחוץ-לארץ מכריח אותו לסגור את המפעל. אף שהתוצרת שלו עולה באיכותה על טיב הסחורה המיובאת. האם שר התעשייה והמסחר מודע לכך, ומה בדעתו לעשות כדי לסגור את הפרצה הזאת?

שר התעשייה והמסחר ג' פת:
לא, אינני מודע לנושא ספציפי זה. חבל שלא קיבלנו תלונה מאותו מפעל, שתוכיח, כי אכן הרעפים מיובאים לישראל וגמברים במחירי היצף. אם אומנם יתברר לנו שכך הוא הדבר, נטיל מייד היטל משלים לגבי אותם רעפים שכבר הגיעו לישראל. מוכן שנקבע זאת כחסדר גם לעתיד, למקרה שיהיה יבוא נוסף של רעפים דומים.

הי"ר מ' שחל:
תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת רפאל סויסה.

רפאל סויסה (המערך):
אדוני השר, בעיית היקבים בארץ והמצוקה שבה נתון ענף המשקאות בארץ ידועים לכול. ידוע לנו, שמיליוני בקבוקים של משקאות — יינות ומשקאות אחרים — מונחים במרתפים וביקבים. מצב זה נוצר גם עקב היבוא הגדול של משקאות מחוץ-לארץ. הייצואים תחרות קשה עם תוצרת הארץ. מה עושה אדוני כדי לפתור בעיה זו, ולהפחית יותר תוצרת שלנו?

שר התעשייה והמסחר ג' פת:
אכן, קיים יבוא של משקאות מחוץ-לארץ, בעיקר של יינות, שמדינות המוצא שלו הן מדינות השוק המשותף. ארמיניסטרביית, קשה לנו מאוד למנוע יבוא כזה. אם נעשה זאת בלי להביא בחשבון את ההשלכות שתהיינה לצעד שכזה, אנחנו גם עלולים למצוא, שהשווקים באותן מדינות יהיו סגורים בפני התוצרת החקלאית שלנו.

— זה כמה חודשים אני מקיים דיונים עם חברת "כרמל מורח" על האפשרות של שיקום היקבים שלה הן בראשון-לציון והן בויכרין-יעקב. כדי שהיצוא מישראל יוכל לשמש בסיס לתוצרת יינות שתוכל להיכנס לתחרות בשוק העולמי, וכדי שייגדל היצוא של יינות מישראל לשוק העולם.

לצערו הרב, כמות היינות שהאורח בישראל שותה בשנה היא בערך 5% מכמות היינות הממוצעת ששותה אורח בכל אחת ממדינות השוק המשותף.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
צריך להיות לשמחתנו ולא לצערו.

רוני מילוא (הליכוד):
קשה להבחין.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
פחות שיכורים יותר טוב.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:
הנני מתכבד להשיב על שאלתך זו.

בכל מקרה שקיים יבוא המתחרה בייצור המקומי בצורה בלתי הוגנת, למשל יבוא כתנאי היצף, מופעלים הכלים הקיימים, כדי למנוע אותו או למנוע את הנוקים שהוא עלול לגרום. במקרה שמוגשת תלונה על יבוא כתנאי היצף, מתנהלת חקירה על-פי החוק למניעת יבוא בהיצף, וכאשר התלונה מתבררת כנכונה מוטלים ההיטלים וההגבלות למניעת נזקי ההיצף כחוק.

הפיקוח על יבוא שיש בו סכנה לתעשייה המקומית נעשה, בין היתר, על-ידי הכללת יבוא, הפריטים הללו בתוספת הראשונה לצו יבוא חופשי, כלומר נדרש עבורם רשיון יבוא על-מנת להכניסם ארצה.

רשיונות היבוא הללו מונפקים על-פי שיקול דעת מקצועי וכשים לב למצב התעשייה בארץ, והם ניתנים אך ורק ליבוא ממדינות שמקיימות קשרי סחר תקינים עם ישראל. מדינות שאין להן קשרים כאלה — היבוא מהן נאסר, פרט להיתר חריג במידה שהדבר הכרחי למטרות כגון השגת חומרי גלם שהתעשייה זקוקה להם.

לגבי מדינות שהיבוא מהן אינו אסור אך הן מגבילות בצורה כלשהי את היצוא מישראל, מותנה מתן כל רשיון יבוא לגבי אותם מוצרים הנדרשים לרשיון יבוא בהוכחה של עסקאות יצוא מקבילות. בכל מקרה, לא ניתנים רשיונות כאשר ברור שהיבוא יכול לגרום לסגירת מפעלים מקומיים.

כרגע נמצאת בבקורשט משלחת בראשות מנכ"ל משרד התעשייה והמסחר, לצורך ליכון בעיות הסחר ולמציאת הסדרים נאותים, שיכתיחו שלכל עסקת יבוא תחסיים במקביל עסקת יצוא מתאימה של תוצרת ישראלית.

לגבי היבוא מרומניה: מדובר בעסקת יבוא מלח עבור מועצת הלול, תמורת יצוא בשר הודו. העסקה עדיין לא סוכמה, ומדובר בכמויות קטנות של 100 — 200 טונות, שאין בהן משום סכנה לייצור המקומי. המפעל באילת מייצר כ-40,000 טונות מלח בשנה. הודענו לאנשי מועצת הלול, כי לא נאפשר יבוא מלח מרומניה בכמויות שיוסכנו את קיומו של המפעל באילת.

לגבי יבוא מכלים ומכליות, לא ידוע כרגע על עסקאות ספציפיות. מכל מקום, יבוא מכליות נגזרות על גלגלים מותנה במתן אישור משרד התחבורה, ואילו מכלים אחרים, למעט מכלי לחץ, אינם זקוקים עתה לרשיון יבוא. במידה שתתקיימה עסקאות כאלו, תיבחן האפשרות להתנותן בעסקאות יצוא מקבילות, ואם ייירש וגראה שהדבר אכן נחוץ — תיבחן האפשרות להכלילן בחובת הרשיון.

על כל פנים, משרדנו עומד איתן ושומר להגביל יבוא ככל הניתן, בלי לפגוע בהסכמים הביטורליים שעליהם חתומה מדינת ישראל לגבי מוצרים המסכנים את הייצור המקומי. התנאי חייב להיות, כמובן, שהייצור המקומי חייב לעמוד בטיב הוגן ובמחיר סביר לצרכן.

הי"ר מ' שחל:
שאלה נוספת לחבר הכנסת רום.

יוסף רום (הליכוד):
אביא דוגמה, להבהרת נושא של המכלים והמכליות: שמעתי, שיבואנים שחזרו אפילו מחובת ההפקדה המוקדמת המקובלת לגבי כל יבוא אחר.

3. האם יש לאוצר הערכה, כמה מטבע-חוץ נרכש על-ידי תיירים בחודשים נובמבר-דצמבר 1983?
4. כיצד מתכוון האוצר לסתום פרצה זו?

היו"ר מ' שחל:
אדוני סגן השר.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

1. השאלה האורייגנלית — אינני מתייחס לסכום — היתה רלבנטית עד אתמול, וזאת עקב קבלת ההחלטה החדשה בנושא זה. נכון שלח"ר היתה זכות לרכוש מטבע-חוץ עד 3,000 דולר ללא מסמכים וקבלות. זאת בשני אופנים: א. כנגד שקלים — היינו המרה חוזרת; ב. על-ידי המרת כל מטבע-חוץ שרכש באותו ביקור בארץ. כנגד קבלות בלבד.

2. הרכישה לא נרשמה בדרכון לפני ההחלטה החדשה, ולא תירשם גם אחריה, מפני שזכותו של ח"ר להמיר כספו המרה חוזרת כנגד קבלות ברורה. זאת אומרת, שאם הוא המיר מטבע-חוץ לשקלים, וזכותו להמירו בחזרה.

אין צורך ברישום לשם רכישת 500 דולר נוספים, שיירכשו אחרי ביקורת הגבולות.

3. אין מידע מדויק, אך ידוע שהיו עסקאות כאלה. אין מידע לגבי כמות העסקאות. קשה מאוד לאתר דבר כזה.

4. פרצה זו נסתמה אתמול עם קבלת ההחלטה על הגבלת רכישת מטבע-חוץ. ח"ר יוכל לרכוש בחזרה מטבע-חוץ — זאת אומרת המרה חוזרת, כנגד שקלים — לפני צאתו מהארץ, עד לתקרת הסכום שהומר. אם יהיו הוכחות שהוא השתמש בחלק מן הכסף, יהיה לו קשה להתמודד עם זה.

דב בן-מאיר (המערך):
רק כנגד קבלות.

סגן שר האוצר ח' קופמן:
עד לתקרת הסכום, שהמיר לשקלים כנגד מטבע-חוץ בעת שהותו כאן, ועל-פי קבלות בלבד. ולפני ציאורו — גם על-פי תאריך הכניסה לארץ, המוטבע בדרכונו.

היו"ר מ' שחל:

שאלה לחבר הכנסת זיאק אמיר.

יעקב זיאק אמיר (המערך):
האם הממשלה מודעת לכישלונה בנושא הליברליזציה של מטבע-החוץ, ומיה עמדת הליברלים, שדגלו בסמט הליברליזציה, כעניין זה?

דן תיכון (הליכוד):

אולי תשאל את הליברלים?

סגן שר האוצר ח' קופמן:

אין כאן כישלון, ולא צריך להיכנס לפניקה. בסך הכול יש יותר פיקוח, קצת יותר צמצום בהוצאות — שלא לצורך ולא לשם נסיעה לחוץ-לארץ ובחזרה — שהיו לאנשים. המילה "כישלון" הפכה להיות ביטוי השגור על לשונך, זיאק. אם אחפש, אוכל בקלות למצוא את הכישלונות שלך.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
פיקוח זה דבר טוב. תמיד הייתם בעד.

היו"ר מ' שחל:

אנו עוברים לשאלת אחרת — שאלת מס' 27, מאת חבר הכנסת רוני מילוא.

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת זיאק אמיר, בגלל ההערה הפסדת שאלה נוספת שרציתי לאפשר לך.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

אני מקווה, כי המאמצים שלנו אכן יוכתרו בהצלחה, ושכ"ח נעשה את מה שחייב להיעשות על מנת שייצור היין בישראל אכן ייעשה תחרותי, ונוכל להגדיל את כמויות היצוא שלנו. קשה להישען על השוק המקומי בלבד, וקשה להבטיח הכנסה מתאימה לבעלי הכרמים והכנסה סבירה ליקבים שלנו.

יעקב זיאק אמיר (המערך):

אני מוחה על הפסיקה הלא-צודקת של יושב-ראש הישיבה. לדעתי אין לכך הצדקה.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת זיאק אמיר, אני מודה לך. אני מודה גם לשר התעשייה והמסחר.

יגאל הורביץ (רפ"י) — הרשימה הממלכתית):
אפשר לשאול עוד שאלה?

רפאל סויסה (המערך):

לצערנו, משום שכתוב "יין ישמח לבב אנוש".

יעקב זיאק אמיר (המערך):

יש כאלה שהם יותר קתולים מהאפיפיור.

יגאל הורביץ (רפ"י) — הרשימה הממלכתית):

— — —

יעקב זיאק אמיר (המערך):

אתה לא בלשכה, או לא כדאי להביא אותך.

היו"ר מ' שחל:

אני מודה לחבר הכנסת יגאל הורביץ על העזרה והסיוע.

אנו עוברים לשאלות המופנות לסגן שר האוצר. שאלת מס' 26 מאת חבר הכנסת דב בן-מאיר.

דב בן-מאיר (המערך):

מאז העברתי את השאלתא, חל שינוי בהקצבה.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת דב בן-מאיר, על-פי התקנון של השאלתא בעל-פה אתה חייב לקרוא את נוסח השאלתא כפי שהוא כתוב.

דב בן-מאיר (המערך):

כן. אבל בכל זאת אני מוכרח לתקן משהו בשאלתא.

רוני מילוא (הליכוד):

יש שאלתא קודמת.

היו"ר מ' שחל:

כן. חבר הכנסת רוני מילוא, לא נעלם מעיני שיש שאלתא קודמת.

דב בן-מאיר (המערך):

לכן אני מודיע שאני מתקן רק את הסכום.

26. רכישת מטבע-חוץ על-ידי תיירים

דב בן-מאיר (המערך):

1. האם נכון הדבר שתיירים מחוץ-לארץ זכאים לרכוש בישראל עד 2,000 דולר במוזון?

2. האם נכון, כי הרכישה אינה נרשמת בדרכון הקונה?

הממשלה עונה בשמה. היא איננה מפנה שאילות של חברי הכנסת לקבלת תשובה מחברי הכנסת.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

אני אתן תשובה ברורה: הממשלה לא מינתה את הוועדה. לא ברור לי על-פי אילו קריטריונים מונתה הוועדה, וזה איננו מוסד שהממשלה מבקרת אותו או מתרשמת מתוצאות החקירה שלו, אם לחיוב ואם לשלילה.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה לחבר הכנסת אהרן הראל.

אהרן הראל (המערך):

נוכח ההודעה של אריאל שרון והחשדות לגבי אופן פתיחת מלחמת "שלום הגליל", האם אין מתעורר הצורך:

1. לקיים חקירה רשמית כנהוג על-ידי מוסדות המדינה?

2. לצורך זה, האם אין להשיב את השר אריאל שרון באופן

דחוף לארץ?

קריאה:

הוא מתכוון מהחווה.

היו"ר מ' שחל:

אדוני סגן השר, אתה רשאי להשיב. אינך חייב, העניין איננו כספי.

יעקב גיל (המערך):

עלות המלחמה הזאת היא כספית מאוד מאוד, היא עלתה הרבה מאוד דמים.

היו"ר מ' שחל:

הרשות בידי סגן השר להשיב או שלא להשיב.

דב בן-מאיר (המערך):

יש שאלה האם השר שרון מקבל כסף כאשר הוא עובד על הטרקטור, כיוון שהחווה איננה שלו.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

השאלה איננה רלבנטית. חברי מפלגת העבודה יכלו לשאול שאלות רלבנטיות כאותו נושא, אבל לא שאלו. השאלה איננה רלבנטית ולא מענה עליה.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת עקיבא נוף.

עקיבא נוף (הליכוד):

האם ידוע לסגן השר האם מנכ"ל משרד האוצר בתקופת כהונתו של השר ארליך, זיכרוננו לברכה, התבקש על-ידי השר לחוות את דעתו בנושא, או לקרוא דוח מסרים כנושא זה?

סגן שר האוצר ח' קופמן:

אני בודק גם נושא זה. איננו מוצאים באוצר את "מסמך ארליך", הוא איננו, הוא איננו קיים באוצר, עד כמה שנמסר לי על-ידי הפקידות הבכירה. אנחנו גם נבדוק את הנושא, האם המסמך נמסר למר עמירם סיוון, ואיך להתייחס אליו.

היו"ר מ' שחל:

תודה לסגן שר האוצר, אנו עוברים לשאלת הבאה, שאילתא מס' 30, מאת חבר הכנסת אמרי רון. חבר הכנסת אמרי רון איננו. אם הוא איננו המשמעות היא שהוא נותר על השאילתא. אני מבקש את סליחתו של שר התחבורה על שלא נתאפשר לו להביא את תשובתו על השאילתא.

27. השבתו של מר לוינסון ארצה

רוני מילוא (הליכוד):

נוכח הבדיקה הפנימית המתנהלת בעניין החשדות נגד מר יעקב לוינסון, האם אין מתעורר הצורך: 1. לקיים חקירה רשמית — כנהוג — על-ידי מוסדות המדינה? 2. ולצורך זה — האם אין להשיב מייד את מר לוינסון למולדת?

היו"ר מ' שחל:

כתוב "ארצה", חבר הכנסת רוני מילוא.

רוני מילוא (הליכוד):

ארצה זו המולדת.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

1. נערכת בדיקה שבעקבותיה יוחלט אם יש, או אין, צורך לקיים חקירות נוספות.

דן תיכון (הליכוד):

מי בודק?

סגן שר האוצר ח' קופמן:

גם האוצר.

2. לפי תוצאות הבדיקה יוחלט על הצערים הבאים.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת רוני מילוא.

רוני מילוא (הליכוד):

האם כבוד סגן השר אינו רואה פסול, או טעם לפגם, בכך שאחד משני חבריה של ועדת הבדיקה, המטפלת בנושא הזה, הוא בעל חוב גדול מאוד של בנק הפועלים, קרי — מנכ"ל "סולל כונה", שאיננו מטיל ספק ביושרו האישי, אבל חברתו היא בעלת חוב גדול לבנק הפועלים, ומתקיימת בעצם בזכות בנק הפועלים?

היו"ר מ' שחל:

לפני שסגן השר ישיב, אני רוצה לקבוע, שעל-פי התקנון אין לחבר הכנסת זכות לומר דבר, שמשמעת ממנו חריצת דין, כאשר האיש שמדובר בו אינו נוכח.

רוני מילוא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני הדגשתי, שאינני מערער על יושרו האישי של מר דוטמן, שאני מעריך אותו מאוד.

היו"ר מ' שחל:

כדי שחבר הכנסת רוני מילוא לא יחשוב שאין מאפשרים לו לשאול שאילות, אני מאפשר זאת, על אף שאני מעיר את חשומתי לב יושב-ראש הכנסת, שלהבא צריך לחזור ולהביא לידיעת חברי הכנסת מה מותר ומה אסור בשאילות.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

אינני יודע, אני רוצה לשאול את יושב-ראש הישיבה: כאשר אומרים שמישהו בעל חוב גדול למישהו אחר, האם יש בכך משום חריצת דין?

היו"ר מ' שחל:

אני חושב שכן, זה עלול להשפיע על האשראי שלו בעתיד.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

בעיקרון אני חושב, שצריך להעביר את השאלה לחבר הכנסת משל, שבתוקף תפקידו הוא זה שצריך להשיב לך על השאלה.

היו"ר מ' שחל:

לצערי, לא אוכל לקבל זאת. אינני חושב שזאת תשובה.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

האם אין נוהג שאני יכולה לבקש להשיב על השאילתא?

שר התחבורה ח' קורפו:

אני אבקש למחוק את השאילתא.

היו"ר מ' שחל:

השאילתא איננה נכנסת לפרוטוקול. אין דבר כזה

שהשאילתא נכנסת לפרוטוקול והחשובה אינה נכנסת. אילו היה, לא הייתי מונע ממך את התענוג לעלות על הדוכן ולהשיב. ואולם, גם השאילתא וגם התשובה אינן נכנסות לפרוטוקול.

היו"ר מ' שחל:

לגבי שאילתא בעל-פה, כתוב במפורש שחבר הכנסת שאיננו נוכח באולם, כאילו ויתר על השאילתא.

ג. הצעה לסדר-היום

העברת יומן השבוע בטלוויזיה בליל שבת למועד אחר

רוני מילוא (הליכוד):

אני מבקש למנות את הקולות.

היו"ר מ' שחל:

נמנה את הקולות.

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעות לסדר-היום שלא הוצבעו כיום רביעי, י' בשבט התשמ"ד, 11 בינואר 1984. לפנינו שורה של הצעות אשר תובאנה להצבעה בלבד.

ה צ כ ע

בעד ההצעה להעביר את הנושא
לוועדה — רוב

בעד ההצעה שלא לכלול את

הנושא בסדר-היום — מיעוט

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה נתקבלה.

היו"ר מ' שחל:

אני קובע, שלא על-פי ספירה, שהיה רוב להעברת הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת.

אורה נמיר (המערך):

מדוע? לוועדת החינוך והתרבות.

היו"ר מ' שחל:

אם אין התנגדות, לוועדת החינוך והתרבות.

שר המשפטים מ' נסים:

המליאה איננה מכריעה בין שתי ועדות. זאת עושה ועדת הכנסת.

היו"ר מ' שחל:

שר המשפטים צודק.

שר התחבורה ח' קורפו:
מה היא ההצעה?

היו"ר מ' שחל:

העברת יומן השבוע בטלוויזיה בליל שבת למועד אחר. אני מבין שחברת הכנסת גאולה כהן הציעה, שבנוסף על שידור היומן בליל שבת, הוא ישודר פעם נוספת באמצע השבוע לשומרי שבת.

עקיבא נוף (הליכוד):

לזה אין התנגדות. אני מבין שאנו מתחילים את הדיון מחדש.

היו"ר מ' שחל:

לא פתחתי את הדיון מחדש.

אנו עוברים להצבעה.

ד. הצעה לסדר-היום

תקצוב 13 שכונות השיקום החדשות

ורשאי המשיב מטעם הממשלה, להסכים או להציע הצעה אחרת. אין בפנינו הצעה כזאת. צדק שר המשפטים שאמר שהמליאה אינה מכריעה בין שתי ועדות. מאחר שיש הצעה אחת להעביר לוועדה, ועדת הכנסת תקבע לאיזו ועדה. אנו עוברים אפוא להצבעה.

ה צ כ ע

בעד העברת הנושא לוועדה שתקבע

ועדת הכנסת — רוב

נגד — אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע

ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר מ' שחל:

אנו עוברים להצעה לסדר-היום — תקצוב 13 שכונות השיקום החדשות, מאת חבר הכנסת מאיר שטרית. יש שתי הצעות: האחת — להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה, והשנייה — להעביר את הנושא לוועדת הכספים.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' קצב:

אני מבקש את הכרעת היושב-ראש. יש אומנם שתי הצעות, אחת של חבר הכנסת נחמיאס, לקיים דיון במליאה, אבל נמסר לי שעל-פי התקנון חבר הכנסת נחמיאס לא היה רשאי להציע לקיים דיון במליאה בנושא זה.

היו"ר מ' שחל:

אין הצעה כזאת. רק המציע רשאי להציע דיון במליאה.

כאשר ההצבעה איננה ברצף אחד עם הדיון עצמו. חבר הכנסת מילוא, אני מודיע בזה, שאם אני אנהל ישיבה ויווצר מצב שיבקשו לדחות את ההצבעה, לא אסכים לכך.

היו"ר מ' שחל: חברי הכנסת, אני רוצה לומר, שתמיד התנגדתי להפרדת ההצבעה מדיון, ולא מקרה הוא. אתם נוכחים בדיוק מה קורה

ה. הצעה לסדר-היום הכלכלה הנוכחית — סכנה לעתיד המפעל הציוני

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא
בסדר-היום של הכנסת — 44 —
ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של
הכנסת נתקבלה.

היו"ר מ' שחל: אנו עוברים להצבעה על הסעיף הבא: הכלכלה הנוכחית — סכנה לעתיד המפעל הציוני, הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת עוזי ברעם. סגן שר האוצר הציע להסיר את ההצעה מסדר-היום; חבר הכנסת ברעם, כמובן, הציע לכלול את ההצעה בסדר-היום של הכנסת. אני ממיד את ההצעות להצבעה זו מול זו.

ה צ ב ע

היו"ר מ' שחל: חברי הכנסת, ברוב של 46 בעד ו-44 נגד הוחלט לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת.

46 —

בעד ההצעה לכלול את הנושא
בסדר-היום של הכנסת

ו. הצעה לסדר-היום הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדוק את פעולות הבנקים

הבנקים. זה היה הנושא, על זה דיברתי במליאה, ואני מבקש שעל זה יצביעו.

היו"ר מ' שחל: חבר הכנסת רמון, מיותר בכלל שאשיב על דברך. את הכותרת קובעים היושב-ראש והמוזכרות. מה שכתוב הוא מה שמתקבל. אנו עוברים להצבעה.

ה צ ב ע

בעד ההצעה לכלול את הנושא
בסדר-היום של הכנסת — 46 —
בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא
בסדר-היום של הכנסת — 41 —
ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של
הכנסת נתקבלה.

היו"ר מ' שחל: אנו עוברים להצבעה על הסעיף הבא בסדר-היום: הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדוק את פעולות הבנקים, מאת חבר הכנסת חיים רמון. סגן שר האוצר מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום של הכנסת. חבר הכנסת חיים רמון, כמובן, מציע לכלול אותה בסדר-היום של הכנסת.

רוני מילוא (הליכוד):

אני מבקש שני מונים.

היו"ר מ' שחל:

אני מבקש מחברי הכנסת אבטבי ונעים למנות את קולות המצביעים.

חיים רמון (המערך):

ארוני היושב-ראש, אני מבקש להעיר, שההצעה היתה להקים ועדת חקירה פרלמנטרית לבדוק את התמוטטות מניות

ז. הצעה לסדר-היום כינוס הפרלמנט הירדני בשיתוף נציגים מיהודה ומשומרון

בהודמנות זו אני רוצה להביע הערכה לממשלת ישראל על אשר השכילה לאפשר לנבחרים ביהודה ובשומרון לצאת ולהשתתף בכינוס הפרלמנט ברכת-עמון. אולם כרצוני לקוות, שלא היתה זו מתווה מקרית וחד-פעמית, אלא תפנית חשובה גם במדיניות של ממשלת ישראל, וחשוב שראש הממשלה יבהיר לכנסת האם אומנם כך הדבר.

כך או כך, חברי הכנסת, אני קורא לממשלה שלא להחמיץ את ההזדמנות, שיתכן שנפתחה לפנינו, כדי לנסות להתקדם להסדרי שלום בין ישראל לממלכת ירדן על בסיס של הסדר משולש: ישראל-ירדן-אוטונומיה.

חברי הכנסת, יש אומרים ומצביעים על כך, כי המהלך הירדני הוא תוצאה ישירה של מבצע שלי"ג. להערכת, חברי

היו"ר מ' שחל:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, הצעות לסדר-היום והצעות חוק. רשות הדיבור לחבר הכנסת אמנון לין להצעה לסדר-היום בנושא: כינוס הפרלמנט הירדני בשיתוף נציגים מיהודה ומשומרון.

אמנון לין (המערך):

ארוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כינוס הפרלמנט הירדני ושיתופם של נציגים מיהודה ומשומרון בו יכולים ללמד אולי על תפנית מעוינת מאוד שעושה הממשל הירדני, ומשתחרר מכבלי החלטות ועדת רבט מלפני עשר שנים. הכרזתו הגלויה והנועזת של המלך חוסיין, שירדן רואה את עצמה זכאית לייצג את תושבי יהודה, שומרון ורצועת-עזה כקביעת עתידם בכל משא-ומתן, היא בעלת משמעות, ואסור לנו להתעלם ממנה.

ומיליון וחצי ערבים יפעלו להחזרת כמיליון פליטים ערבים לבתיהם ולרכושם? האם כך נוכל לקיים מדינה ולהמשיך את יעדיה הציוניים?

ובכן, חברי הכנסת, אלה שלוש הסכנות האורבות למדינת ישראל, ולכן, כבואנו לקבוע את מדיניותנו, עלינו להבין כי חובתנו היא להציב פתרונות שיהא בהם כדי לבטל או למנוע את הסכנות האלה.

ארוני היושבי-ראש, ברצוני להציג כאן לפני הכנסת עשר אמינות אשר יאה עלינו להתחשב בהן כבואנו לברור את הפתרונות.

האמת הראשונה: זאת לדעת, כי כל עוד מרחף מעל עולמם של ערביי השטחים המשותפים רעיון החלת חוקי ישראל או רעיון הסיפוח, בלא נכונות לפשרות, יעמוד מולו רעיון המדינה הפלשתינאית, גם הוא בלא נכונות לפשרות.

האמת השנייה: כל פתרון השואף לנחק את ערביי השטחים המשותפים מהעולם הערבי נידון מראש לכישלון.

האמת השלישית: לא יימצא ערבי המכבד את עצמו כיהודה ובשומרון, ערבי שיש לו מעמד בחברה הערבית, אשר יסכים לעמוד בראש המינהל האזרחי, האוטונומיה, אם לא ידע אל נכון, שהתוכנית אין פירושה ניתוק מהציבור הערבי, מהעולם הערבי.

האמת הרביעית: רק פתרון מדיני, המבטיח לערביי השטחים המשותפים אפשרות להמשיך ולראות את עצמם חלק בלתי נפרד מהעולם הערבי, יהיה פתרון בן השגה, שיאפשר להם להתייצב באומץ גם מול הרעיון הפלשתינאי המדיני.

האמת החמישית: רק הסדר מדיני בין ישראל למדינת הירדן על עמדי יהודה, שומרון ורצועת-עזה, אשר יהיה מקובל גם על מדינות ערב האחרות, יאפשר לחושבי השטחים המשותפים לזקוף את קומתם, להתייצב מול אש"ף כגלוי ובאומץ ולהשתלב בפתרון כזה.

האמת השישית: המפתח לחיסול אש"ף ולחיסול הרעיון הפלשתינאי המדיני מצוי כולו בידי המדינות הערביות ולא בידינו. הן שהקימו אותו בשעתן, והן ורק הן מסוגלות לחסלו.

האמת השביעית: זאת לדעת, חברי הכנסת, כי בארצות ערב מורגשת עייפות מאש"ף וממנהיגיו; קיימת ההרגשה שאש"ף עבר את גבול הפרופורציה שהן היו מוכנות להציב לו. מנהיגי אש"ף אימצו לעצמם מעמד של קובעי המצפון הערבי; הם קובעים איזה מנהיג ערבי נאמן לעניין הערבי, ומי הבוגד. מנהיגי ערב מעוניינים לפעול למחשת האיתסרסר של מדינותיהם. הם חשים שאש"ף הפך להיות מטריד בדרכיהן של המדינות הערביות. הוא מפריע להן לנהל מדיניות פטריוטית למען טובת המדינות הערביות. עייפות זאת בארצות ערב מפעילות אש"ף גם היא המסכירה יותר מכל מדוע מדינות ערב אפשרו לצה"ל להמשיך ולהכות בו, כשהן משקיפות מהצד כאפס מעשה.

אסור לממשלת ישראל, חברי הכנסת, להחמיץ את ההזדמנות הזאת, שהיא אולי כלתי חזרת בעולם הערבי, לחסל את הרעיון הפלשתינאי המדיני לא על-ידי פעולה צבאית, אלא על-ידי מהלך מדיני.

האמת השמינית: ממלכת ירדן לא תוכל להרשות לעצמה לפעול כגלוי נגד אש"ף ונגד הרעיון הפלשתינאי המדיני בלא מעורבות חושבי יהודה, שומרון ועזה. רק התייצבותם של

הכנסת, אומנם כך הדבר. גם כשעת הוויכוחים החריפים בינו אסור שנתעלם מהאמת — והיא אמת שאין אפשרות להתעלם ממנה — שהמהלך הירדני התאפשר הודות לערעור מעמדו של אש"ף בעולם הערבי, אשר הושג בלא כל צל של ספק בעקבות מבצע של"ג. אפשר להתווכח בינינו האם מבצע של"ג היה מוצדק. אפשר להתווכח על ההיגיון בהרחבתו אל מעבר לנהר האוואלי או אל מעבר ליעדי המוצהרים. אולם, חברי הכנסת, אי-אפשר להתעלם מכך, שאחת התוצאות של מבצע של"ג היא ערעור מעמד אש"ף בעולם הערבי.

אבל, חברי הכנסת, אליה וקוץ בה: מי שמתגאה בתוצאה הזאת חייב להיות כן עם עצמו ולהכיר בכך, שגם התוצאה הזאת היא שאלה של זמן והיא עלולה להיות בתחילתה. אם ממשלת ישראל לא תשכיל ולא תהיה מסוגלת לנצל את התוצאה הזאת לצורך השגת הישגים מדיניים מהפכניים באזור זה של העולם, הישגים שנומנע מאתנו להשיגם לפני ערעור מעמד אש"ף, או אז ממשלת ישראל חקבל על עצמה אחריות כבדה מאוד להחמצת ההזדמנות שנוצרה בדם בנינו במבצע של"ג: לנסות להשיג הסדרים עם מדינת הירדן, הסדרים שלא ניתן היה להשיגם לפני אותה תוצאה של ערעור מעמד אש"ף באזור.

חברי הכנסת, למדינת ישראל אורבות שלוש התפתחויות מדיניות מסוכנות מאוד: הראשונה היא — הקמת מדינה פלשתינאית ממערב לירדן, הסכנה הזאת היא אולי הסכנה המדינית והצבאית החמורה ביותר שעלינו למנועה. ועלינו לחזור ולהדגיש, כי לא יכול להיות שום משא-ומתן בינינו לבין אש"ף או לבין כל מי שריצג את הישות הפלשתינאית המדינית בראשותו של אש"ף. כי הישות הפלשתינאית המדינית המונהגת על-ידי אש"ף שואפת להחריב את הישות הישראלית הציונית ולרשת אותה.

הסכנה השנייה היא הסכנה הנובעת מכל אותן תוכניות מדיניות, בין בארצות-הברית ובין באירופה ובין בארצות ערב, השואפות לגרום לנסיגה ישראלית כוללת מכל השטחים המשותפים, בלא התחשבות בכעיות הביטחון של ישראל ובלא התחשבות בסידורן ביטחון חיוניים.

אבל, חברי הכנסת, הסכנה השישית היא סכנה לטווח ארוך. והיא סכנה של ערעור מדינת ישראל מבפנים. מלימוד הנעשה בחברה הערבית בכללותה ומהלכי רוח כיום בקרב חוגים קיצוניים בקרב היישוב הערבי ביהודה, בשומרון, בעזה וכישראל, ברור לי כי אם בעקבות החלת חוקי ישראל על כל השטחים המשותפים יימצאו בארץ-ישראל למעלה מ-40% אזרחים או תושבים ערבים, אשר מרכיבים אינם רוצים לחיות בתחום מדינת ישראל ואינם מזהים עם המטרות והיעדים של המדינה הציונית, תתפתח בחברה אירידיטטה, שהיא בלתי נמוגת. חוגים רחבים בקרב ערביי ישראל, המעוניינים בחיים משותפים עם היהודים בישראל בכבוד הדדי, לא יוכלו להתמודד מול גלי הלאומנות הקיצונית הסוחפת. המתח ייחשב לבוגד, ובהדרגה כל הציבור הערבי בישראל ייסתף לקיצוניות ולמאבק אלים נגד מדינת ישראל. מדינת ישראל תתייצב מול התעוררות ומאבק אלים של מיליון וחצי ערבים — אלה שהיו בשטחים המשותפים — אשר מרכיבים אינם רוצים לחיות בישראל. הם יאבקו לשינוי אופיה הציוני של המדינה ולשינוי יעדיה ומטרותיה.

ואומנם, חברי הכנסת, אני שואל כאן מעבר לכל הוויכוחים: כיצד נוכל לקיים חיים משותפים במדינה אחת. כאשר היהודים יפעלו להעלות עולים יהודים רבים ככל האפשר ולישבם בארץ-ישראל עם המטרות הציוניות שלה,

פתרון כזה פירושו פשרות. פתרון כזה פירושו הכרזה ברורה שישראל גנוה את רעיון הסיפוח והחלל חוקי ישראל בשטחים המשוחררים. רעיון כזה פירושו שממשלת ישראל תודיע, שעם קבלת ההיענות הירדנית לשיחות השלום, ייפסקו פעולות ההתנחלות באזורים מאוכלסים ובעיקר בתוך ערים ערביות. ההסדר המשולש הזה יחשב בבעיית הביטחון של ישראל, בזכויות שני העמים בירושלים ובמעמד התושבים הערבים בירושלים באוטונומיה שתקבע בהסדר המשולש. הסדר כזה יביא בחשבון את המציאות החדשה שנוצרה בשטחים בשנים האחרונות.

אני קורא לכנסת לקיים דיון בנושא זה, שהוא כיום אולי אחד הנושאים החיוניים ביותר. אני קורא לממשלת ישראל שלא להחמיק את ההזדמנות שנוצרה כעת האמת בעקבות האירועים האחרונים באזור. אני קורא לחברי הסיעות בכנסת לנסות בדיון הזה לבחון מחדש את עמדותיהם, כדי להתאימן למציאות החדשה שנוצרה בישראל וכמרחב כולו. תודה.

היו"ר מ' שחל:

תודה. אני מבקש מראש הממשלה להשיב על ההצעה לסדר-היום.

ראש הממשלה ושר החוץ י' שמיר:

אדוני היושב-ראש, הפרלמנט הירדני כונס לישיבה מיוחדת ב-7 בחודש זה, לראשונה מאז 1976. כידוע, השתתפו בשעתו בפרלמנט הזה גם צירים מקרב התושבים הערבים של אזורי יהודה ושומרון, ואלה נסעו גם הפעם לירדן ונטלו חלק בדיונים ובהחלטות שונות. אפשר אולי לחדש פעילותם של שני בתי-המחוקקים של הממלכה הירדנית.

לכאורה, יש מן החיוב בצעד הירדני מבחינתה של ישראל. השתתפותם של תושבים ערבים מיהודה ושומרון בפרלמנט הירדני יכולה לעלות בקנה אחד עם תוכנית האוטונומיה הישראלית, אשר הרצה בכנסת עלי-ידי ראש הממשלה מנחם בגין ב-28 בדצמבר 1977. בסעיף 16 בתוכנית זו נאמר, בין היתר: "תושבי יהודה ושומרון ותבל-עזה אורחי ירדן, או אלה שיהיו לאורחי ירדן, יכתרו ויהיו זכאים להיבחר לפרלמנט של הממלכה ההאשמית הירדנית לפי חוק הבחירות של מדינה זו".

חידוש פעולתו של הפרלמנט הירדני גם אינו עומד כסתירה להסכמי קמפ-דייוויד. כזכור, הסכם המסגרת של קמפ-דייוויד מעניק לירדן תפקיד בפתרון בעיית ערבי ארץ-ישראל על כל היבטיה. ירדן אמורה להיות שותפה בתהליך שביא לכינונה של רשות המינהל העצמי. היא אמורה להשתתף במשאיומתן לגבי מעמדם הסופי של תושבי יהודה ושומרון ותבל-עזה החל בשנה השלישית לקיום המינהל העצמי. ולבסוף, היא אמורה לשאת-ולתת עם ישראל כדי לכרות חוזה שלום עמה.

לאור הנתונים האלה אפשר היה לצפות, שהחלטת השלטונות הירדניים לכנס את הפרלמנט נועדה להכשיר את הקרקע לכניסת ירדן למסלול חיובי, חוץ ניצול שעת הרצון של חולשת ארגון המחבלים כדי להחקר למשאיומתן עם ישראל. כינוס הפרלמנט הירדני יכול היה לתרום למטרה זו עלי-ידי מתן אישור פורמלי וציבורי בירדן לכניסתה לתהליך המדיני.

אולם, ממשלת ירדן בחרה שלא ללכת בדרך חיובית זו. לצערנו, יש סימנים בכיוון ההפוך. רוברי מלכת ירדן חזרו והצהירו, שאין כל כוונה לפגוע באש"ף או לגרוע מהמגזר שלו כמייצג הבלעדי של ערביי ארץ-ישראל. כינוס הפרלמנט הירדני הוצג עלי-ידי ירדן כצעד לקראת חידוש המשאיומתן עם ראשי

תושבי השטחים האלה לימין ירדן ומהלכה המדיני להסדר עם ישראל יאפשר לממלכת ירדן להתייצב גם מול אש"ף, בלי שמהלכה ייחשב בגידה בעניין הערבי. תמיכת תושבי יהודה, שומרון ועזה במהלך מדיני של ירדן יעניק לה את הלגיטימציה של המהלך.

האמת התשיעית: תושבי יהודה, שומרון ועזה לא יוכלו להתייצב לימין ירדן ולהעניק לה את הלגיטימציה הזאת כל עוד לא יהיה ברור להם שמדובר בפתרון אשר משאיר אותם כחלק מהעולם הערבי.

והאמת העשירית, חברי הכנסת, היא האמת העוסקת כולה בנו, ככולנו. בנסיכות שנוצרו בחברה הישראלית חשוב שנבין, כי כבואנו לברור את הפתרונות עלינו להתחשב לא רק בסכנות החיצוניות אלא גם בסכנות הפנימיות הנובעות מהחברה הישראלית. כל פתרון שאינו מתחשב במומים ובכוחות פוליטיים הפעילים בקרב הציבור היהודי והערבי בישראל מתעלם מהתפתחויות עתידיות, אשר יאה בהן כדי לקדם כל הצעה או כל פתרון או כדי להכשילו.

אדוני היושב-ראש, בתקופה האחרונה מרגשת התערבות מעניינת מאוד בקרב מעצבי דעת הקהל ביהודה, בשומרון ועזה, משלחות של אישים מרכזיים ופגשות עם אישים ממשלתיים בממלכת ירדן ודורשות מהם שירדן תעז לצעוד צעדים של ממש למען השגת הסדר שלום עם ישראל. בלי התחשבות בהחלטות רבט ובלי התחשבות בהחלטות המועצה הפלשתיאית העליונה, גם הפגישות של מלך ירדן עם ערפאת, אם תתרחש, תהא תוצאה של לחצים הנובעים מפעילותם של מעצבי דעת הקהל בשטחים המשוחררים.

זאת ועוד: הייתי קובע במידת ודאות רבה, כי גם ניצחונם של ערפאת כמועצה הפלשתיאית העליונה הושג במידה רבה הודות להתייצבות תושבי יהודה, שומרון ועזה לימין נגד סוריה ונגד אנשי אברמוסא וחבריו. כימים האחרונים מתארגנת עצומה למלך חוסיין, ובה מתכוונים לדרוש מעצבי דעת הקהל ביהודה, בשומרון ועזה לדון ברעיון מעניין מאוד, רעיון הסדר קונדומינון ישראלי-ירדני על אזור האוטונומיה ועל התושבים הפלשתיאנים באוטונומיה.

אחת התופעות המעניינות ביותר בחברה הערבית ביהודה ובשומרון היא, שלמרות התייצבותם לימין ערפאת במאבק נגד אברמוסא וחבריו, הרוב הגדול אינו מדבר עכשיו על הקמת מדינה פלשתיאית אלא על הקמת משולש ישראלי-ירדני-פלשתיאני. יש בעמדה זו התפתחות חדשה ודאגה רבה לגורלם הם כהתחשב עם המציאות החדשה שנוצרה בשטחים ובאזור כולו. בשיחות פנימיות מסבירים מעצבי דעת הקהל ביהודה, בשומרון ועזה, שאם תקום מדינה פלשתיאית בשטחים, תתחיל שם תחרות מסחררת בין קיצונים יותר לקיצונים פחות והתוצאה תהיה מלחמה נוספת עם מדינת ישראל.

הם שואלים את הציבור והם משיבים לציבור: אין אנו רוצים לשמש שעיר לעזאזל של העולם הערבי, אפילו לא למען השמדת ישראל.

לפיכך, חברי הכנסת, דרושה עכשיו הכרזה של ממשלת ישראל הקוראת למלך חוסיין לפתוח במהלכי שלום עם מדינת ישראל, שלום מבוסס על פשרות, בלא הצבת תנאים מוקדמים מראש, וחידוש הדיון על עתיד האוטונומיה במסגרת הסדר משולש ישראלי-ירדני-אוטונומיה.

ייחכן שהגיע הזמן לבחון ברצינות את רעיון הקונדומינון, הכולל בתוכו את רעיון האוטונומיה הפלשתיאית בשטחים.

על נכונותה להצטרף לתהליך השלום על בסיס הסכמי קמפ-דייוויד.

עמדתה של ישראל יציבה וברורה. היא מעוגנת בהסכמי קמפ-דייוויד, מההווים מסגרת מאוזנת, ריאליסטית והגיונית למתן הבעיות התלויות ועומדות. ישראל הודיעה לא אחת, שהיא מוכנה לנהל משא-ומתן עם ירדן. כראי לציין, כי לא רק ממשלת ישראל —

מיכאל בר-זהר (המערך):

אדוני ראש הממשלה, באיזה נושא אנחנו יכולים לנהל משא-ומתן עם ירדן? על מה אנחנו מוכנים לנהל אתה משא-ומתן?

ראש הממשלה ושר החוץ י' שמיר:

— — — אלא גם ממשלת ארצות-הברית הודיעה לירדן, שהסכמי קמפ-דייוויד הם הבסיס למשא-ומתן להסדר עם ישראל.

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, אני מבקש מכם, אני באמת מתפלל, ראש הממשלה משיב, האין זה מחייב נימוס אלמנטרי?

דוני מילוא (הליכוד):

אני מצטער, אדוני היושב-ראש.

ראש הממשלה ושר החוץ י' שמיר:

הכריזה העומדת בפני ירדן היא בין משא-ומתן והסכם עם ארגונים שמטרתם השמדת ישראל, לבין הליכה בדרך השלום עם ישראל. אנו רוצים בשלום עם ירדן. אנו בטוחים שיום חתימת החוזה, חווה השלום בין ישראל לבין ירדן, כוא יבוא. על ירדן לבחור בין שתי הדרך. הכחירה הזאת גם תקבע מתי יבוא יום השלום בין ישראל לבין ירדן.

אהרן נחמיאס (המערך):

האם אפשר לראות בדברי ראש הממשלה קריאה לירדן להיכנס למשא-ומתן?

אהרן הראל (המערך):

— — —

ראש הממשלה ושר החוץ י' שמיר:

לאחר ששמעתי את ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת אמנון לין, ויש בה כמה רעיונות המקובלים עלי, אני מציע להעביר את ההצעה לדין בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

היו"ר מ' שחל:

חורה לראש הממשלה, חבר הכנסת תופיק טובי, האם יש לך הצעה אחרת? חבר הכנסת תופיק טובי, חשבתי שהסכמת להעביר את הנושא לוועדה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

לא, נרשמתי להציע להסיר את הנושא מסדר-היום.

חברי הכנסת, מה שחבר הכנסת אמנון לין מבקש בהצעתו לסדר-היום בנושא כינוס הפרלמנט הירדני על שני אנפיו הוא למעשה סיוע ישראלי לחידוש יוזמת ריגן, לחידוש יוזמת קמפ-דייוויד בכיוון האוטונומיה, להסדר אמריקני-ישראלי, שישלול מהעם הפלשתיני את זכותו להגדרה עצמית ולהקמת מדינתו הריבונית לצדה של ישראל בגדה וברצועה, בהנהגת אש"ף כנציגו הלגיטימי, המוסמך והיחיד של העם הערבי הפלשתיני. הצעתו של ראש הממשלה להעביר את הצעת חבר הכנסת אמנון לין לוועדה מצביעה על המכונה המשותף הקיים בין עמדתו של חבר הכנסת אמנון לין לבין עמדת ממשלת הליכוד בנושא הזה.

המחבלים. שר החצר בממשלת ירדן הצהיר ב-12 לחודש זה, ואני מצטט: "אין פירושן של ההחלטות הירדניות פגיעה בהתחייבויות רבט" — הכוונה להתחייבות מ-1974 — "אין להן השלכה על עתיד הפתרון הסופי של הבעיה הפלשתינאית".

בכתב המיניו של הממשלה החדשה בירדן ב-10 לחודש זה נאמר, ואני מצטט: "אנו נחוישים להמשיך בדיאלוג אחראי עם אש"ף כנציג החוקי היחיד של העם הפלשתינאי. זה הארגון הלגיטימי התופש המייצג את השאיפות והאינטרסים של העם הפלשתינאי".

ממשלת ירדן יודעת היטב, שישאל לא תנהל משא-ומתן כלשהו עם המחבלים, במישרין או בעקיפין. ממשלת ירדן גם יודעת, שאש"ף הוא הניגוד לשלום והמכשול לכל משא-ומתן להסדר. יש אפוא מקום לשאל: לכן מועדות פניה של ירדן? האם היא חותרת להסדר או האם כוונתה להגיע להבנה עם הגורמים ההרסניים והקיצוניים באזור?

התנהגותה של ירדן ביורה הכין-לאומית, לרבות בשנה החולפת שבה נתלו תקוות כאילו פניה למשא-ומתן המדיני, איננה מעידה על מתינות או על נכונות לשלום עם ישראל. כתוך ארגון האומות המאוחדות מופיעים נציגי ירדן כאפטרופסים של ארגוני הטרור ומגוישים בשםם הודעות והצהרות.

אהרן הראל (המערך):

— — —

היו"ר מ' שחל:

אם ראש הממשלה יסכים, אדוני ראש הממשלה, אתה מסכים?

ראש הממשלה ושר החוץ י' שמיר:

לא, באמצע דברי — לא.

כאשר הגיש השר בן-פורת לממשלת ישראל את התוכנית לשיקום של פליטים ערבים באזורי יהודה, שומרון וחבל-עזה, התקיפה ממשלת ירדן את התוכנית, שהרי לדעתה אין ליישב את פליטי 1948 ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה אלא בתחומי הקו הירוק. אם כן, גם כשמדובר בתוכנית קונסטרוקטיבית של בניית שיכונ קבע לפליטים, ממשלת ירדן אינה מסוגלת להשתחרר מן העיוות הפוליטי-האש"ף, הקובע את מה שהם קוראים "זכות השיבה של הערבים למקומות מגוריהם הקודמים", תוך התעלמות מקיומה של ישראל ומתוך כוונה לקרב את קצה.

בראיונות לתקשורת, שנתן המלך חוסיין ב-2 וב-6 בינואר 1984, הוא השתמש בביטויים כגון: "ישראל כובשת את כל פלשתיין", או "הלגיטימיות הפלשתינית היא יעד צבאי" — אלה התבטאויות שאינן משקפות מתינות, אלא ההיפך מזה. באחרונה אנחנו שומעים גם על ביקורים של ראשי המחבלים ברכת-עמון, ובקרוכ צריך להגיע לשם — כך אומרים — יאסר ערפאת, לשיחות עם מלך ירדן. אלה אינם גילויים של התמתנות.

בסיכום, יש להתייחס לירדן, למדיניותה ולמעשיה בראייה מפוכחת ומאוזנת. רצונו האמיתי כשלום אינו צריך למנוע מאתנו לראות את העובדות. ישראל הלכה בכרת דרך לקראת מלכת ירדן, כדי להגביר את היציבות ואת שיתוף הפעולה למען טובתם ורווחתם של התושבים הערבים שבתחום שיפוטו. השארנו את הגשרים על הירדן פתוחים גם בימים של מתיחות ושל מלחמה. טובתה של ירדן ועתיד השלום באזורנו מחייבים שממשלת ירדן תתנתק מהחלטות רבט ופס ותצהיר

למען חקום מדינה עצמאית לעם הערבי הפלשתיני בצד מדינת ישראל.

על בסיס שתי מדינות לשני העמים לא יהיה פתרון אחר. חבר הכנסת אמנון לין, המדבר על "השטחים המשוהררים", חוזר על תוכנית ומחשבות, שהוא חוזר עליהן זה שבע שנים, ומהותן — איך לשלול מהעם הפלשתיני את זכותו למדינתו העצמאית בגדה וברצועה, איך לחסל את קיומו של אש"ף, איך לחסל למעשה את קיומו הלאומי של העם הפלשתיני, תוכנית אלה הוכיחו את כישלונן ואת פשיטת הרגל שלהן והרחיקו את השלום מהאזור. היפוכו של דבר, במרוצת הזמן מתברר יותר ויותר, כי אין פתרון אחר אלא בהדברות ישירה עם העם הערבי הפלשתיני ועם נציגו היחיד והמוסמך אש"ף. זה יכול וחיובי להחליט במסגרת שיתוף פעולה בין-לאומי, במסגרת ועידה בין-לאומית בשיתוף כל הגורמים הנוגעים בדבר, לרבות בריית-המועצות וארצות-הברית ואש"ף וישראל. כל דרך אחרת, אם היא דרך ממשלת הליכוד של הנצחה הכיבוש והסיפוח או הדרך שחבר הכנסת אמנון לין והמערך מאמינים בה — הפשרה הטריטוריאלית המדומה עם ירדן, להתחלק, לגנוס עוד ולספח עוד, — אלה הן דרכים של הרפתקאות וסכנות. הן לא יוליכו אלא למלחמות נוספות.

יש דרך אחת ויחידה שישאל והעם הערבי הפלשתיני והעמים באזור יכולים להגיע לשלום באמצעותה: כיבוד הדדי של זכויות הקיום הלאומי העצמאי של שני העמים — העם הפלשתיני במדינתו העצמאית, בצדה של מדינת ישראל העצמאית והריבונית.

הי"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה. אני שואל את חבר הכנסת לין האם הוא מסכים שהצעתו תועבר לוועדת החוץ והביטחון.

אמנון לין (המערך):
מסכים.

הי"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, לפנינו שתי הצעות: האחת — להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון; האחרת — להסיר את הנושא מסדר-היום של הכנסת. אני מעמיד אותן להצבעה.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הנושא

לוועדת החוץ והביטחון — רוב

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא

בסדר-היום של הכנסת — מעוט

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ

והביטחון נחקלה.

הי"ר מ' שחל:

רוב קולות הוחלט להעביר את ההצעה לוועדת החוץ והביטחון.

ח. הצעות לסדר-היום דברי השר פת על ההסתדרות

דברי השר פת על ההסתדרות. יש לנו שלוש הצעות בנושא זה. הראשונה — מאת חבר הכנסת יאיר צבן, בבקשה.

חבר הכנסת אמנון לין רוצה לחדש בהצעתו גם את יוזמת המערך לפשרה טריטוריאלית עם ירדן, המזדהה עם תוכנית רייגן ושוללת את העם הערבי הפלשתיני ואת נציגו אש"ף כפרטנרים לפתרון השלום הצודק. חבר הכנסת אמנון לין וראש הממשלה רוצים לראות בחידוש פעילות הפרלמנט הירדני הזדמנות לכפות את הסדרי קמפ-דייוויד והסדרי האוטונומיה.

עליידי חידוש הפרלמנט שלו ושיתוף נציגים מהגדה בפרלמנט הזה מתכוון המלך חוסיין לשני דברים: הוא רוצה להופיע שוב בתמונה כנציג הגדה והרצועה והעם הערבי הפלשתינאי, ומצד אחר, זה יהיה אמצעי לחץ על נציגי אש"ף ועל הנציגים המוסמכים של העם הפלשתיני להשתלב בתוכנית רייגן.

על רקע זה בולטים פרסומי העידוד והברכות החמות ליוזמת המלך חוסיין, המופיעים בעיתונות הערבית הישראלית הרשמית למחצה, כמו "אל אנבא". עניין חידוש פעילות הפרלמנט הירדני בשיתוף הנציגים הפלשתינים מהשטחים הכבושים ביטורו שיין אומנם ליחסים הנוכחיים והעתידיים בין העם הפלשתיני לבין ירדן, ליחסי אש"ף-ירדן, אך זה עניין הנוגע למדינות הערביות, שקבעו ברבט כי נציגו הלגיטימי המוסמך והיחיד של העם הפלשתיני הוא אש"ף, מבחינת כל המעוניינים בשלום אמת בישראל יש לחזור ולהדגיש את הדברים, ולא להתייחס לאשליות, שהממשלה וגם חבר הכנסת אמנון לין מנסים לטפח, שאש"ף כאילו נעלם, שהוא הולך ודועך וגוסס בעקבות התפתחויות המלחמה בלבנון. זו אשליה שוא מופרכת. זה יהיה מסוכן וזה יפגע בשאיפות השלום, אם יתחלו באשליה שהקשים שפקדו את אש"ף במישור הפנימי ובמישור יחסי עם סוריה כבר מורידים אותו מהבמה.

אש"ף עם הנהגתו הנבחרת הלגיטימית, וכראשה יאסר ערפאת, לא ירדו מהבמה. הם יתגברו על הקשיים הפנימיים והחיצוניים, כי הם מייצגים עם הנלחם למען קיומו וזכויותיו. מעמדם איתן ומתחזק בקרב העם הפלשתיני ובקרב העמים הערביים ובזירה הבין-לאומית. האם לא שמעתם על כחירת יאסר ערפאת לסגן יושב-ראש הוועידה האסלאמית במרוקו בימים אלה כנציג המדינות הערביות?

אש"ף והנהגתו אינם רק הנציג של העם הפלשתיני, שבלעדי אין למצוא פתרון. אש"ף היום הוא הפרטנר לפתרון שלום צודק, ואש"ף והנהגתו עומדים על תוכנית פס, שמשמעותה שתי מדינות לשני העמים: אש"ף והנהגתו עומדים ותומכים בתוכנית השלום הסובייטית, שמשמעותה שתי מדינות לשני העמים וקיום החלטות האו"ם הנוגעות לפתרון הצודק הזה.

שמואל הלפרט (אגודת ישראל):
לאיזו מדינה אתה מצטרף?

תופיק טובי (החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

לאיזו מדינה אני מצטרף? — על השאלה הפרובוקטיבית שלך עניתי פעמים רבות. אני יושב כאן, במולדת שלי, ואחיה ואשאר בה ואלחם למען פתרון צודק לסכסוך בין שני העמים.

הי"ר מ' שחל:

אנו עוברים לסעיף הבא: הצעה לסדר-היום, שנושאה הוא

יאר צבן (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הממשלה נתונה במצוקה. הכול מתמוטט. מדיניות החוץ והביטחון מתמוטטת. הסדרים פנימיים מתמוטטים. המדיניות הכלכלית החברתית מגעת עד משבר. השקר הנורא של מלחמת לבנון הולך ומתפרפר מיום ליום, ועוד היד נטויה. עוד תיגלה האמת. יש היראם מכך.

השבר הכלכלי מכה במשק ונעגליו מכים בחברה. יום יום, ברחוב, במפעל, בשכונה ומקצת שבמקצת גם בתקשורת ומעל מרקע הטלוויזיה ניכר המשבר המכה בבסיס הקיום של אנשים רבים ושל משפחות, שמספרן הולך ורב.

הארץ הזאת סוערת בימים האלה על דין-וחשבון קשה. מכאיב, מייסר, על גידול העוני בישראל. יש חולים שלא אנדיר את מחלתם, שבצר להם רוצים לשבור את המדתם, מפני שאין הם יודעים מהי התרופה הראויה ואף אין הם מוכנים להודות במחלה. הם חוקפים את המוסד לביטוח לאומי, שעשה השנה כדיוק מה שעשה בכל השנים הקודמות. בדיוק, ואומרים כאילו כוונת זדון כאן וכאילו אין כאן נתונים אמיתיים, אף שנתונים אלה ניתנו לארץ הזאת במידע הכלול בסקירה השנתית, על-פי אותם קריטריונים, על-פי אותם פרמטרים, שלפיהם ניתנו כל השנים.

הליברליזם מתמוטט. מהפך ליברלי שהרעיו לו רק לפני שש שנים וכמה חודשים פרץ את הסכר לאינפלציה נוראה, פרץ את הסכר לשטף של דולרים שורמו החוצה, איפה הליברליזם של השר פת ושל חבריו היום, השבוע? — חוזרים לימי שנות החמישים.

יש דף אחד בדוח בנק ישראל ששם ללעג ולקלס את כל הדיבורים שלכם על היוזמה החופשית לארץ — דף מס' 227. אתם הבאתם על הארץ מצב כלכלי כזה, שאפילו היוזמה הפרטית הופכת לקורבן שלו. כ"י 1977 היו השקעות של תושבי חוץ בארץ 45.6 מיליוני דולרים; והשקעות של ישראלים בחוץ-לארץ 4.9 מיליוני דולרים. ב"י 1982 — הסכיתו ושמו: — השקעות של תושבי חוץ בארץ 67.5 מיליוני דולרים; השקעות של ישראלים בחוץ-לארץ — 115.1 מיליונים.

ההרס הזה — אפילו במגזר שלכם, שאתם מייצגים אותו — הלך ופגע, כי זה הרס טוטלי, הרס של כל המערכת. פה ושם יש שרים בממשלה המנסים, על-פי דרכם — ואין זו דרכנו — להיחלץ מהמצוקות, עניינית, ואני אומר: אין זו דרכנו, אבל הם מנסים, בדרכם, להיחלץ מהמצוקות.

אבל השר פת על משכבו בלילות הגה רעיון חדש, מצא פתרון פנטסטי. כותרת המשנה של הפרוטוקול הסודי שאני מחזיק בידו אכן עולה בקנה אחד עם האשמותיו של השר פת. היא נקראת: היכן נעוץ שורשה של האנדרלמוסיה השוורת בחברתנו?

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

למה חבר הכנסת משל לא נמצא פה? למה הוא לא מקשיב לדברים? כשם שאתם רוצים ששרים יקשיבו — שגם הוא יקשיב.

יאר צבן (המערך):

המסמך המוזין הקרוי "הפרוטוקולים של זקני ציון" פורסם לראשונה ב"1903 על-ידי מחברו, הכומר הרוסי האנטישמי סרגיי מילוס. להבדיל מהשר פת, מזויפי הפרוטוקולים ההם — — —

השרה ש' דורון:

זה לא מכובד.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

חבר הכנסת צבן, אני רוצה לשאול אותך משהו. אינני נכנס כלל לגופו של ענין. שאלתי אליך היא: האם אינך חושב שניתן לנהל ויכוח בכנסת, אפילו ויכוח קשה, בלי להיגרר ל"פרוטוקולים של זקני ציון"? מדוע צריך תמיד להזכיר דבר אנטישמי שמאוס על כולנו? מה זה שייך לכאן? אתה רוצה לתת לגיטימציה ל"פרוטוקולים של זקני ציון"? זה מה שאתה עושה. עדיף שתמחק זאת ולא תסביר. עוד מעט תזכירו את התקופה הנאצית.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת בן-מאיר.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

לא צריך תמיד להעלות שוב תופעות אנטישמיות.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת בן-מאיר, אני קורא אותך לסדר.

אלעזר גרנות (המערך):

חבר הכנסת בן-מאיר, למה לא התקוממת נגד הפרוטוקולים של זקני הליברלים?

השרה ש' דורון:

— — — זה לא מכובד — — —

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

— — —

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, בבקשה. חבר הכנסת יהודה בן-מאיר, אני יודע שיש לך הצעה לסדר-היום בנושא הזה, ותהיה לך אפשרות להשיב.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אני לא משיב. אני מציע.

היו"ר מ' שחל:

אתה מציע, אז תהיה לך אפשרות להתייחס גם לדבריו של חבר הכנסת יאיר צבן.

חבר הכנסת צבן, אם אינני טועה, אתה מצטט מאמר שפורסם בעיתון.

יאר צבן (המערך):

בוודאי.

היו"ר מ' שחל:

עד כמה שאני מבין, המאמר הזה איננו סודי.

יאר צבן (המערך):

נכון. חבר הכנסת בן-מאיר, אשיב לך באופן ענייני לגמרי.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

שאלתי עניינית.

יאר צבן (המערך):

ואני גם אתייחס עניינית לבעיה העולה כביכול מההאשמה של השר פת, מפני שמה שנעשה כאן, חבר הכנסת בן-מאיר, הוא בעיני דבר חמור מאין כמוהו.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אבל זה לא שייך לעניין "הפרוטוקולים של זקני ציון".

יאר צבן (המערך):

דקה, דקה. אני אסביר. כיוון שאנחנו יודעים, מה הביאה עלינו הפרקטיקה הזאת של העללת עלילות ושל מלשינות, גם מבחון וגם מכפנים, אנחנו צריכים להיזהר בדברים האלה.

מאיר שטרית (הליכוד):

מי מימן את ההפגנה מטעם ואת האוטובוסים, שהביאו את העובדים מכל מועצות הפועלים לבניין הממשלה השבוע? מי מימן זאת?

יאיר צבן (המערך):

אתה מבין את ההבדל בין מאבק לגיטימי של איגוד מקצועי לבין מאבק פוליטי לגיטימי, שאתה יכול לתקוף אותו. ואתה יכול לברוא להסתדרות ולומר: במקום לשתף אתנו פעולה, אתם מגייסים עובדים להפגנות. זו טענה לגיטימית. אני חושב שזו טענה עלובה, אבל היא לגיטימית. אבל אם אתה בא ואומר, שמטרת ההסתדרות היא ליצור תוהו ובוהו כלכלי, האם אתה מבין מה אתה אומר? המטרה של ההסתדרות היא ליצור תוהו ובוהו כלכלי, בשביל מה? — כדי להשיג שלטון. זאת אומרת, שאתה מפליל כאן הנהגה של תנועה, הנהגה של האופוזיציה, שהמשק, כביכול, אינו חשוב לה, שהחברה לא חשובה לה, שהמדינה לא חשובה לה: שיהרסו, שיחרבו — ובלבד שהם ישיגו את השלטון. אפילו לא היה לו שכל או כוונה פירידה — רצון טוב — להזהיר את המערך ולהגיד לו: ראו, אתם — במאבק שלכם למען השלטון — עלולים ליצור תוהו ובוהו כלכלי. טענה כזו היא טענה הנאמרת בתום לב. אני לא מקבל אותה, היא איננה בעיני, היא שקרית בעיני, אבל לייחס כוונות זדון — — —

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
איפה משל?

שושנה ארבל-אלמוזליג (המערך):
מה זה שיין לעניין?

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
באותה מידה שאתם דורשים, ששרי הממשלה יהיו נוכחים. גם מזכיר ההסתדרות חייב להיות כאן.

אלעזר גרנות (המערך):
לא הוא יושב על ספסל הנאשמים, אלא השר פת. כדאי היה שתבין זאת.

רענן גנים (המערך):
יש לי פת, אין לי פת, בכפרים נלינה.

היו"ר מ' שחל:
מה זה, שירה בציבור? חברי הכנסת, בבקשה.

יאיר צבן (המערך):
האם זה מקרה? האין זה המשך לאותה עלילת דברים, לפיה "שלום עכשיו" פועלת בשירות ה-C. I. A. ומקבלת כסף מסודר? אתה רוצה לטעון טענה — — —

שמעון פרס (המערך):
תגיד לו מי החליט על מלחמת "שלום הגליל", היות שלא ידוע מי החליט על מלחמת "שלום הגליל".

קריאות:

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת יאיר צבן, אתה צריך לסיים.

יאיר צבן (המערך):
הפרעו לי.

היו"ר מ' שחל:
נחתי לך חמש דקות נוספות.

יאיר צבן (המערך):

אני מצטער, אבל הפרעו לי.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת יאיר צבן, ראשית — אין מתווכחים עם יושב ראש. נחתי לך חמש דקות נוספות. אני רוצה לומר לכם, שאין היום מי שיחליף אותי, ואי אפשר לנהל את הישיבה עד שעה 9 בערב. אני מבקש להקפיד על הזמן. לא ייתכן, שאתה תתווכח אתי אם יש לך או אין לך זמן. אני מבקש ממך לסיים.

יאיר צבן (המערך):

אני רוצה לומר לשר פת — ולא אעשה את החשבון האישי של התדיינויות קודמות אתו, אף שזה מפתח מאוד להזכיר התבטאות אחרת התבטאות ולומר לו: נצור לשונך, שמור על לשונך: אפילו לא אזכיר לך את ההתבטאות הנוראה על ערביי ישראל: כאיש ציבור, אתה חייב לדעת לרסן את הלשון, ולא לקרוא דרור ליצרים — לגופו של דבר אומר בקיצור נמרץ רק את המשפטים האלה: אני שיין לאלה שיש להם טענות גם כלפי ההסתדרות, אם כי לא מהסוג הזה, כמוכן.

אהרן הראל (המערך):
מה הטענות שלך?

יאיר צבן (המערך):

ולא פסם אחת, בוויכוח עם מזכ"ל ההסתדרות ועם ראש האיגוד המקצועי. אני טוען שצריך להחרף את המאבק על זכויותיהם של העובדים. התשובה שאני מקבל היא, שההסתדרות מוכרחה תמיד לראות את האינטרס הכללי, את המשק בכללותו, וכי מאבק מעמדי חריף עלול להוליך לערעור מצב התעסוקה. אינני מקבל זאת. אבל איך אפשר להאשים את ההנהגה הזאת של ההסתדרות בכך, שהיא יכולה בכלל להעלות על דעתה יצירת תוהו ובוהו כלכלי ופגיעה במשק כדי להשיג איזו שהיא מטרה, כאשר 25% מהמשק זה משק שלה? האם אפשר לבודד את המשק שלה? האם יכול להיות תוהו ובוהו כלכלי במשק, וישיאר רק גטו של "חברת העובדים" שלא ייפגע?

לצער, הזמן אינו מספיק לי, אבל אומר משפט אחד: יש בידי מסמך של "חברת העובדים" מהיום, לגבי העובדות שצינת בקשר לאילת. העובדות פשוט אינן נכונות. נתונים מ־15 בינואר 1984 מראים, ש-25% מהמועסקים באילת מועסקים במפעלים של "חברת העובדים" של ההסתדרות.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:
איוה מפעלים? מסור לי את השמות.

יאיר צבן (המערך):

יש לי כאן פירוט. ואתה זורק ככה דברים — ללא בדיקה, רק מפני שכן החרשמת — גם על דברי הביקורת, ההשפעה והעלילה על רוגוזין ועל אליאנס. לי יש כאן נתונים, שלפיהם 2,200 טונות קונים אצל רוגוזין, ו־100 טונות של דברים שרוגוזין אינו מייצר — קונים בחוץ.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת יאיר צבן, אני מצטער. אני באמת מצטער.

מאיר שטרית (הליכוד):

חבר הכנסת צבן, כולם מסכימים שההסתדרות זקוקה לניתוח קיסרי.

היו"ר מ' שחל:

רשות הדיבור לחבר הכנסת יהודה בן-מאיר, להצעה דומה.

זושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

חבר הכנסת שטרית, אתה עוד לא יצאת להגן על הפועלים.
איך אתה מעז לדבר כך?

מאיר שטרית (הליכוד):

ההסתדרות מתנגדת לתוספת, שתינתן לשכבות החלשות בלבד. האם את יודעת את זה? חברת הכנסת אלמוזלינו, האם את יודעת את זה? ההסתדרות דורשת גם בעבור החזק אותה תוספת שיקבל החלש. את זה אני לא מבין. אז באמת הגיע הזמן לעשות — כמו שאדם דורשים — ניתוח קיסרי בהסתדרות.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, השאלה המרכזית העומדת היום בפני המדינה — ובה תלויים עתידו של המשק ותוססה של החברה הישראלית, ואולי אף יותר מזה — היא: האם יהיה שיתוף פעולה אמיתי ומלא בין הגורמים העיקריים במשק — הממשלה, ההסתדרות והמעסיקים?

שמעון פרס (המערך):

על בסיס איזו מדיניות?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אגיע לזה, חבר הכנסת פרס. אני רק פתחתי בדברי.

שמעון פרס (המערך):

— — — על חברון, יהודה ושומרון?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

ראשית, מדובר במדיניות כלכלית, ולא במדיניות חוץ וביטחון.

שמעון פרס (המערך):

זה לא עולה כסף?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אני לא הצעתי כרגע מדיניות חוץ וביטחון. אני מדבר כרגע על המשק. ואני חוזר ואומר, שהשאלה המרכזית, שבה תלוי עתידו של המשק, היא האם יהיה שיתוף פעולה אמיתי ומלא בין הגורמים העיקריים במשק, הלא הם הממשלה, ההסתדרות והמעסיקים. שיתוף פעולה, לשם מה? קודם כול — להבראת המשק. מהי התוכנית? בשביל זה יש צורך בשיתוף פעולה, צריך לשכת ביחד, ולגבש תוכנית. ועוד אחייס לזה. אבל אני סבור, שנקודת המוצא היא, שהמדינה כולה, ואזרחיה, זקוקים לשיתוף פעולה בין הממשלה לבין ההסתדרות והמעסיקים.

אדוני היושב-ראש, אם לא נשיג שיתוף פעולה כזה ואם לא ניצור אותו — שום דבר לא יצלח, ושום תוכנית של שום ממשלה שהיא לא תוכל להתמודד בהצלחה עם קשיי המשק ועם חוליו. אם, חלילה, זה יקרה, הסובלים יהיו האזרח בישראל, התברה הישראלית ומדינת ישראל.

איני רוצה להתייחס לדבריו הספציפיים של השר פת.

אהרן הראל (המערך):

אבל זו בדיוק השאלה, האם כך מצויים בסיס להיברות.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

חבר הכנסת הראל, הרי לא אני אמרתי את הדברים האלה. לכן באתי לומר, שצריך בסיס להיברות ולשותפות.

אלעזר גרנות (המערך):

אין לך דעה על דבריו של השר פת? הרי אינך ידוע כחסר דעה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
אבל איני שופט.

רענן נעים (המערך):

הוקע את הדברים שנאמרו.

אלעזר גרנות (המערך):

תגיד האם יש לך או אין לך דעה בדברים אלה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

יש לי דעה. הדעה שלי היא לא ביחס למשפט זה או זה שאמר מישור. דעתי היא: א. שצריך שיתוף פעולה; ב. שההסתדרות פעלה בעבר מתוך אחריות, ואני מצפה, שהיא תפעל מתוך אחריות כזאת גם בעתיד.

אלעזר גרנות (המערך):

אתה מתפלל פעמים רבות "ולמלשינים אל תהי תקווה, וכל הרשעה כרגע תאבד". תגיד את זה גם כאן.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

כשאני מתפלל "ולמלשינים", איני מתייחס כלל לדבר כזה. אני מדבר על יהודים שהלשינו לפני גויים, לפני ערכאות עכ"ם. לכן, מדוע אתה משווה?

אלעזר גרנות (המערך):

מלשינות היא עלילת דם.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

חבר הכנסת גרנות, אני רוצה לומר לך משהו. אם כי זה לא הנושא, שעליו אני כל כך רוצה לדבר.

מיכאל בריזר (המערך):

אתה בעד פת או אנטי-פת?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אני בעד המשק, אני בעד שיתוף פעולה בין ההסתדרות לבין הממשלה, ועל זה אני רוצה לדבר. זהו תוכן הצעתי, ועל זה ביקשתי את רשות דיבור.

מיכאל בריזר (המערך):

אנחנו רוצים לשמוע על פת.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אומר רק דבר אחד, חבר הכנסת גרנות: גם אם דבריו של השר הפת אינם נכונים, ומאוד יכול להיות שהוא טעה, ושלא היה דבר כזה, לא צריך להדביק על כל דבר את התואר "עלילה", ווראי שלא "עלילת דם".

רענן נעים (המערך):

זו נסיגה חלקית.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אני מציע שנשמור את המושג "עלילות דם" למשהו מתאים. אנחנו יודעים מה זה.

מיכאל בריזר (המערך):

— — — מה שמודיעי אומר על פת.

יאיר צבן (המערך):

— — —

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

קודם לכן הוא אמר עלילה. גם כמלה עלילה לא צריך להשתמש בקלות רבה כל כך. בוא ונשמור את זה לדברים קשים מאוד, ולא לדבר כזה.

אהרן הראל (המערך):

יכול להיות, שהשר ראה מחזיונות לבו.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אדוני היושב-ראש, לי ברור — — —

ירוחם משל (המערך):

קראתי את החלטות "הפועל המזרחי" על הנושאים שאתה מדבר עליהם.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

הרי אני עומד לדבר על זה.

ירוחם משל (המערך):

לא, ההיפך הגמור. יש החלטות מוסמכות של "הפועל המזרחי".

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

על מה?

ירוחם משל (המערך):

על מה שאתה מדבר, על עסקת חבילה, על הסדרים עם הממשלה. תקרא את החלטות "הפועל המזרחי". זה בניגוד למה שאתה אומר.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אני מתכוון לדבר על זה. עוד לא אמרתי שום דבר.

ירוחם משל (המערך):

אתה מתכחש להחלטות "הפועל המזרחי" בנושא שר ותנאי עבודה.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת משל טוען, שהחלטות "הפועל המזרחי" נוגדות את מה שאתה אומר.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

מה אמרתי? עוד לא אמרתי שום דבר כלכלי. אפילו עוד לא התחלתי לדבר. אמרתי, שדרוש שיתוף פעולה בין הממשלה לבין ההסתדרות. הגם זה נוגד את החלטות "הפועל המזרחי"?

ירוחם משל (המערך):

לא על זה, על יחסי הגומלין בין ההסתדרות לבין הממשלה אין חילוקי דעות.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

זה מה שאני אומר. על הגזירות של הממשלה ועל פעולות חד-צדדיות — רגע אחד, חכה קצת. חבר הכנסת משל, אינני מסכים שתגאס על חשבוני.

ירוחם משל (המערך):

אתה לא קורא את החלטות "הפועל המזרחי".

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת, אני מבקש מכם. חבר הכנסת גולדשטיין, אתה לא יכולי אחד לבקש, שחבר הכנסת יבוא לאולם, ומצד שני — ברגע שהוא אומר משפט, אתה לא נותן לו לדבר.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אבל הוא נואם נואם שלם. חבר הכנסת משל, כרגע התחלתי לדבר על החשיבות של שיתוף פעולה, וכזה אתה מסכים אתי.

ירוחם משל (המערך):

לא.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אתה חולק גם על כך, שצריך שיהיה שיתוף פעולה?

ירוחם משל (המערך):

סבלנות, רק חצי דקה. על כך שקיימים הסדרים בין ההסתדרות ובין הממשלה אין חילוקי דעות.

יושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

חבר הכנסת פנחס גולדשטיין ביקש, שחבר הכנסת משל יהיה באולם.

ירוחם משל (המערך):

— — — על החלטות חד-צדדיות של הממשלה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אני עוד לא התייחסתי לזה.

ירוחם משל (המערך):

אז תתייחס להחלטות ש"הפועל המזרחי" החליט.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אני אתייחס, אבל תן לי לדבר. מה אתה רוצה? אני יודע שאתה עכשיו בסערת רוחות, אבל תן לי לדבר.

לי ברור, שרק עליידי שיתוף פעולה בין הממשלה לבין ההסתדרות והמעסיקים ניתן להתמודד עם בעיות המשק. שמעתי כאן את דבריו של חבר הכנסת צבן, אשר אומר, שיש לו ויכוח עם חבריו בהנהגת ההסתדרות, ושהנהגת ההסתדרות טוענת, שלא צריך לדרדר את המשק, שהדבר הזה יכול לפגוע בתעסוקה וכו'. אומנם אינני חבר ההסתדרות, אבל אני רוצה לומר, שכויכוח הזה — כפי שאתה הצגת אותו — אני בדעתי של חבר הכנסת משל, אני מאמין ומשוכנע — ואני יכול לצטט גם מדברי שר האוצר לשעבר וגם מדברי שר האוצר הנוכחי — שההסתדרות, כגוף המייצג את עניינם של העובדים והשכירים במדינת ישראל, יש לה אינטרס חיוני שלא לדרדר את המשק, שלא לפגוע, חלילה, בתעסוקה ובחברה, ולא לערער את אושיות החברה — מה שיפגע גם בהסתדרות.

ירוחם משל (המערך):

מי מדרדר את המשק?

אלעזר גרנות (המערך):

אם אתה מאמין בזה, מה אתה חושב על הדברים של השר פת?

ירוחם משל (המערך):

למה אתה בורח מאחריותך לתהוה ובוהה במשק?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

חבר הכנסת משל, אני אתייחס לזה.

רענן נעים (המערך):

איך אתה רוצה שהוא יתייחס? הוא שותף לממשלה הזאת, הוא שותף להתדרדרות.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אומר לך את האמת, כשאני אומר, שאני משבח את ההסתדרות על כך שיש לה עניין למנוע התדרדרות, ואתה נרגש ונסער, אני כבר לא יודע מה קורה.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

אבל תגיד מי מדרדר.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

תגידו אתם מי מדרדר. אני אתייחס לשאלה מה צריך לעשות. כך אני רוצה. האם את מכתובה לי מה לומר?

רענן נעים (המערך):

אתה לא בתפקיד יועץ.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת רענן נעים, באמת.

רענן נעים (המערך):

אבל הוא לא כחפקד יועץ.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

אני רוצה להתייחס לשני נושאים — — —

רענן נעים (המערך):

אתה חבר בקואליציה, אמור מה דעתך. אתה שותף לכישלון.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת רענן נעים, אפשר לנואם לדבר.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

האם אתה חושב, שאתם לא חיתנו לי לדבר בכנסת? לא תצליחו. חבר הכנסת הראל, אתמול דיברת על הדמוקרטיה. האם זו הדמוקרטיה? דיברתם אתמול על דימוי הכנסת, האם זה הדימוי של הכנסת?

רענן נעים (המערך):

אנחנו לא ניתן לך לדבר.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת רענן נעים, אני קורא אותך לסדר.

אהרן הראל (המערך):

אם הוא היה אומר בפרהסיה את מה שהוא חושב, הוא לא היה ממשיך להיות שר.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

אני אתייחס כעת לשני נושאים, שאני חושב שהם חשובים מספיק כדי שאני מה דעתי עליהם, ויש בהם מקום וצורך לשיתוף פעולה רחוף בין ההסתדרות לבין הממשלה והמעסיקים. הנושא הראשון הוא התעסוקה, והנושא השני הוא השחיקה. ואני רוצה להתחיל בנושא השחיקה.

מיכאל בר־זהר (המערך):

אבל מה עם פח?

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

חבר הכנסת בר־זהר, אתה לא צנוור. ההתנהגות שלך בכנסת — — —

מיכאל בר־זהר (המערך):

רק שאלתי.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

— — — אני נמצא כאן כבר עשר שנים, ואני רוצה לומר לך, שההתנהגות שלך מזוהה מאוד.

מיכאל בר־זהר (המערך):

בסדר, רק שאלתי אותך שאלה.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

אני מציע לך ללמוד קצת את נוהלי הבית. אתה לא צנוור פה, אתה לא חוקר פה.

מיכאל בר־זהר (המערך):

אני שואל אותך שאלה.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

אומנם בספרים שלך יש חוקרים — — —

מיכאל בר־זהר (המערך):

אני שואל אותך שאלה.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

אל תשאל אותי שאלות.

מיכאל בר־זהר (המערך):

אני מבין שקראת אותם.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

לא קראתי את כולם.

מיכאל בר־זהר (המערך):

הפסדת.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

ההפסד הוא לא שלי. כל פעם אתה אומר שהוא שופט חוקר.

אני רוצה לומר משהו לגבי השחיקה, ואני מביע פה את דעת סיעת המפד"ל, כפי שנתקבלה ביום שני, ואשר גם עולה בקנה אחד עם דעת "הפועל המזרחי", כפי שצינת קודם. אני חושב שצריך — ואני אומר את זה גם לממשלה — לטפל בדחיתות בנושא השחיקה. שר האוצר אמר, שהשחיקה הגיעה ל-20%, וסיעתנו סבורה, שלא יעלה על הדעת שתהיה שחיקה של 20% בשכר העובדים בתוך שלושה חודשים. שחיקה כזאת לא תבריא את המשק — ההיפך הוא הנכון: היא תדרדר את יחסי העבודה ותערער את מורל העובדים. לא הגענו למצב כזה שצריך לבצע שחיקה של 20%. לכן אני חוזר על מה שהחליטה סיעת המפד"ל — ואנחנו מעלים את הנושא הזה — שלקראת 1 בפברואר חייבים למצוא פתרון לבעיית השחיקה.

אני מצטער, חבר הכנסת משל, על שהגעתי מטעם ההסתדרות להסכם תוספת הוויכוח שהגעת אליו. אני חייב להגיד, שלא ירדתי לסוף דעת ההסתדרות, מדוע הסכמתי לזה. אכל הסכם שפירושו, שבחודש ינואר ינכו את מלוא ה-17.9% שניתנו לעובדים, הוא, לדעתי, דבר שלא יעלה על הדעת. אני חושב, שצריך לקבוע, שלעובדים המשתכרים עד 50,000 שקל לווירדו את ה-17.9%, משום שהגיע להם פיצוי כעבור חודשיים, במשכורת דצמבר.

שושנה ארכלי־אלמחולני (המערך):

אמור את זה לשר פת.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

אני אומר לכולכם את דעתי. כולם פה שומעים, חברת הכנסת שושנה ארכלי־אלמחולני, אנחנו החלטנו על הדבר הזה, ואני מעלה את זה כאן בכל התוקף. הרי לא ייתכן, שבי 1 בפברואר יקבלו העובדים השכירים בישראל תוספת יוקר של 9.1%. התוצאה, לדעתי, תהיה שביתה בכל המדינה, משום שאי אפשר לעמוד בזה. אני אומר, שאנחנו מבינים גם את צורכי המשק.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

הממשלה הציעה עכשיו איזשהו פיצוי.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

אני מבין על הדבר הזה. צריך ללכת ללקראת פתרון. שלפיו — במשכורות של עד 50,000 שקל לא נוגעים באותה מקדמה שניתנה; גם אצל אלה המשתכרים מעל ל-50,000 שקל — שזו אינה מלכה נמוכה מאוד — עדיין השחיקה גדולה, וגם לאנשים האלה צריך לדאוג, אם כי אצלם אני לא אומר שזה מתבטא בלחם.

השר פת, אני מציע שאת המקדמה הזאת — אם צריך לנכות אותה בחזרה — שלפחות יפזרו אותה על פני שלושה חודשים ולא ינכו אותה בבת אחת, משום שגם אז לא נעמוד בשחיקה.

שגרתיים לבעיות התעסוקה, במיוחד בעיירות הפיתוח, הן בדרום והן בצפון.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני חושב, שצריך לדון בנושא זה — כי הוא הנושא המרכזי — ולא עליידי הטחת האשמות, אלא להיפך: עליידי רצון הדרד, עליידי הכרה בכך שצריך פעולה משותפת של כל הגורמים במשק, מתוך גישה חיובית יש לחתור לתוכנית משותפת כזאת, שבה — ורק בה — יש הסיכוי להגיע להכרעה כלכלית אמיתית.

היו"ר מ' שחל:

תודה. הצעה באותו נושא מאת חבר הכנסת פנחס גולדשטיין.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, על-פי מה שפורסם, התכנסו ראשי מפלגת העבודה וראשי ההסתדרות הכללית כחל-אביב לפני כתשעה חודשים, במטרה ליצור תווך ובוהו כלכלי, ליצור משברים במשק, להתסיס את ציבור העובדים ולהוציאם לרחובות, ולגרום להפלת ממשלת ישראל.

שושנה ארבלי-אלמחולני (המערך):

איפה ומתי התפרסמו הדברים?

חיים רמון (המערך):

חבר הכנסת גולדשטיין, איזה פרסומים?

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

הדברים התפרסמו באמצעי התקשורת כשבוע האחרון.

חיים רמון (המערך):

התפרסם שהשר פת אמר כך: זה לא התפרסם באמצעי התקשורת.

עדנה סולודר (המערך):

ממתי אמצעי התקשורת הם אורים ותומים?

שושנה ארבלי-אלמחולני (המערך):

באיוה תאריך זה התפרסם?

אהרן הראל (המערך):

השר פת התחנן בפני חברי מפלגת העבודה, בזמן הקמת הממשלה, שיתמכו בו וישלחו מברקים שימליצו, שהוא יהיה מועמד לתפקיד שר התעשייה והמסחר.

היו"ר מ' שחל:

אחד אחד, אני מבקש.

חיים רמון (המערך):

מאשימים אדם כלי להביא הוכחות.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת חיים רמון, מה זה?

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

האם אני יכול להמשיך?

שושנה ארבלי-אלמחולני (המערך):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת גולדשטיין אמר שהיו פרסומים, אנחנו מבקשים לדעת מה הם הפרסומים, ומתי פורסמו.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אולי פעם אחת תתרגלו לשמוע? תנו לדבר, אם משהו לא יהיה ברור, אני אשיב תשובות.

חיים רמון (המערך):

מדוע אתה צועק עלינו?

ירוחם משל (המערך):

כוועדת העבודה של הכנסת יש הצעת חוק שלי לתת שכר מינימום בשיעור של 50% מהשכר הממוצע במשק. אתה יכול להעביר את ההצעה, ואז ימצא פתרון לכל הדברים שאתה מדבר עליהם. מזה אתה מחלם.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

חבר הכנסת משל, אתה יודע שבהצעה אחת אין פתרון לכל הבעיות, לו הייתי חושב שיש בזה פתרון — היינו כולנו מעבירים את זה היום.

ירוחם משל (המערך):

אתה מדבר על תרומה, ואתה לא מציע להעביר את הצעת החוק של 50%.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

חבר הכנסת משל, אני מבין את דעת סיעתי, והיא — שאת השחיקה הזאת צריך לתקן מייד, עכשיו, משום שהיא עוברת את גבול הסבירות, אני חוזר ואומר, שהיא לא תביא להכרעה אלא להיפך: היא תביא להתדרדרות בלתי נמנעת ביחסי העבודה ובמורל העבודה, על כל המשממע מכך.

אני הצעתי הצעה, לממשלה יש הצעה, אני פונה מכאן לממשלה, להסתדרות ולמעסיקים: כבר היום וכבר מחר יש להגיע להסכם, כדי שבמשכורות ינואר — שישולמו ב-1 בפברואר — הדבר הזה יוכל לבוא לידי ביטוי. כל צד צריך ללכת לקראת השני, כדי שלא יהיה מצב שבו יקבלו העובדים ב-1 בפברואר משכורת, אשר לא תענה כלל על בעיית השחיקה, על כל המשממע מכך.

נקודה אחרונה שאני רוצה להעלות היא בנושא התעסוקה. רבותי, בעיות התעסוקה כשלעצמן הן חמורות, אבל הן חמורות במיוחד בעיירות הפיתוח. אם יש אבטלה בתל-אביב — זו בעיה, אבל אנחנו יודעים שבגוש-דן, האפשרויות להתמודד עם האבטלה הן שונות. כנ"ל לגבי ירושלים. לא כן לגבי נתיבות ולגבי ירוחם.

כאן אני קורא לשיתוף פעולה בין הממשלה לבין ההסתדרות ליצירת תוכנית חירום, שתכלול העסקת עובדים גם באמצעות הסעות. אפשר, שהממשלה תזוהם את זה פה, יחד עם ההסתדרות. אם יש כמה מאות פועלים מובטלים בנתיבות — ואת זה לא יהיה אפשר לפתור מחר — צריך לאפשר לפועלים האלה להגיע לעבודה גם במרחק של שעת נסיעה מנתיבות. בירושלים, למשל, זועקים לעובדים, מדוע אי-אפשר לארגן דבר כזה, עם קצת יוזמה — שאינה מעבר ליכולת שלנו? עם קצת הסבה, עם קצת הסעות, שהממשלה אולי תממן אותן בתקופת כינויים — אפשר להסיע 200 עובדים כל יום לירושלים ובחזרה, ובנתיבים תהיה עבודה. כל אחד יודע מה פירוש הדבר, שיש בעיירת פיתוח 200 מובטלים, שאין להם כל סיכוי למצוא תעסוקה.

לכן אני אומר: בעית התעסוקה בעיירות הפיתוח דורשת פתרונות בלתי-שגרתיים, דורשת אותם היום ולא מחר. ואפשר לעשות את זה, כי ברחבי הארץ אין שום מקום שהוא רחוק ביותר מ'משע', שעה-יוצא של נסיעה מארבעת המרכזים הגדולים: תל-אביב, ירושלים, חיפה ובאר-שבע. צריך להתארגן לקראת הדבר הזה ולדאוג להסעות כאלה. צריך לדאוג לפתרון בעיות התעסוקה לא רק במקום מושבם של האנשים, לפחות כפתרון ביניים — ופה, כפתרון ביניים, מדובר בכמה חודשים — עד שנגיע אולי להכרעה יותר רחבה.

גם כאן אני אומר, שהממשלה וההסתדרות, ביחד עם המעסיקים, חייבים להקים ועדה שתמצא מייד פתרונות בלתי

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

מגיע לכם. חברי הכנסת, זהו, כאמור — — —

חיים רמון (המערך):

לא ברור לי.

הי"ר מ' שחל:

חבר הכנסת רמון, האם זה הדבר היחיד שאינו ברור לך?

חיים רמון (המערך):

לא ברור לי.

הי"ר מ' שחל:

אני מבקש ממך, באמת, מה זה?

חיים רמון (המערך):

הוא אמר, שאם יהיה משהו לא ברור, אפשר לשאול.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אני מדבר על הבנקים: חכה. אני מדבר על לוינסון: חכה. כאמור, חברי הכנסת, זה היה לפני תשעה חודשים, וכך התפרסם באמצעי התקשורת, הדברים עוררו סערה. כל אלה, שעלפי ההגיון היו אמורים להשתתף בישיבה הסגורה והחשאית הזאת, או אלה שהוחשדו בכך, יצאו מגדרם. עוצמת ההרגשות וההכחשות מעוררת את השאלה, שכולנו שואלים — לא רק בשבוע האחרון, אלא בחקופה האחרונה: היש למישהו תוכנית להפיל את ממשלת ישראל, שנבחרה על-ידי העם באורח דמוקרטי, באמצעות התססת הרחוב והוצאת פועלים ועובדי מפעלים הסתדרותיים מהסדנה ומן המחרטה אל רחובות הערים וכיכרותיהן ואל מול קריית הממשלה ומשכן הכנסת, מתוך מגמה ומטרה אחת: להפיל את הממשלה באורח בלתי דמוקרטי?

אהרן הראל (המערך):

האם אפשר לשאול אותך שאלה?

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אבל, חברי הכנסת, גם אם התקיימה פגישה כזו לפני תשעה חודשים, אין זה רלבנטי. מה שרלבנטי הוא, ומה שקורה — — —

אהרן הראל (המערך):

האם אפשר לשאול שאלה?

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אחר כך.

חיים רמון (המערך):

שחקתם את השכר ב-40%. והפועלים מתקוממים. יש לממשלה תוכנית להפיל את עצמה.

הי"ר מ' שחל:

חבר הכנסת רמון, אני קורא אותך לסדר.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

התמונות מן הרחוב, הריחות מהמפעלים והודעותיהם של קברניטי ההסתדרות ושל ראשי המערך מעידים כאלף עדים, כי אכן זוהי השיטה, וכי קיימת כנראה תוכנית סיסטמטית, מתוכננת ומתוחכמת להוציא כל יום משהו אחר אל הרחוב, להשכיח כל יום מפעל אחר, לגרום לכך שבכל יום יושבת מוסד ציבורי זה או שירות זה לציבור, ולמחרת — עיירות הפיתוח וכלל ציבור עובדי המדינה.

אהרן הראל (המערך):

חבר הכנסת גולדשטיין, האם אפשר לשאול אותך שאלה?

חיים רמון (המערך):

בראש השבועות עומדים אנשי ליכוד. כנפו, ממפעלי יסדהמלח, הוא לא ממפלגת העבודה. בכל האספות האלה עומדים אנשי ליכוד. בדואר עומדים אנשי ליכוד. הם בוודאי סוכנים, סוכנים שלנו. אילו דברי הבל! איך אפשר להגיד דברים כאלה?

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת רמון, האם קשה לך לשמוע את האמת?

חיים רמון (המערך):

אלה דברי הבל שלא היו ולא נבראו.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

הקשיבו עד הסוף, הקשיבו פעם אחת.

שושנה ארכלי-אלמוזלינו (המערך):

אל חיים, מותר להפריע לך.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אני לא מאיים. תנו לי לרבר.

עדנה סולורד (המערך):

כתנאי, שיהיה למה להקשיב.

אלעזר גרנות (המערך):

אנחנו מקשיבים ברצון. צריך מפעם לפעם גם פיליטון.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

השר שלך — — —

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת רובינשטיין, על מה אתה מדבר? אתה מדבר על התנחלויות.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

אני מדבר — — —

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אני לא רוצה לענות לך, אני רוצה שעכשיו תקשיב לי.

חיים רמון (המערך):

ראש הסיעה שלך הודיע, שצריך להעמיד לדין את ארידור.

גם את פת צריך, כנראה, להעמיד לדין, כי הוא היה שותף שלו.

הי"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, אני חושב שהגזמתם.

מיכאל בריזהר (המערך):

רגע, רגע, לשר פת יש גילוי נוסף.

הי"ר מ' שחל:

אני מבקש לסגור את המיקרופונים.

מיכאל בריזהר (המערך):

גם אנחנו מבקשים לשמוע.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

תנהל אתה משאומתן אתם. לא רצית לנהל משאומתן אתם. אתה לא רוצה להיות בחדר אחד אתם. קם שר, ואומר אי-אמת.

הי"ר מ' שחל:

חבר הכנסת אמנון רובינשטיין.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

על המלחמה בלבנון רציתם לדבר.

היור"ר מ' שחל:

חבר הכנסת רמון.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

הדבר שצריך המשק הישראלי הוא עסקת חבילה בין ההסתדרות, למעסיקים ולממשלה. אבל אתם, חברי, חברי המערך, בגלל סיבות פוליטיות וכעיקר כגלל סיבות פוליטיות פנימיות, הקשורות ליחסים בין מפלגת העבודה למפ"ס, אינכם מוכנים להגיע לעסקת חבילה, אף שהיא מחויבת המציאות. מה טוב יותר למשק הישראלי, לעובדי ישראל ולכלכלה הישראלית מהסכם כולל או מעסקת חבילה?

עוד וזכורים לי, חברי הכנסת, דבריו של מזכיר ההסתדרות, ירוחם משל, מיום 6 בפברואר 1977: "אם המעסיקים לא יסכימו לעסקת חבילה, אתבע מהממשלה הסכם דרצדרי. הסכם זה יחייב על-פי החוק גם את המעסיקים". אבל אז היתה בישראל ממשלת מעבר, מעבר עמז מר רבין ושר האוצר שלה היה מר רבינוביץ ויכזרנו לכרכה. היום הממשלה היא אחרת. ראש הממשלה הוא שמיר, שר האוצר הוא כהן-אורגד — והכול מותר: אין סייגים, אין מעצורים, כי "בכוח ובהפגנות נפיל את השלטון".

בפברואר 1977, בשל המצב החמור במשק, כינס מר משל את הוועדה המרכזת, ואמר: "בשל המצב החמור במשק יש לקבל הצעות הממשלה וההסתדרות". ועוד אמר: "אם לא נקבל את הצעות הממשלה, עלולה להגיע התפתחות שתביא לאיסור ככוח התחוק של חופש המאבק המקצועי. המקובל במדינות הדמוקרטיות ובמדינת ישראל בכלל זה". מר משל קרא אז לקבוצות העובדים השונות "להנוג בוהירות ובשיקול, כמתחייב מאחריות הלאומית המוטלת עליהם בקיום השירותים הממלכתיים, שבלעדיהם לא ייתכן כלל קיומה של מדינה מתוקנת".

מה ההבדל בין 1977 ל-1984? האם אז היה המצב במשק שונה? האם הלחצים השתנו? לא ולא, חברי הכנסת, ההבדל הוא אחד: אז היתה ממשלת מערך וההסתדרות עשתה כל מאמץ כדי לשמר את שלטון המערך, אפילו יהיה זה על חשבונם של העובדים; ואילו היום — ממשלה אחרת בישראל, ואותה צריך "להכות", את שירותי המדינה צריך לשבש, יש להפסיק את שירותי הרדיו, את פעולות הרכבת, את תפקודי בנק הדואר, להביא את עובדי רגוזין לירושלים, להתסיס את עובדי הרשויות המקומיות, להשביח את הלימודים, וכל, האמצעים כשרים. אין פסול בדרכי המאבק. אנחנו גורדי את הממשלה הזאת על-ידי הוצאת העובדים לרחובות. יש ידיים מכוונות לנושא: אחת ברחוב אולחורוב ואחת ברחוב הירקון.

ברשותכם, חברי הכנסת, אני רוצה לצטט מדבריו של אחד הפובליציסטים הגדולים במדינת ישראל, מר מצטט: "המערך החל משתמש באמצעים לא לגמרי כשרים, ולעתים — באמצעים המסכנים סחם את הכלל, זה משנה את התמונה כולה. השמעתם על 'פירומנים'? אלה הם אנשים בעלי דחף פנימי חזק להצית את כל הבא לידם, ואכן, לפירומנים הפכו עתה אנשי המערך שלנו, שהסירו מעצמם כל רסן, ובאוחוסם בלפיד כוועד הם החלו שולחים אש בכל פניה ופניה בארץ. כדי לשורף כל מחסום וכל מה שעשוי להיות למחסום בדרכם לחזור לשלטון שאותו הם איבדו אצלנו. לא ברור לנו מה שורשו של השיגעון הזה — האם מדובר בייאוש שתקף אותם עם הרחקתם מהשלטון לאחר יובל שנות החוקתם בו, או בערעור האיוון הנפשי שלהם, נוכח כישלון מירב מאמציהם לחזור אל השלטון האבוד כעתיד הנראה בעין, כך או אחרת, מוכנים הללו עשוי לשורף את עצם המדינה הזאת אם יהיה

היור"ר מ' שחל:

אני מבקש מכם שלא להמשיך בצעקות האלה ובהערות. אני מבקש מכם לאפשר לנואם, גם אם הדברים לא מוסכמים.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אדוני הישיב ראש, חברי הכנסת, אנו נמצאים בחקופה קשה: חקופה כלכלית זו היא מהקשות ומהמסוכנות שבהן עמדה מדינת ישראל אי-פעם. המדינה איננה של הליכוד וגם לא של המערך. זוהי מדינה של עם ישראל, של כולנו, של הורינו, של ילדינו ושל נכדינו. הקשיים הכלכליים אינם קשיים כלכליים של הקואליציה או של האופוזיציה, הם קשיים של כלכלת ישראל, וכלכלה כידוע אינה מבדילה בין ממשלה לבין אופוזיציה.

ייתכן שהפגישה הידועה והמדוברת לא התקיימה מעולם, אך האין התנהגותכם, חברי המערך, מוכיחה מה רצונכם ומה תקוותכם? האם אין רואים בעליל את טביעת אצבעותיכם, המוכיחה את אשמתכם?

חברי המערך, מאז 1977 אתם נמצאים במצב של חוסר רדאות, של חוסר בהירות, של שטטוש, מעין "קומה". עדיין לא שוכנעתם שהשלטון איננו בידכם, אינכם מסוגלים להאמין, שמא 1977 ויוני 1981 הם תאריכים אמיתיים. עדיין חושבים אתם שכל העניין הוא בגדר סיפור אגדה, ומקוים אתם שכשיתפזר הערפל, יחזור לידים השלטון. אבל השלטון, לפחות בשלב זה, נמצא בידי ממשלת הליכוד, וחזון הכללות של מר בן-אהרון עדיין לא התגשם.

האם זכור לכם, חברי מפלגת העבודה, איך ומה אמר בן-אהרון, אני מצטט: "כמקום ציבור פועלים שבנו את המדינה וניהלו אותה, יכואו בעלי-בתי. תעשיית ומכ"לים של בנקים ושל בתי-חרושת, הם רוצים לעשות את המדינה לסניף של הבנקים שלהם". האם ניבא בן אהרון את הסערה העוברת היום על בנק הפועלים או על אמ"פ? האם לא התכוון בדבריו ללוינסקי? אדם שהיה אמור להיות שר האוצר של ממשלת המערך?

זכור איך אמר בן-אהרון: "הימין רוצה לפרק את סולל-בונה ואת כור. הימין יבטל את קופות הגמל, הימין רוצה לאפשר לכולם יוזמה פרטית, רק לא לפועלים" — והוא ממשיך ואומר: "לפועלים יש זכות למרוד". זאת אתם מנסים לעשות. "כל השנים הקשמו מצנע הללו, מאז מלחמת יום הכיפורים, ציפיתי ליתר התנגדות מצד הפועלים", כך אומר בן-אהרון.

אני מכין שהיום, בגלל רוחו המרתפת של בן-אהרון, מנסים מוכ"ל ההסתדרות מר משל וממלא-מקומו מר קיסר להוציא את הפועלים והעובדים לרחובות, כדי להפיל את הממשלה. גם ההצעות הטובות של הממשלה, אשר מוצעות, אינן מתקבלות על דעת ההסתדרות.

חברי הכנסת, לכולנו זכורה ועידת ההסתדרות בנובמבר 1977, זכור לכולנו כיצד סירבתם לברך את ממשלת ישראל ביום 7 בנובמבר 1977, באותו תאריך הודיע יומון העם בפקינג, כי ממשלת סין שלחה כרכה לממשלת ברית-המועצות לרגל יום המהפכה, למרות חילוקי הדעות העקרוניים שבין שתי המדינות. אך כירושלים מצנע באותו יום ההסתדרות הכללית את ברכתה מממשלת ישראל. יש לנו הערכה, שלעתים אין ההסתדרות מכירה בממשלה, כאילו נמצאת ההסתדרות בפלנטה אחרת ולא בישראל.

חיים רמון (המערך):

חיים רמון (המערך):

חבר הוועדה המרכזת מקבל הרכה פחות.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת רמון, חבר הכנסת רמון, חבר הכנסת רמון, אני קורא אותך לסדר. חבר הכנסת בן-מאיר, חבר הכנסת בן-מאיר, חבר הכנסת בן-מאיר, אני קורא אותך לסדר.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

חכו בסבלנות, ותשמעו הכול.

מדוע לא הסכימו חברי ההסתדרות חברי מפלגת העבודה לגלות לעם עד היום מהו שכרם של חברי הוועדה המרכזת, שכר העולה על כל מה שאפשר לצפות ממנהיגי עובדים ופועלים הצועקים על שחיקת שכרם? מדוע לא תותרו גם אחם, חברי הוועדה המרכזת, כחברי הכנסת, על 10% לפחות משכרם, כדי להוכיח כי באים אתם אל ציבור הפועלים, שאותו שלחתם לרחובות, בידיים נקיות? שהרי אינכם מגינים על החלשים, אתם מגינים רק על החזקים במדינה. מר משל החליט להפוך את ההסתדרות למכשיר פוליטי.

חברי הכנסת, תקופה קשה עוברת על משק המדינה ועל כלכלתה. אנו זקוקים לאורך רוח, לסבלנות, למתינות, להבנה ולוויתורים הדדיים, ועלינו לשמור על רמת הכנסתם של העשירונים התחתונים ושל השכבות החלשות. יש נבול ליכולת המדינה לספק את צורכי המשק, אם נשכיל להגיע להבנה, עשוי המשק הישראלי להינצל מהמפולת הכבדה המאיימת עליו, ואם יהיו הנשכרים, ראשית לכול, העובדים עצמם, ואם לא ישכילו הממשלה, המעסיקים וההסתדרות לפעול במשותף, נטרל את בעיות המשק מתוך הבנה והסכמה, ייפול הדבר, ראשית לכול, על שכם העובדים. טוב חששה אפוא ההסתדרות אם במושב הוועד הפועל ביום א' הקרוב תקבל ותאמץ את הצעות סיעת הליכוד בהסתדרות לעסקת חבילה במשק, שהיא לטובת העובדים והמדינה, ובעיקר להבטחת תעסוקה מלאה במשק.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לאור חשיבות הנושא, אני מציע לדון בו במליאת הכנסת.

היו"ר מ' שחל:

אני מבקש משר התעשייה והמסחר גרעון פת להשיב על ההצעה.

קריאות:

נא לפתוח את המיקרופונים, יש חשיבות רבה שההערות תישמענה.

היו"ר מ' שחל:

בתנאי אחד, שתהיה התנהגות הולמת, וקריאות הביניים לא תהיינה מלוות בצעקות: אם לאו — אסגור אותם שוב.

אהרן נחמיאס (המערך):

קריאות ביניים בדרך-ארץ.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בבית זה, מעל במת הכנסת, לא בא אנכי לדין-ודברים עם ההסתדרות. אני מכיר את ההכונות הטובות, את המעשים המצוינים שנושעים בכל רחבי המדינה על-ידי גורמים רבים המאוגדים במסגרת ההסתדרות. חברי בהסתדרות, אם ימצאו לנכון, יבקרו את מנהיגות ההסתדרות: אם לאו, לא יעשו כן. אני מדבר אל החלק הזה של הבית.

אדוני היושב-ראש, בימים האחרונים הוצעו במערכות עגומה של דברי בלע, דברי השמצה ובלע, שהופנו אל חבר הבית. וזאת למה? — על שהעז וגילה אינפורמציה שהיתה

בכך כדי להחזירם למה שהם רואים כמכונתם ההיסטורית, ואף שלא יהיה להם או על מה לשלוט.

ועוד מוסיף אותו פובליציסט ידוע:

אלעזר גרנות (המערך):

מי זה?

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

חכו בסבלנות, ותשמעו הכול.

"אלא מאי? נחוץ להם רעש. נחוצים להם זעזועים. פיצוצים, תבערה, מתח, התרוצצויות המונים במצעדים למיניהם ובעצרות לסוגיהן, בסערות לגוניהן ולצבעיהן, ובלבד שלא תשקט המדינה והכול יוסיף לחסום ולבעור בה, כי כך, כאשר הכול בוער, אפשר גם להפיל ביתר קלות את שלטונה. אך כאשר הסערה שוככת פוחת גם הסיכוי הזה. כאן אפוא לא אינטרס ממלכתי, כי אם אינטרס מפלגתי-ייחתי מפורש. שאכן, כזה בדיוק המצב: הכול בקרם המשפחה האופוזיציונית הלוחמת שלנו מופנה לעבר המטרה האחת והיחידה הזאת — להיחלץ ממעמדה האופוזיציוני ולחזור ולהשתלט על השלטון שממנו גירשוהו. פעם היו לה לפחות עקרונות בנדון — כיצד להילחם על שלה בלי לפגוע בטוהר נשקה האופרטיבי, עיקרון שאותו היא ניסתה ללמד את האופוזיציה שלה. האופוזיציה הרביוניוטיסטית, כשעתה, ואילו עכשיו — היא עצמה השליכה את עקרונה זה החוצה, בלי להתחשב בחוצאות. וכך רואים אנו אותה -סוחבת בשצף קצף את השלטון הנבחר שלנו אל בית-המטבחיים, בלי שום לב לצד המוסרי והאסחטי של הדבר, ותוך הפיכת כל הארץ לאדמה חרוכה."

חברי הכנסת, זה היה מאמר מערכת של ד"ר הרצל רוזנבלום.

קריאות:

הורהירו — — —

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, חברי הכנסת.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

חברי הכנסת, אני אינני סומך על המערך, אני סומך על עובדי ישראל. אני בטוח שעובדי ישראל הם אחראים ושקולים, ורק מקצתם מאבדים את יכולת השליטה על עצמם בתקופה קשה זו.

אני מסכים לכך שעובדי ישראל זכאים לתמורה על שחיקת שכרם, לתוספת יוקר בגין התייקרויות, אך ציבור העובדים והפועלים יודע, בניגוד למנהיגי ההסתדרות, כי המדינה היא מעל, אותה יש לשמור ובה אסור לפגוע.

היכן חבר הכנסת משל? הייתי רוצה לשאול אותו שאלה אישית.

חיים כרילב (המערך):

קרא לו.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אני קורא לחבר הכנסת משל לגלות לחברי הכנסת ולציבור העובדים ולעם ישראל, מהי משכורתו ומהם תנאיו הנלווים של חבר הוועדה המרכזת.

חיים רמון (המערך):

בדיוק כמו של חבר הכנסת.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אל תהיה בטוח.

שמעון פרס (המערך):

על מה אתה מדבר? אי אפשר שיעמוד כאן שר ויאמר
דברים — — —

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, אני מבקש.

אהרן נחמיאס (המערך):

אלה סיפורי כיפה אדומה.

אהרן הראל (המערך):

מדוע אינך מוכן להסיר את חסינותך?

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

האם אתה, חבר הכנסת צבן, כאמת חושב — אני חוזר —
שנועצים כך כאשר שוקלים מהלכים טקטיים לגיטימיים
ולא לגיטימיים?

מיכאל בריזהר (המערך):

חבר הכנסת פרס שאל אותך שאלה, תשיב לו.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

אם עלי-מנת לצאת ידי חובה, תשובותיך על שאלותי אלו
הן חיוביות. כוודאי לא תאשים איש מבין חברי הבית שלא
יתייחס אליהן באמון ובכבוד שאתה אישית ראוי לו. אם אכן יש
מקום לדיון כזה בכנסת, מדוע לא העלו את הדרישה לקיימו
אותם מראשי המערך — — —

שמעון פרס (המערך):

מי הם "ראשי המערך"? גם אני אחד מראשי המערך, ואני
אומר שבדית דברים מלבך. לא היה ולא נברא. אתה קמת —

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

פה ייאמר שהוא שיקר גם קודם, כשהוא האשים אותי
בדבר שאין לו שחר. הוא אמר לא-אמת.

(קריאות ביניים)

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, אני מבקש להפסיק את קריאות הביניים, גם
מצד ימין.

שמעון פרס (המערך):

לא, אנחנו רוצים לדעת. קם שר, שיענה לעניין. מתי היתה
פגישה, מי השתתף בה, מה נאמר בה, היכן היא התקיימה?

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

אני יודע שאתה מדבר תמיד בשלוש "Syllables". תחכה
ותשמע.

מיכאל בריזהר (המערך):

מה הקשר בין ה"Syllables" לבין מה שהוא שואל אותך?
תשיב על מה שהוא שואל אותך.

יגאל כהן (הליכוד):

תחכו עד הסוף. הוא עוד לא גמר להשיב.

אברהם הירשזון (הליכוד):

תנו לו להתבטא עד הסוף. מה אתם חוששים כל כך?

קריאה מספטלי הליכוד:

חבר הכנסת פרס, מה אתה אומר על פרשת לוינסון?

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

הוא הולך להציע שעמרים סיוון יחקור את הכעיה הזאת.

כידו, והיא תחילתה של דרך שבה בחרה האופוזיציה הראשית
שלנו, עלי-מנת שיצלח בידה להחיש את המהפך הפוליטי שהיא
מייחלת לו, אותו מהפך שהבותר בישראל לא רצה בו לפני
שלוש שנים.

הרבה קיתונות נשפכו בעקבות הביקורת שהשמעתי על
ההידברות שקיימה בהשתתפות מספר מצומצם, שנכחד
בקפידה רבה, של ראשי המערך ושל פעילי המערך בהסתדרות
וב"חברת העובדים", כמטרה להתסיס ולהפעיל את המגזר
היצירי, את ציבור עובדי התעשייה והשירותים, כאמצעי
וכמכשיר להפלת הממשלה.

חיים ברי-לב (המערך):

אפשר לשאול שאלה? אתה מסכים שאשאל שאלה, אדוני
השר?

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

לא, אינני מסכים. אני מציע שתשמור את השאלות ותשאל
לאחר מכן.

יורשנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

אולי תיתן לנו את המועדים — — —

רענן נעים (המערך):

לא ידעתי שלהפיל את הממשלה, יש בכך משום אשמה.
ממילא כבר אינכם שולטים.

דב בן-מאיר (המערך):

הם מעולם לא שלטו. זו פטה-מורגנה.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

יש בין יושבי הספסלים האחוריים בצדו הימני של הבית,
ואינני כולל בהם את ידידי, חבר הכנסת צבן, שאצו רצו כשצף
קצף להגיב ולשרת את אדונייהם שבשוורות הראשונות, ולא
נוהרו אף כמעט ובחרו במלות גנאי, שמפאת כבוד הכנסת,
אדוני היושב-ראש, לא אחזור עליהן ולא אתייחס לאומריהן.

רענן נעים (המערך):

"יש לי פת, אין לי פת", זה שיר יפה מאוד.

שמעון פרס (המערך):

איוה מפגש התקיים, איפה, מי, מה?

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

אולי תחכה, אני רק התחלתי. חבר הכנסת יאיר צבן הגדיר
את דברי בהצעתו הרחופה לסדר-היום כ"עלייה" שהעללתי
על ההסתדרות. וכבר אמרתי בפתיח דברי: אין לי דין-דברים
עם ההסתדרות. ובכן, ידידי חבר הכנסת צבן, השמעת דברים
כדורבנות. אם שר בישראל מעליל עליה, אין אתה יכול לעבור
על כך לסדר-היום. אתה קם ומעלה הצעה רחופה לסדר-היום.
תמה אני רק מגין לך הידע על שנאמר בפגישות סגורות וסודיות
של צמרת המערך ושל ההסתדרות.

מיכאל בריזהר (המערך):

מגין לך הידע? אתה שואל? יש לך מסמך חסוי?

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

תמתינו רגע. האם אתה שותף להן? האם היית נוכח באותו
מפגש ספציפי שעליו דיברתי? האם אתה חושב כאמת
שנועצים בכך וביתר חבריך הקולניים?

חיים ברי-לב (המערך):

תגלה לנו כבר מי כן השתתף.

רוני מילוא (הליכוד):
על פרשת לוינסון ידעת?
שמעון פרס (המערך):
זה שייך למפלגת העבודה?
רוני מילוא (הליכוד):
לא, זה לא שייך למפלגת העבודה. למי זה שייך? עוד תראה כמה זה שייך.
שמעון פרס (המערך):
תסתכל אצלכם.
חיים רמון (המערך):
שיגלו לנו מי היה בישיבה, איפה התקיימה —
רענן נעים (המערך):
אצלכם יש מנהיג אחד.
אהרן הראל (המערך):
אצלכם החליטו על מלחמה, ושר הביטחון לא ידע זאת.
אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
עוד לא ראיתי דבר כזה.
היו"ר מ' שחל:
חברי הכנסת, לא ינעם לי לקרוא חברי הכנסת לסדר ולהוציא אותם מהאולם. אבל אני איאלץ לעשות זאת, אם הצעות לא ייפסקו.
מיכאל בר־זהר (המערך):
למה אתה אומר את זה לנו?
היו"ר מ' שחל:
אני אומר את זה לכולם.
שר התעשייה והמסחר ג' פת:
אם אכן יש מקום לדיון כזה בכנסת, מדוע לא העלו את הדרישה לקיימו אותם ראשי המערך שהיו נוכחים במפגש. לפי האינפורמציה שקיבלתי?
חיים בר־לב (המערך):
תגיד לנו מי הם.
קריאה:
הכל הכלים.
שמעון פרס (המערך):
איוז אינפורמציה קיבלת? לא קיבלת שום אינפורמציה. קמת וכדית דברים מלבך.
היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת פרס, אני מבקש ממך.
אהרן הראל (המערך):
במקום לקום ולומר ש"החלקת" ואתה מבקש סליחה —
היו"ר מ' שחל:
חברי הכנסת, אני מבקש להתאפק עוד כמה שניות, ואז נשמע האם יש המשך למשפט הזה. אני כבר שומע את המשפט הזה עשר פעמים. נראה מה יהיה ההמשך.
יוסי שריד (המערך):
אני חושב שלא תהיה לנו ברירה אלא להתנחם באמרה המפורסמת של השר, שכל כלב יבוא יומו.
יוסף רום (הליכוד):
איפה חופש הדיבור? לא ייתכן דבר כזה.

רענן נעים (המערך):
אין אמרה כזאת בעברית. יש אמרה כזאת בערבית.
יוסף רום (הליכוד):
האם יש חופש דיבור בבית הזה? מה קורה כאן?
מיכאל בר־זהר (המערך):
כמה זמן נעסוק בפתולוגיה במקום הזה?
היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת מיכאל בר־זהר, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. מי שידבר עכשיו — אקרא אותו לסדר. אני מבקש מחברי הכנסת להפסיק.
שר התעשייה והמסחר ג' פת:
והרי להם, לאותם חברים, פתוחה כמה זו, כשם שהיא עומדת לרשות כל אחד מאתנו. אני סבור שאותם חברים חששו שימעדרו, ומעל כמה זו יעידו על עצמם דברים שאינם אמת.
שמעון פרס (המערך):
אוהו, איזה פחד אמיתי.
אהרן נחמיאס (המערך):
אתה משתמש באלומות מילולית. זו אלימות מה שאתה אומר.
יוסף רום (הליכוד):
לא ייתכן שאחרי כל מלה של השר יפסיקו אותו.
היו"ר מ' שחל:
חברי הכנסת, אני מבקש שלא תעזרו לי. חבר הכנסת רום, אל תעזור לי.
יוסי שריד (המערך):
מעניין איזה ילד הוא היה.
היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת שריד, אני קורא אותך לסדר.
יוסי שריד (המערך):
נורא מעניין אותי לחשוב עליו כתור ילד בבית־הספר.
היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת שריד, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.
יוסי שריד (המערך):
כבר בפעם השנייה?
היו"ר מ' שחל:
כן, אולי זה יעזור.
שר התעשייה והמסחר ג' פת:
אדוני היושב־ראש, לא בדית דבר, מסדתי אינפורמציה על סמך דברים שנמסרו לי.
שמעון פרס (המערך):
ממי?
שר התעשייה והמסחר ג' פת:
אתה בוודאי היית רוצה מאוד שאני אמסור לך.
שמעון פרס (המערך):
האם אתה עיתונאי? האם אתה בלש? האם אתה שר או לא שר?
יוסף רום (הליכוד):
איפה חופש הדיבור? לא ייתכן דבר כזה.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת רום, תן לי לנהל את הישיבה. אל תעזור לי.

יוסף רום (הליכוד):

אבל זה לא ייתכן. אחרי כל מלה מפריעים לו.

שמעון פרס (המערך):

זה ייתכן. שלא יעליל ולא יבדה דברים מראשו. הוא אומר שמסרו לו. מי מסר לך? ציפור מסרה לך? בלש מסר לך?

יוסף רום (הליכוד):

שמעון פרס (המערך):

מפני שזה שקר. לא היתה ישיבה כזאת.

שר התחבורה ח' קורפו:

שמעון פרס (המערך):

זה שקר. לא היתה ישיבה. הוא בדה זאת מלכו.

היו"ר מ' שחל:

אני מבקש להפסיק. גם מספסל הממשלה. אדוני שר התחבורה.

אהרן הראל (המערך):

אני יכול להסביר למה הוא אמר את זה. יש לי תשובה.

רוני מילוא (הליכוד):

חבר הכנסת הראל, חבר הכנסת פרס אינו מאמין שמשל יעשה דברים כאלה בלי להתייעץ.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת מילוא, אני קורא אותך לסדר.

שמעון פרס (המערך):

אבל אני מאמין שאתם מסוגלים לכל דבר, גם לעלילה כזאת.

אברהם הירשזון (הליכוד):

למה שאתם מסוגלים — אנחנו עוד לא מסוגלים.

רענן נעים (המערך):

אני מציע שלא להתייחס ברצינות לדברי השר.

יוסי שריד (המערך):

הוא קיבל את האינפורמציה ממודעי.

יוסף רום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ראו את ההתנהגות של חבר הכנסת שריד. איפה כבוד הכנסת?

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

הישיבה שעליה דיברתי, לפי אינפורמציה שקיבלתי מאנשים מהימנים ביותר שאני רוחש להם הרבה כבוד והרבה אמון — — —

שמעון פרס (המערך):

תבדוק את האנשים, עם המהימנות שלהם.

יוסף רום (הליכוד):

מה קורה פה? אדוני היושב-ראש, איי אפשר לקרוא להם לסדר?

שמעון פרס (המערך):

מה אתה רוצה? שכל אחד יעליל? אתה היית שותק לו היו מעלילים עליכם?

יוסף רום (הליכוד):

אני יושב ושומע הרבה דברי שקר מפיהם, ושותק. הלמדו תרבות דיון, לשבת בשקט ולשמוע, ולתת כבוד לאנשים שמדברים.

שמעון פרס (המערך):

לתת כבוד למה? לעלילות?

יוסף רום (הליכוד):

גם את העלילות שלכם שומעים בשקט. כשיוסי שריד יושב כאן ומשקר בריש גלי, איש לא מפריע לו.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

על סמך אותה אינפורמציה שקיבלתי מסרתי על אותה ישיבה שהתקיימה לפני למעלה מחשעה חודשים, וקיבלתי את הדברים מפי אנשים הנושאים בתפקידים חשובים מאוד.

שמעון פרס (המערך):

האם הם השתתפו בישיבה או לא?

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

מי שאמר לי — — —

שמעון פרס (המערך):

הענה, תענה ביושר. הם השתתפו בישיבה או לא?

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

אתה יודע.

שמעון פרס (המערך):

תן תשובה, כן או לא?

אליעזר קולס (הליכוד):

חבר הכנסת פרס, אתה רוצה לגלות מי הם האנשים, אתה רוצה לזהות מי הם, אתה רוצה לעבור על הרשימות.

יוסף רום (הליכוד):

מה זה? האם השר פת עומד בחקירה צולבת?

אהרן הראל (המערך):

שיסיר את החסינות.

מיכאל דקל (הליכוד):

— — —

אליעזר קולס (הליכוד):

— — —

שמעון פרס (המערך):

שיסיר את החסינות.

(קריאות מכל ספסלי הבית)

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת קולס ורום, אני קצת יותר ותיק בכנסת וניהלתי ישיבות. מעולם לא היה נהוג שהיושב-ראש יעיר לראש האופוזיציה, גם כששמו היה מר כגין. פניתי לחבר הכנסת פרס, ואל תלמדו אותי איך לנהל ישיבה. אני מבקש שתשבו בשקט ואל תצעקו במקהלה.

יוסף רום (הליכוד):

אל תצעק לצד הזה, תצעק לצד השני.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת רום, אתה לא יכול לכוא אלי בטענה על דרך ניהול הישיבה. קראתי לסדר כל מי שניסה להפריע, בלא הבחנה.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:
— — — היו מוזעזעים מעצם הרעיון, וכפי שנמסר לי עליהם, הם נמנעו מלתת את ידם לפעולה שכזאת. דרישתכם כי אפר את האמון שנתנו בי חברים מן המגזר שלכם — — —

שמעון פרס (המערך):
אפשר לשאול אותך, השר פת?

איתן לבני (הליכוד):
לא.

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת פרס, אני מבקש, אם השר יסכים — כן. השר מוכן? בבקשה.

מנחם הכהן (המערך):
השר פת לא משיב.

חיים ברילב (המערך):
חסיר את החסינות, ונברר את זה. אז יובהר האם אתה משקר או אנחנו.

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת ברילב.

קריאה:
אדוני היושב ראש, התנהגות המערך היא סכנה לדמוקרטיה.

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת רוס, עכשיו אני קורא אותך לסדר.

חיים ברילב (המערך):
רק אם שקר בפך, רק אז — — —

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת ברילב, אני מבקש. שאלה לחבר הכנסת פרס.

שמעון פרס (המערך):
אני רוצה לשאול את השר פת, לאחר שהוא שמע רכילות שאין לה שום יסוד במציאות: אני יושב ראש מפלגת העבודה, ראש המערך, קובע שמעולם לא התקיימה ישיבה כזאת. השר פת, לא הזמינו את ברילב, לא הזמינו את משל, הזמינו רק את פת ואת אריק שרון ואת מודעי. הם היו כישיבה.

יאיר צבן (המערך):
את ארידור שכחת.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
— — —

שמעון פרס (המערך):
אל תפריע לי.

יוסף רוס (הליכוד):
איזה מין דיבורים אלה? אינני מבין, שמים לצחוק את הכנסת. הוא מנהל את הישיבה, הוא פותח אותה, הוא סוגר אותה — — —

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת רוס, חבר הכנסת פרס קיבל רשות לשאול שאלה והוא שואל אותה. חבר הכנסת גולדשטיין הפריע לו. חבר הכנסת רוס, אני קורא אותך לסדר.

קריאה:
פרופסור.

יוסף רוס (הליכוד):
לא את כל מי שהפריע.

היו"ר מ' שחל:
הפסקו את המקהלה הזאת.

מיכאל דקל (הליכוד):
אינני מבין מה הולך כאן, לא מכאן הפריעו.

קריאה:
הרבה דברים אתה לא מבין.

היו"ר מ' שחל:
סגן שר החקלאות דקל, אני מבקש ממך. אני משתדל כמיטב יכולתי לנהל את הישיבה הזאת בצורה מסודרת, וקראתי חברי כנסת לסדר. אינני נוהג להוציא חברי כנסת מהאולם.

רוני מילוא (הליכוד):
אותי הוצאת פעם אחת.

היו"ר מ' שחל:
רק אותך, והגיע לך. חבר הכנסת חנן פורת, אני מבקש ממך, הישיבה די מתוחה, וכל ההסתובבות הזאת רק מוסיפה לצורת הדין. אני מבקש סיוע גם משרי הממשלה. חבר הכנסת וירשובסקי, אל תכריח אותי דווקא כלפיך — — —

שולמית אלוני (המערך):
אדוני היושב ראש, לשר מותר להעלים את המקורות, אבל אנחנו רוצים לראות את הדוקומנט.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
זה סודי.

אברהם הירשזון (הליכוד):
הוא אדם אחראי, לא כמון. שמביאה דוקומנטציה חסויה.

שולמית אלוני (המערך):
אני הבאתי דוקומנט, אני רוצה את הדוקומנט.

עקיבא נוף (הליכוד):
את הכאת עיתון, גם הוא הביא עיתון.

היו"ר מ' שחל:
סיימתם?

איתן לבני (הליכוד):
הישיבה היתה לפני תשעה חודשים.

שושנה ארכליאמוזילינו (המערך):
מה נזכרת אחרי תשעה חודשים?

היו"ר מ' שחל:
חברי הכנסת, יש לי רק דבר אחד לבשר לכם: לפי הקצב הזה תשכו כאן עד שעה תשע בערב.

עקיבא נוף (הליכוד):
העונג כולו שלנו.

אברהם הירשזון (הליכוד):
אדוני היושב ראש, אנחנו יכולים להתקזז, אתה לא.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:
אלה שדיווחו לי על כך, ואני בזמני, בשעת, דיווחתי על כך גם לראש הממשלה דאז — — —

שמעון פרס (המערך):
יוצא מן הכלל.

יוסף רום (הליכוד):
מנצלים פה את הכנסת.

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת רום.

יוסף רום (הליכוד):
איזו זכות יש לו לשאול שאלה? איזה מין שאלה זו?

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת רום, אני קורא אותך לסדר.

יוסף רום (הליכוד):
תקרא אותי לסדר חמש פעמים.

היו"ר מ' שחל:
לא, אני אקרא אותך לסדר שלוש פעמים, ואתה תהיה בחרץ.

יוסף רום (הליכוד):
אני חושב שהדרך הזאת מחפירה.

היו"ר מ' שחל:
אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

יוסף רום (הליכוד):
איי-אפשר לנצל את הכנסת. מה הוא זורק שמוח של שרים שלא היו בישיבה? הוא יודע שהם לא היו בישיבה. אני מוחה על הדרך הזאת.

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת רום, אני מבקש להפסיק.

שמעון פרס (המערך):
אני אשאל את השר פת: היות שהוא נפל קורבן לרכילות — מה שהוא קורא לו "אינפורמציה" הוא רכילות בדויה — והוא הולך ומספר אותה במחשכים לראש הממשלה — מדוע לא בא לשאול אותנו האם היה דבר כזה? הוא שר, הוא לא עיתונאי. הוא לא מפיץ "ברודים". אחת משתיים: או שתוכיח בשמות, תביא את האנשים לקונפרונטציה, או שיהיה לך הכבוד המינימלי להתפטר, לאחר פטפטט ועלילה חסרי שחר.

מיכאל בריזהר (המערך):
פת-פוט.

שמעון פרס (המערך):
חסכים לקונפרונטציה, תעמיד את האנשים. איזה אמן אתה מפר? הם היו בישיבה? הם לא היו בישיבה, הם סיפרו לך רכילות.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:
זה אתה אומר.

שמעון פרס (המערך):
אני אומר, כן, הם לא היו, כי לא היתה ישיבה. איך הם יכלו להיות?

שר התעשייה והמסחר ג' פת:
את זה גם כן אתה אומר.

רוני מילוא (הליכוד):
זה היה בעת הביקור שלך אצל קרייסקי.

אברהם הירשזון (הליכוד):
אתה יודע מי היה בישיבה הזאת? סימן שאתה יודע על איזה ישיבה מדובר.

היו"ר מ' שחל:
חברי הכנסת.

שמעון פרס (המערך):
לא היתה ישיבה, לא היה חיים בר-לב, לא היה ירוחם משל — — —

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת פרס.

יוסף רום (הליכוד):
כל מי שלא היה בישיבה שלא היתה?

רוני מילוא (הליכוד):
איפה משל?

מיכאל בריזהר (המערך):
הוא הלך לישיבה.

שמעון פרס (המערך):
אני שואל את השר פת, האם הוא מוכן להביא את האנשים לקונפרונטציה. אם יתברר שהרכילות שלו נכונה, אנחנו נסיק מסקנות: אם יתברר שהוא הלך רכיל, העליל עליה — עליו להתפטר. עליו להתפטר, אין כאן קונציס.

יוסף רום (הליכוד):
ואם יתברר שהיתה נכונה, אתה תתפטר?

שמעון פרס (המערך):
כן, אני אחפטר.

בני שליטא (הליכוד):
חבר הכנסת שחל, תתחיל לנהל את הישיבה.

אברהם הירשזון (הליכוד):
אבל אנחנו לא רוצים שאתה תתפטר.

שמעון פרס (המערך):
הוא שמע רכילות. אמור לי, מה אתה מסתתר מאחורי האמן?

יוסף רום (הליכוד):
חבר הכנסת פרס, יש פה הצעה, שזה יהיה רק בתנאי שההתפטרות תהיה קולקטיבית: שלך, של רבין ושל נבון.

אהרן הראל (המערך):
במקום לומר ש"החלקת" — זה קורה לכל אדם — ואתה מצטער על זה, אתה בונה קומה על קומה.

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת הראל.

עקיבא נוף (הליכוד):
הביטוי "התחלקות" הוא פרלמנטרי?

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת עקיבא נוף.

שמעון פרס (המערך):
תענה על השאלה.

קריאה:
מה היתה השאלה?

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת פרס, אני מבקש ממך.

שמעון פרס (המערך):
היות שלא היתה ישיבה, נפלת קורבן, ואלה אנשים לא מכובדים, אתה צריך להתפטר או להסיר את חסינותך.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת פרס, אבקש לעזור לי לנהל את הישיבה.

חברי הכנסת, אני רוצה לומר דבר אחד בעניין החסינות: אין מה לחזור על העניין הזה. אי־אפשר להסיר חסינות. יש רק אפשרות אחת: ללכת למכונת אמת. אין טעם לדבר על כך, כי החסינות הזאת אינה ניתנת להסרה.

מיכאל ברידור (המערך):

הסכמנו: מכונת אמת; מקבלים.

יוסי שריד (המערך):

שום מכונה אינה יכולה לבדוק אותו. מכונת אמת מאיש כזה תקבל קצו. מאיש כזה היא ממש תקבל קצו.

קריאות:

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת שריד, אני מבקש. חבר הכנסת פרס, חבר הכנסת ברי־לך. חבר הכנסת הראל, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

רענן נעים (המערך):

אנחנו מרשים לך להודיע שהוטעית, ואחריה מבקש סליחה.

שמעון פרס (המערך):

או תאמר מ'. שיהיה לך אומץ הלב.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת רענן נעים, באמת, אם אני מבקש מכולם שיאפשרו לשד להמשיך לדבר. לא יכול להיות שכל רגע משהו יקרא קריאה. חבר הכנסת רענן נעים.

עקיבא נוף (הליכוד):

רק ועדת חקירה.

בני שליטא (הליכוד):

חבר הכנסת שחל, אתה מגויס.

אברהם הירשזון (הליכוד):

בדמוקרטיה גם צריך לשמוע מה שלא נעים.

היו"ר מ' שחל:

אדוני שר התחבורה, אולי אתה מסכים שתצאו שניכם קצת ותשוחחו? אתם לא מאפשרים לי לנהל את הישיבה.

שר התחבורה ח' קורפו:

אני רק מזכיר לו את פרסומו של פרנקל ב"ניו־יורק טיימס"

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, אני מבקש. חבר הכנסת יהודה כן־מאיר, למען צינן האווירה, שב במקומך. כבר אינני יודע מה קורה שם.

בני שליטא (הליכוד):

אתה איבדת את השליטה על ניהול הישיבה.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת שליטא, אני מבקש ממך: בלי ציונים; תודה רבה לך.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

אדוני היושב־ראש, אולי תנחה אותי. לא שמעתי שאלה מפי יושב־ראש האופוזיציה, שמעתי הצהרה.

שמעון פרס (המערך):

היות שהוליכו אותך שולל ואחרי מוליך רכילות, האחת מהשתיים: תביא את האדם שרימה אותך — או שאתה מרמה אותנו, אין כאן ברירה — תאמר את שמו, ותעשה קונפוטנציה. אם יתברר שהוא אמר אמת, אני מסיק את המסקנות והולך. אבל אם אתה שיקרת לבית, שיקרת לעם, שיקרת לראש הממשלה — אתה תודיע שאתה מתפטר. תהיה איש כבוד.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

יש לך הצעה. זו לא שאלה.

שמעון פרס (המערך):

נעשה קונפוטנציה, תביא את האיש. אל תסתתר, האמת חשובה מהאמינות שלך.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

זו הצעה שלך.

שמעון פרס (המערך):

האיש הזה שיקר לך, אתה הלכת ושיקרת הלאה ונהיית שותף לשקר.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אין איש כזה בכלל.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת פרס, בסדר? אדוני השר, השאלה ברורה?

רוני מילוא (הליכוד):

יש לי הרושם שרובן יסכים לומר שהוא היה בישיבה.

שמעון פרס (המערך):

רוני, אתה תישאר ב־C.I.A. תישאר ב־C.I.A. הם זקוקים לך.

היו"ר מ' שחל:

אני מודיע כזה, שכל מי שידבר עכשיו בלי רשות אני אקרא אותו לסדר, ואם איאלץ — אוציאו מהאולם.

שר הבריאות א' שוסטק:

על ימין ועל שמאל.

היו"ר מ' שחל:

כל הצדדים, אני מבקש.

בני שליטא (הליכוד):

יהיו מקוויזים. תוציא אותם רק בקיווז.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

הדרישה כי אפר את האמון שניתן בי — — —

שמעון פרס (המערך):

צריך להיות לך אמון גם לעם.

מיכאל דקל (הליכוד):

שמעון פרס המנומס, הנימוסי.

קריאה:

תוציא את חבר הכנסת פרס.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת פרס, אני מבקש ממך.

יוסף רום (הליכוד):

אדוני היושב־ראש, בכדורגל יש כרטיסים צהובים ויש כרטיסים אדומים. אני מציע להנהיג את זה גם בכנסת.

אורה נמיר (המערך):

מה זה, חיפה? בחירות לרשות המקומית?

הי"ר מ' שחל:

חבר הכנסת דום, כאשר יושב-ראש הכנסת יפסיק לכהן כממלא מקום נשיא המדינה, חציע לו את ההצעה הזאת. הוא גם עשוי לקבל אותה.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

אינני מתרגש, אני מבין לכעס. חבר הכנסת שמעון פרס לא צריך להסביר את עצמו לנו — הוא צריך להסביר את עצמו לכל החברים היושבים בספסלים הללו. הם לא מאמינים לו שלא היתה פגישה כזאת.

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך):

אוי, באמת.

שמעון פרס (המערך):

אתה רוצה לומר שאני משקר?

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

אני אמרתי שאתה משקר? אם משהו לא מאמין למישהו,

אין זאת ואמרת שהוא משקר.

שמעון פרס (המערך):

איך ייתכן — — —

הי"ר מ' שחל:

חבר הכנסת פרס, אני חייב להעיר הערה. רבותי חברי הכנסת, אם השר מסכים שישאלו אותו שאלה, הוא אומר שהוא מסכים ואז אפשר לשאול. אם הוא איננו מסכים, אינני יכול לתת לכם אפשרות לשאול. אני אפנה לשר ואשאל אותו האם הוא מסכים.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

לא, גמרנו עם השאלות.

הי"ר מ' שחל:

אם כך, בבקשה להמשיך.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

לא אפר את האמון שנתנו בי. לא מדובר באנשים מן הרחוב. לא אתן לכם קצה חבל לציד מכשפות.

(צחוק בספסלי המערך)

שלמה הלל (המערך):

כה אמר מק"קרת. כה אמר מק"קרת.

אהרן הראל (המערך):

— — —

הי"ר מ' שחל:

חבר הכנסת אהרן הראל, אני התאפקתי, מפני שהחבר הכנסת הלל בדרך כלל לא קורא קריאות ביניים. אבל אתה מסייע כל הזמן.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

כמה הייתם רוצים — — —

מנחם הכהן (המערך):

אדוני השר, מותר לשאול שאלה?

אהרן הראל (המערך):

— — —

הי"ר מ' שחל:

חבר הכנסת הראל, באמת. חבר הכנסת מנחם הכהן, פנה אל השר. אם הוא יסכים, תוכל לשאול.

מנחם הכהן (המערך):

פניתי אל השר.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

לא, אינני מסכים.

הי"ר מ' שחל:

אם השר לא מסכים, אי-אפשר לשאול.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

כמה הייתם רוצים לדעת מי הם אלה מביניכם, שסברו כי צעד כזה מקומו לא יכירו, גם לא במערכת היחסים הקיימת בין האופוזיציה לבין הממשלה.

רבותי חברי הכנסת, האם יכול היה משהו מכם לעבור לסדר-היום על יסיון להשתמש במגור ציבורי כלשהו, שהוא אחראי לו, לקידום מטרות אישיות או אידיאולוגיות, הנוגדות באופן מוחלט את האינטרס הלאומי שלנו? האם יכולתי אני להבליג על כוונה להפוך את המגור היצרני ואח ציבור העובדים לאמצעי להגשמת מטרות השונות מאלה שלמען הוא פועל?

חובתי לספק לתעשייה את התנאים שיאפשרו לה לייצר ולייצא, ולפני הכול, לדאוג שתיתן לה ההגנה המינימלית הבסיסית — — —

אלעזר גרנות (המערך):

רואים איך דאגת.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

ולפני הכול, לדאוג שתיתן לה ההגנה המינימלית הבסיסית מפני מעורבות המקדמת אינטרסים שליליים של משהו אחר.

לגלגתם וצחקתם על קטעים שהוקראו כאן עליידי חבר הכנסת גולדשטיין ממאמר שנכתב עוד ביוני 1983, עליידי אדם שלעתים מלקה גם אותנו בשוטים, אבל אני חושב שמרבית חברי הבית בוודאי לא ינהגו בדרך זו לאחר שיקראו גם היום את מאמרו של חבר הכנסת לשעבר יותן בדר בעיתון "מעריב".

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך):

המקור הוא בדר?

אהרן הראל (המערך):

עכשיו אנחנו שקטים.

חיים רמון (המערך):

הוא בטח היה בפגישה.

שמעון פרס (המערך):

מי היה בפגישה? מה נאמר בה?

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

תקראו את המאמר ב"מעריב" מאתמול.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

אדוני היושב-ראש, האינפורמציה שנמסרה, נמסרה מתוך דאגה לעתיד המשק, ואני לא מיהרתי להפוך אותה לקרדום לחפור בו.

יאיר צבן (המערך):

בדקת ביסודיות.

יוסי שריד (המערך):

לא מיהרת, להיפך, גילית אחריות.

יאיר צבן (המערך):

הרי חשבת על זה בזמן שדיברת.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:
הדברים, ההתפתחויות והמעשים שנעשים בשטח יום יום, שעה שעה, מוכיחים שאכן החקיקה כנראה פגישה כזאת.

אהרן הראל (המערך):
האם תוכל לגלות מי היה בה?

אהרן נחמיאס (המערך):
זה עוול שאנחנו יושבים פה, או שתחזור בך או שלא נשמע אותך.

קריאה מספסלי הליכוד:
הרי אתם לא רוצים לשמוע. תצאו, תצאו מן האולם.

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת נחמיאס, אני מבקש, אני קורא אותך לסדר.

אהרן הראל (המערך):
למה הוא לא מוכן למסור מי היה בישיבה?

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת אהרן הראל, אני קורא אותך לסדר. חבר הכנסת נחמיאס, אני מבקש ממך לשבת.

אהרן הראל (המערך):
אדוני היושב ראש, אני רוצה למסור אינפורמציה.

היו"ר מ' שחל:
השר איננו מוכן להשיב.

חיים רמון (המערך):
אבל חבר הכנסת הראל קיבל אינפורמציה.

היו"ר מ' שחל:
מה הוא קיבל?

חיים רמון (המערך):
הוא קיבל אינפורמציה, כפחק.

אהרן הראל (המערך):
אני רוצה לשאול — — —

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת הראל, אין פרוצדורה כזאת, אני מבקש.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:
והמעשים הנעשים מדי יום ביומו מוכיחים, שאולי לא היו תוצאות, ישירות לאותו מפגש, ואולי לא הוכנה תוכנית על הנייר ולא הופצה בין חברי הכנסת וכן אלה הסבורים שהם שייכים לצמרת וחייבים לדעת על תוכנית כזאת. אבל מי שרוצה שכן יהיה — ממשיך במאמצים על אף הכול. ואתם רוצים שאני אביא רשימה ארוכה של פעילויות המשבשות את חיינו במשק הישראלי — — —

יאיר צבן (המערך):
שכונות לגורם תוהו ובוהו כלכלי ולהרוס את המשק.

קריאה:
ומה שהוא אומר הוא רק קצה הקרחון.

רוני מילוא (הליכוד):
אתם רוצים להרוס את הממשלה, לא את המשק.

חיים רמון (המערך):
את זה עושה הממשלה בעצמה. לא צריך לעשות את זה בשבילה.

יאיר צבן (המערך):

בני שליטא (הליכוד):

אתם רוצים להרוס את הממשלה באמצעים בלתי — — —

רוני מילוא (הליכוד):

זה מה שאתם עושים, אתם רוצים להרוס את הממשלה, כדי שתקום ממשלת מערך..

יאיר צבן (המערך):

אתם הורסים את המשק.

אורה נמיר (המערך):

אתם הורסים את המשק במורדיכם.

רוני מילוא (הליכוד):

כדי להפיל את הממשלה אתם מוכנים להרוס הכול.

חיים רמון (המערך):

אתם מנסים להרוס את הגוף היחידי שמגלה אתריות במדינה, אבל לא הצלחתם.

קריאה:

תאווה השלטון אוכלת בכס. אתם מוכנים להרוס הכול כדי להפיל את הממשלה.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת חיים רמון, אני מבקש, אתה גם מחליף מקום בכל רגע.

אהרן הראל (המערך):

אפשר למסור אינפורמציה חדשה, אדוני היושב ראש?

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת הראל, מה קרה לך?

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

יושב ראש הישיבה מאיץ בנו — — —

שושנה ארכלי-אלמוזילינו (המערך):

סגן ראש הממשלה הוהיר אתכם בישיבת הממשלה רק לפני יומיים.

היו"ר מ' שחל:

חברת הכנסת שושנה ארכלי-אלמוזילינו, את מדברת מייד אתרי השר. יש לך הצעה אחרת.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

חברת הכנסת ארכלי-אלמוזילינו, לא היו דברים מעולם.

רב כץ-מאיר (המערך):

מי החליף ארבעה שרי אוצר וגרם לתוהו ובוהו?

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

יושב ראש הישיבה מאיץ בנו, ובצדק, לא אמסור כאן בפרוטרוט רשימה ארוכה של מעשים שלא יעשו, אישורים שניתנים לאיגוד מקצועי אחד ולקבוצת עובדים אחת, ואת הנוק מטילים על הממשלה, ועוד כהנה וכהנה.

יוסי שריד (המערך):

אל תזדרז, אל תזדרז. נעים לשמוע אותך.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

אדוני היושב ראש, לא התכוונתי להציע לכנסת לקיים דיון, כפי שביקשו זאת המציעים; אבל בהתחשב בדברים שנשמעו כאן, ונוכח ההתרגזות המפתיעה של יושב ראש האופוזיציה הראשית — — —

יוסי שריר (המערך):

ונזכח חומרת המצב.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

— והניסיונות של מלחכי הפנאק מן השורות
האחרונות — —

אלעזר גרנות (המערך):

יש מלחכי פנאק גם בשורות הראשונות.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

— לעזר, ואולי גם לחפות על כך — —

דב בן-מאיר (המערך):

איוז חוצפה.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

— שהם כאמת אינם יודעים מה נעשה במפלגתם הם.

יוסי שריר (המערך):

אנחנו כאמת רוצים לדעת, איפה אתה קונה את
הבריליאנטין שלך.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת שריר.

רוני מילוא (הליכוד):

הרי לך אין איפה לשים את הבריליאנטין. למה אתה צועק
עליו?

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת רוני מילוא, כאמת, אני מבקש מכם.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

מה זה בריליאנטין?

רוני מילוא (הליכוד):

— — —

היו"ר מ' שחל:

רגע, קודם כול זה פוגע, יש בתקנון סעיף שלפיו אין לפגוע
בארס. מדוע אתה צועק עליו?

רוני מילוא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, זו היתה הערה מתחת לכל ביקורת,
ואתה מתעלם ממנה.

היו"ר מ' שחל:

הערתי לו, לא הקשכת.

רוני מילוא (הליכוד):

לא הגבת, לא הגבת.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

מה פתאום הוא שואל אותי, איפה הוא קונה את
הבריליאנטין?

היו"ר מ' שחל:

כאמת, האם אינכם שמים לב, לאיוז רמה יורד הרדיו?

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

בריליאנטין? מה זה בריליאנטין? איפה אני שם
בריליאנטין?

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת יוסי שריר אמר שאתה שם בריליאנטין.

היו"ר מ' שחל:

עזוב את זה, כאמת.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:
אדוני היושב-ראש — — —

אהרן הראל (המערך):

אדוני היושב-ראש, האם אפשר לשאול שאלה?

היו"ר מ' שחל:

הוא אינו מסכים. איני מבין אתכם.

דב שילנסקי (הליכוד):

לפי הוראת היושב-ראש, מוכרחים לשחוק היום.

אורה נמר (המערך):

זה היה אתמול.

מיכאל בריזהר (המערך):

זה קשור ליום ההולדת.

היו"ר מ' שחל:

אני מבקש, חבר הכנסת דב שילנסקי.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

אם דברי לעיתונאים, לעיתון "ידיעות אחרונות", אכן גרמו
למחשבה שנייה אצל אותם חברים, אצל אותם אנשים שחשבו
בכיוון מסוים ופעלו בכיוון מסוים בתשעת החודשים
האחרונים, באתי על סיפוקי.

מיכאל בריזהר (המערך):

כל הכבוד, ניצחת.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

אם דיון בכנסת יביא לכך, שאולי נחיה בהתאם לאותה
מתכונת, שעליה שוחחו אתמול חברי הכנסת, ביום הולדתה
ה-35 של הכנסת, הרי שבאתי על סיפוקי פי שבעה.

מיכאל בריזהר (המערך):

כל הכבוד.

יוסי שריר (המערך):

פי שבעה?

שלמה הלל (המערך):

— — —

דב בן-מאיר (המערך):

אני מציע לרשום את זה בספר השיאים של גינס.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

אני מציע אפוא, אדוני היושב-ראש — שלא כפי שסברתי
— שהכנסת תקיים דיון בהצעה לסדר-היום — — —

היו"ר מ' שחל:

אני מבקש, חבר הכנסת הלל, חבר הכנסת דב בן-מאיר,
שלום לך. אני מבקש שתיתנו לסיים את הישיבה.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

אני מציע אפוא, אדוני היושב-ראש, שהכנסת אכן תקיים
דיון בהצעה לסדר-היום, וחברי הכנסת יביעו את דעתם מעל
הבמה, ולא רק בקריאות ביניים אינפנטיליות.

היו"ר מ' שחל:

תודה, אני רוצה להעיר, לפחות לגבי המלה "אינפנטילי".
היה ויכוח בכנסת הקודמת על המלה הזאת, ובנושא הזה,
כאשר הצדדים המתווכחים היו אחרים, הוחלט — —

שלמה הלל (המערך):

באיזה הקשר היא נאמרה?

היו"ר מ' שחל:

אם ויזכרנו אינו מטעה אותי, חברי הכנסת, חבר הכנסת עדיאל אמוראי וחבר הכנסת מיכאל חריש קראו "אינפנטיל" לעבר השר שרון, ואם אינני טועה, נדמה לי שהוחלט, שהמלה איננה פרלמנטרית.

עקיבא נוף (הליכוד):

אדוני היושב־ראש — — —

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

אדוני היושב־ראש, אני מבקש למחוק את המלה מהפרוטוקול.

היו"ר מ' שחל:

תודה.

מיכאל חריש (המערך):

לאור העובדה, שלא היה לו כל חלק במלחמה, אנחנו חוזרים בנו מהמלה.

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, יש הצעות אחרות בקשר להצעתו לסדר־היום של חבר הכנסת יאיר צבן. הצעה אחרת לחברת הכנסת שושנה ארבלי־אלמוזלינו.

שושנה ארבלי־אלמוזלינו (המערך):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, מפליא הדבר — וריחמתי על השר פת — שהשר עמד כאן, על הדוכן, ולא היה לו אומץ הלב להשיב על השאלות שנשאל. השר נשאל, האם אכן היה בידו מסמך כזה על ישיבה סודית; וזו שאלה לגיטימית. שכל מי שיש לו אומץ לב לענות עליה — — —

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

שושנה ארבלי־אלמוזלינו (המערך):

— — — או שקיבל אינפורמציה ממקור מהימן; ואתה, אדוני השר, חייב להשיב מה היא האינפורמציה שנמסרה לך. היכן התקיימה הישיבה הסודית הזאת, מתי התקיימה ומי השתתף בה. ואם אינך משיב, זו הוכחה לחוסר אומץ לב, לחוסר אחריות, להעללת עלילה שפלה, להשמצות ולדברים שאין להם שחר, שלא היו ולא נבראו. אם אומנם הנחונים והאינפורמציה שמסרו לך היו נכונים — — —

רענן נעים (המערך):

תציעי להעביר את זה לוועדת החוץ והביטחון.

שושנה ארבלי־אלמוזלינו (המערך):

— והם כל כך הסעירו אותך, מדוע חזית השעה חודשים? מה זה, חשעה ירחי לידה? רק עכשיו יש פחאוס האומץ הזה לגלות, לזרוק לחלל ולהפיץ דברים מהסוג הזה. דברים שאין להם שום שחר?

אני מתפלאה על השר פת, על שהוא אומר, שאין לו כל דעה שלילית על ההסתדרות; אבל די כמה שאמרת, ובמה שזרקת לחלל, לגבי ההסתדרות. הפכת את מנהיגיה לאלה הפועלים, כביכול, אך ורק על־פי. תדריכים והחלטות המתקבלים בפגישות סודיות. אני חושבת, אדוני השר פת, שלו היה לך אומץ הלב לומר את הדברים רק מעל דפי העיתונות, ולא לומר אותם גם כאן באותה צורה, הרי ששר כמודך אינו יכול להמשיך לשרת ולמלא תפקיד לאומי אחראי בממשלת ישראל; בשום פנים ואופן לא.

רענן נעים (המערך):

יש לו עוד כמה סודות.

שושנה ארבלי־אלמוזלינו (המערך):

אם יש לך אומץ, אם אתה גיבור גדול — בכקשה, החייצב כאן, וענה על כל אותן שאלות. אינך יכול לזרוק בוך על אחרים ולהטיח בהם האשמות, כאשר אין לך אומץ לב לגלות. שאינך אומר את האמת, ושאלו הם דברים שאתה כורה מהרהורי לבך.

השרה ש' דורון:

שמעון פרס (המערך):

שושנה ארבלי־אלמוזלינו (המערך):

כרור שאלו הם דברים שאתה כורה מהרהורי לבך.

אורה נמיר (המערך):

שמעון פרס (המערך):

שמע אינפורמציה מהימנה.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

— — — יושב בישיבה סודית וחשב איך להדיח את שר האוצר.

שושנה ארבלי־אלמוזלינו (המערך):

אני רוצה לומר לחבר הכנסת בן־מאיר — — —

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

אבל על מה מבוססת האינפורמציה שאתה מקבל?

שמעון פרס (המערך):

האם ישבתי או לא ישבתי?

שושנה ארבלי־אלמוזלינו (המערך):

אדוני השר פת — — —

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

שמעון פרס (המערך):

האם ישבתי או לא ישבתי? ענה לי כמו בן אדם: האם ישבתי או לא ישבתי?

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

אתה יודע.

שמעון פרס (המערך):

אז אני אומר: לא.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

פעמים רבות אמרת "לא". כאשר היה "כן".

אהרן הראל (המערך):

מדוע פנית לחברי המערך, לראשי רשויות, שיתמכו במועמדותך לשר?

שמעון פרס (המערך):

הראה לי אתה, לפי האינפורמציה המהימנה, אם הייתי או לא הייתי שם.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

מדרכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת וירשובסקי, מה זה?

שמעון פרס (המערך):

— — —

יעקב זאק אמיר (המערך):

— — —

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

לא תוציא מפי אפילו שם אחד.

אהרן הראל (המערך):

פחדת, שבמפלגה הליברלית לא יבחרו כך לשר.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

אם זאת אינה אמת, עבור על כך לסדר-היום. אתם יודעים

שזאת אמת.

שמעון פרס (המערך):

— — —

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

אתם מבצעים זאת בשטח יום יום.

שמעון פרס (המערך):

אמור מי השתתף.

יחזקאל זכאי (המערך):

אמרת — — —

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

— — —

שמעון פרס (המערך):

שיגיר מי השתתף.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

אדוני השר פת, אדוני שר התעשייה והמסחר, זהו, כנראה, שקר. אם אין לו אומץ הלב להגיד מי השתתף, מתי התקיימה פגישה סודית כזאת, היכן היא התקיימה — סימן שאלה אינם דברי אמת. אלה הם דברי בלע והשמעה.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

— — —

יחזקאל זכאי (המערך):

לא זה מה שאמרת. אמרת, ראשי המערך — — — זה מה שמסרו בשמן.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

לא דיברתי על המערך כולו, גם לא דיברתי על ההסתדרות כולה. לא דיברתי — — —

מיכאל בריזהר (המערך):

כולנו יודעים שאתה משקר, גם אתה יודע זאת.

יחזקאל זכאי (המערך):

אתה יודע מה שאמרו בשמן, אז תכחיש זאת.

אלעזר גרנות (המערך):

אתה משתמש — — — שיטה זו לא תשפיע על כנסת ישראל.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

האם מישוה שואל אותך? האם מישוה מתייעץ אתך?

אלעזר גרנות (המערך):

אתה מכיין את חבריך. חבריך יושבים חתומי פה וחפוי ראש.

יוסי שריד (המערך):

לו היית יודע כמה — — — לא היית עושה זאת. כולם האשימו איתך בעניין הזה. האם לא הבנת זאת עד עכשיו?

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

אדוני שר התעשייה והמסחר, איזו זכות יש לך לבוא כאן ולהלין על מה שמתרחש בימים האחרונים?

היו"ר מ' סבידור:

חברי הכנסת, עליתי לבמה כדי לאפשר לסגן יושב-ראש הכנסת, חבר הכנסת משה שחל, להשמיע את דברו; כי על-פי הנוהג, אין ממלא-מקום נשיא המדינה מנהל ישיבות, או משתתף בדיונים של הכנסת.

אני מבקש מחברי הבית, שבדקות הספורות האלה שבהן אשב כאן, לא ייצרו בעבורי בעיות, כך שאוכל איכשהו לעבור זאת בשלום, ולרדת מהבמה. עשיתי את השירות הזה לסגני, ואני מבקש שלא להפריע.

חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו, בבקשה.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

אדוני שר התעשייה והמסחר, כיצד אתה מעז לבוא ולומר, שההתרחשות האחרונה מעידה, כביכול, על המגמה ליצור תווה ובוהו? אתה — המכהן בממשלה הזאת, ושכינהגת בממשלה הקודמת — שותף לכל המצב, ולהתדרדרות הזאת במשק, ולכן ששכרם של העובדים נשחק ב-20% אחוז בתוך שלושה חודשים. במקום שאתה, כשר בממשלה, תדרוש לחת פיצוי לאותם עובדים — שהרי אתה אחראי, כביכול, לתעשייה ולאותם פועלים ולכן שרמת חייהם לא חרד — אתה בא לגנות אותם, אתה בא להלין על כך שהם מפגינים, אתה בא להלין על כך שהם מכינים את ההתמרמרות שלהם מהשלטון, מהממשלה, מדרכה, מההתדרדרות הזאת? מה לכם כי תלינו על ההפגנות של הפועלים? איפה הן ההפגנות, אדוני שר התעשייה והמסחר?

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

מה את רוצה מהעובדים? פני לחבר הכנסת פרס.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

והרי השר מודעי אמר בממשלה, שצריך להעמיד את ארדור לדין, אני חושבת שצריך להעמיד את כל הממשלה לדין, כי אתם הייתם שותפים לכל אותה מדיניות כלכלית שהנהגתם במשק.

מיכאל דקל (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מה היא ההצעה האחרת שלה?

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

אתם עוד משתוממים על העיצומים ועל שביתות שיעשו הפועלים. הם רוצים לחיות, הם זועקים "לחם ועבודה".

אתם גם לא שועים לאזהרה שהשמיע סגן ראש הממשלה בממשלה לפני יומיים, גם על זה תגידו, שהוא קורא לחוהו ובוהו במשק? כיצד תצוו להגיד את הדברים הללו?

משפט אחד לחבר הכנסת יהודה בן-מאיר, אשר הטיפ כאן מוסר להסתדרות, על כך שהיא צריכה לשתף פעולה, להידבר עם הממשלה, לחתור לעסקת חבילה, חבר הכנסת בן-מאיר, היית סגן שר החוץ, ייש לך חברים בממשלה. בדוק שם ותראה, שההסתדרות כבר פנתה לממשלה פעמים רבות בהצעות על אמנה חברתית בין הממשלה לבין ההסתדרות. מי התנגד לזה? האם ההסתדרות התנגדה, או הממשלה? על מה אתם מדברים? כולכם גיבורים גדולים. דוידרתם את המשק, ואתם רוצים שהציבור ישב וישתוק לכם על זה? בשום פנים ואופן לא.

העלילה. אני אגלה לך פרטים. אתה לא היית שם, כנראה. אני באמת לא זוכר שראיתי אותך.

ראיתי בכנס הסטודנטים של אנשים. מייד אגלה את השמות. מה שהשר פת לא היה מוכן לגלות — אני אגלה. להפתעתי, השתתפו בכנס — מלבד ראשי המערך וראשי ההסתדרות — גם כמה מראשי הליכוד. היתה אחדות לאומית בעניין הזה. בגלל חשיבות הכנס, רשמתי את דבריהם של מספר נואמים בדיון.

גדעון פת, שר התעשייה והמסחר, היה ראשון הנואמים, והוא אמר את הדברים האלה: "לא אכפת לי מי יעשה את התורה וכוהו. אכפת לי את מי אתה תמנה הממשלה לשר האוצר. מודעי — אם יהיה שר האוצר, אני בממשלה כזו לא אשתתף". מודעי ענה לו מייד באותו כנס — — —

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
גם מודעי היה בכנס?

משה שחל (המערך):
הוא היה, הוא היה.

רוני מילוא (הליכוד):

— — —
יחזקאל זכאי (המערך):

אתה חושב שמתיעצים אתך בכל דבר?

אברהם הירשזון (הליכוד):
מודעי לא היה אז בארץ.

משה שחל (המערך):

מודעי, שהיה בכנס, אמר לגדעון פת — אתה יכול לומר מה שאתה רוצה, עכשיו אני מצטט אותו ממה שרשום אצלי: "גדעון פת חושב שהיפך ממה שהוא חשב כשבוע שעבר, ואני אף פעם לא יודע מה הוא חושב". אחר כך הוא חזר ואמר: "אני חושב שצריך לעשות תהוה ובהוה". מודעי אומר: הממשלה דולפת, חובותיה גורעות, תפקודה לקוי, המפלגה הליברלית התדרדרה, זה מוביל להתאפסותה, מלשון אפס". כדי שלא יהיה ספק, הוא הדגיש גם את המלה הזאת. זה רשום שחור על גבי לבן.

השרה ש' דורון:

חבר הכנסת שחל, עם כל הידידות אני אומרת לך, הישאר חבר הכנסת ואל תהיה כותב פיליטונים.

משה שחל (המערך):

איני כותב, אגב, זה לא שלי, זה רק פרוטוקול. גברתי השרה דורון, דעי לך דבר אחר, אני מצטט מלה במלה ממה שנאמר בפרוטוקול של אותה ישיבה, ואם לא תאמיני לי — אראה לך את מקור הדברים שאני אומר, מלה במלה.

אומר מודעי: והוא בכלל חושב שיש קשר רגשי בין המדיניות הפופוליסטית של הממשלה לבין פשיזם, ולכן צריך ללכת לתהוה ובהוה. הוא לא סיים את הדברים, לא המשך הלאה, והתפתח ויכוח חריף מאוד בין מודעי לפת. מודעי על פת: אני פוחד ממנו, הוא עלול לכייס אותי.

שמעון פרס (המערך):
מי אמר זאת?

משה שחל (המערך):

מודעי על פת: אני פוחד ממנו, הוא עלול לכייס אותי.

עקיבא נופ (הליכוד):

— — —

אדוני היושב-ראש, שר המגלה חוסר אחריות, שר הבורה דברים, שר המשמין כלי להוכיח שהדברים שהוא אומר הם דברי אמת, חייב להסיק את המסקנות, ואיננו ראו לזכות בממשלה ולשאת באחריות לאומית. מדינת ישראל זקוקה היום לאנשים ולשרים אחראיים, היוצעים גם להוכיח את מה שהם אומרים.

אני מציעה להעביר את הצעתו של חבר הכנסת יאיר צבן לזוועדה.

היו"ר מ' סבירור:

חודה לחברת הכנסת שושנה ארכלי-אלמוזלינו. אני מתכבד להזמין את חבר הכנסת משה שחל.

משה שחל (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להתוודות בפניכם. אני הייתי בכינוס הזה, שהשר גדעון פת דיבר עליו: חכ אני חוב גדול לשר התעשייה והמסחר, על שגילה לציבור את סוד הכנס של ראשי המערך, שבו הוחלט לגרום תהוה וכוהו כלכלי — כפי שסיפר השר פת. אני מאוד מודה לו על הגילוי, על אומץ הלב, כיוון שהיתה לי הרגשה נוראית במשך תקופה כה ארוכה, על שהייתי שותף לכינוס כזה ולא דיווחתי עליו לשירותי הביטחון, לא דיווחתי עליו למשטרה, לא דיווחתי עליו לאיש. כעד לתופעה הזאת, שבה החליטו לגרום תהוה וכוהו, כמעט כמו בימי בראשית, כמעט שלא יכולתי להתאפק עד שהשר פת נתן לי את ההודמנות הזאת. אפילו ביקשתי מיושב-ראש הכנסת — שהוא ממלא-מקום הנשיא, ואין זה מקובל שהוא ינהל ישיבת כנסת — לנהל את הישיבה במשך עשר דקות, כדי שהמועקה הזאת שנצטברה בקרבי לא חישאר בפניי.

חברי הכנסת, אני רוצה להעמיד כמה דברים על דיוקם. אתאר איך התקיים הכנס הזה, ראשית, כל ההזמנות נשלחו בצורה סודית מאוד. זה לא היה בטלפון, כי חששו שמא תהיה האזנה.

יצחק ברמן (הליכוד):

היתה שביתת דואר.

משה שחל (המערך):

בגלל שביתת הדואר לא שלחו את ההזמנות בכחב. גם לא כטלקס, כי טלקס הוא פתוח. אבל לא סמכו על איש. שלוח מיוחד — — —

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

האם חבר הכנסת פרס השתתף?

משה שחל (המערך):

תיכף. אני מבקש שלא להפריע לי.

חברי הכנסת, בלחישת באזון עליידי רץ, שגם לא היה אפשר לראות את פניו, נמסר על מועד הכינוס ועל מקומו. המקום היה סודי. בהתחלה זה היה בביתו של חבר הכנסת ירוחם משל. כאשר הגעתי לבית, ראיתי את חבר הכנסת רוני מילוא עומד, ועמו מקהלה של צעירי חירות, והם לחשו לכל אחד מהבאים, שמטעמי סודיות הוחלף מקום הכינוס, ושהוא יתקיים בפארק הירקון. כאשר הגענו לפארק הירקון, ראיתי — — —

בני שליטא (הליכוד):

יש פה מגלי כוכבים. עוד ייקחו אותך לתיאטרון.

משה שחל (המערך):

חבר הכנסת בני שליטא, תאמינ לי, שהתשובה הולמת את

א. הוחלט שתהיה הפסקה בצמיחה הכלכלית; ב. הוחלט על הגברת האיןפליציה ללמעלה מ-200%; ג. הוחלט על הגדלת הגירעון במאזן החשלושים; ד. הוחלט על הגדלת הגירעון במאזן המסחרי; ה. הוחלט על הריסת התשתית החקלאית; ו. הוחלט על העמקת האבטלה והרחבתה; ז. הוחלט על העדפת היכוא על פני היצוא; ח. הוחלט על הקטנת מס הקנייה על מוצרי מותרות מיובאים.

תמר אשל (המערך):
הכול מביצע.

משה שחל (המערך):
ט. הוחלט על יצירת בהלה ברכישת מטבע-חוץ.

דב בן-מאיר (המערך):
מה עם החלפת שרים?

משה שחל (המערך):
חברי הכנסת, אחרי ההחלטות האלה, שנתקבלו פה אחד, כולם קמו ויצאו בשירה. חבר הכנסת רוני מילוא עם צעירי חירות, בסיוע של מקהלת בית-ר ירושלים, ליוו את משתתפי הכנס משושים — — —

רוני מילוא (הליכוד):
חבר הכנסת שחל, חכה לשבוע הבא, בשבת יש תחרות בין בית-ר ירושלים לבין הפועל תל-אביב. אחר כך נגפשו — —

משה שחל (המערך):
הם קיבלו חופש.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
חבר הכנסת שחל, מה כל זה שייך להצעה לסדר-היום שלי?

משה שחל (המערך):
מאחר שלפי הדברים שאתה אמרת יצא כאילו הם נאמרו עליידי תם, ואפשר לומר עליך הכול חוץ משאתה-תם ותמים, אני כולי מתקומם על שאתה מעלה הצעה מתוך תמימות. כאשר דבר הכנס הזה, שהיו לו גם השלכות מבחינת מדיניות החוץ, היה ידוע לך, ואתה כאן הכחשת זאת ולא מצאת לנכון לקום ולגלות את הדברים ברכים. לכן אדוני היושב-ראש, אני מציע — — —

קריאות:

משה שחל (המערך):

הוא לא היה בכנס. כורג השתתף שם.

אדוני היושב-ראש, לכן אני מציע להוריד את הצעתו של חבר הכנסת יהודה בן-מאיר מסדר-היום, משום שהכול התגלה. הבאת את הדברים כפי שהם. אין צורך בדיון נוסף בעניין הזה. ואני פשוט מודה שוב לשר התעשייה והמסחר על האפשרות שניתנה לי להעמיד את הדברים על דיוקם.

רוני מילוא (הליכוד):

בשביל זה היה כראי להביא את ממלא-מקום הנשיא?

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
אדוני היושב-ראש, אני מציע למחוק את כל הדברים האלה מהפרוטוקול. הם אינם ראויים להיות ב"דברי הכנסת". זו בושה וחפרה. מה שעשינו כאן בשעה האחרונה הוא בושה וחפרה.

משה שחל (המערך):
חבר הכנסת עקיבא נוף, חכה רגע. חברי הכנסת, באותה הזדמנות אריק שרון, שהיה בכנס הזה, גם הוא הוסיף — —

תמר אשל (המערך):
הוא היה אז בחו"ל.

משה שחל (המערך):
הפעם הוא היה בכנס הזה. הוא היה באותו כנס, והוא אמר את הדברים האלה: "מוכרחים ליצור תוהו וכוהו, בקשר לעמדתם ההרסנית של שרים מסוימים. ניסיון הערעור שלהם והדמורליזציה שנודעו בתחילה לא עליידי האופוזיציה, אלא יצאו מהממשלה עצמה, מחייבים גם את שיתופה של האופוזיציה". אלה היו הדברים של השר שרון.

חברי הכנסת, להפתעתי היתה שם בצד גם קבוצה, שבראשה עמד יוסי שריד, עם אנשי "שלום עכשיו". ואני לא הבינתי למה הוא התכוון — יוסי שריד דיבר כל הזמן על שלג. לאחר מכן התברר לי, שבאותו זמן שפת ומודעי התווכחו, שריד היה האיש שהחליט, באותו זמן, כדי להוסיף מבוכה על התוהו וכוהו, על פתיחת המלחמה בלבנון. ועכשיו, כאשר הבוקר התברר לי שאריק שרון לא היה — —

קריאה:

או מי החליט?

משה שחל (המערך):
יוסי שריד.

קריאה:

איפה זה היה?

משה שחל (המערך):

זה היה בפארק הירקון. חבל שלא שמעת.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

למה לא הזמינו את שמעון פרס?

משה שחל (המערך):

חברי הכנסת, הבוקר התאמתה הידיעה הזאת, כאשר התברר לי שלא יודעים כלל מי נתן את הנוראה. אני מציע לחבר הכנסת שריד שיקום ויודה. חבקש ותאמר לשר גרעון פת. שאתה השתתפת בכנס, שחלקך היה בנושא לבנון, לפי חלוקת העבודה בין כל אחד ואחד, כדי שכל אחד ידע מה הוא צריך לעשות.

אני רוצה לקרוא בפניכם גם את ההחלטות שהתקבלו בכנס הזה. כי היה שם סיכום והיו החלטות.

דב בן-מאיר (המערך):
מפ"ם לא היתה שם?

עקיבא נוף (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הכנסת הופכת להיות — — —

משה שחל (המערך):

חברי הכנסת, על סעיפים אלה החליט הכנס — חבר הכנסת משל, שמע את ההחלטות. אתה היית יושב-ראש הישיבה הזאת — —

רוני מילוא (הליכוד):

חבר הכנסת שחל, הסוף יהיה שאהרן בכר יצטרך להיות יושב-ראש סיעת המערך — —

משה שחל (המערך):

תודה רבה, כל הכבוד.

משקר בפומבי, משקר בפני הכנסת, ופנחס גולדשטיין מציע לתמוך בו. הוא רק מדבר על תמיכה, ולכן אני מציע להוריד את הצעתו של חבר הכנסת פנחס גולדשטיין מסדרהיום. היא אינה ראויה להיות נדונה כאן, משום שכחבר כנסת אחראי למה שקורה, היית צריך לגנות את התופעה הזאת. כי מה אנחנו נעשה? כולנו נתחיל להמציא עלילות ממקורות לא ברורים ולא ידועים — — —

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

את זה אומר חבר הכנסת מסיעת המערך?

מיכאל חריש (המערך):

אני שמעתי את מה שאמר פה גרעין פת ברצינות, לא את מה שאמר שחל בהומור — —

דוד מגן (הליכוד):

שחל לא דיבר ברצינות?

מיכאל חריש (המערך):

— — — ולא היה איש מכס שקם אפילו בתוך המפלגה, בתוך הקואליציה, להוקיע אותו ולהוציא אותו. לכן, אדוני היושב-ראש, במלוא האחריות אני אומר דבר פשוט בפני מליאת הכנסת: השר פת שיקר בדבריו ל"ידועות אחרונות". השר פת שיקר היום כאן — —

יוסף רום (הליכוד):

"שיקר" — זו לא מלה פרלמנטרית.

מיכאל חריש (המערך):

— — — ולאדם שמשקר, יוסף רום — ואני מוכן ללכת לוועדת הכנסת לבירור — לאדם שמשקר קוראים במילון הלגיטימי ביותר רק כמלה אחת: שקרן.

יוסף רום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, המלה שקרן איננה מלה פרלמנטרית, ואני מבקש למחוק אותה מהפרוטוקול.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת רום, שתי הערות יש לי אליך. האחת — ב"דברי הכנסת" אמר חבר הכנסת לשעבר שמואל חמיר על חבר הכנסת לשעבר אברהם שטרמן שהוא משקר, והשתמש במלה "שקרן". העניין הובא בפני ועדת הכנסת. חבר הכנסת חמיר הוכיח כי המלה נאמרה 30 פעם בתנ"ך, ולמעלה מ-10 פעמים ב"דברי הכנסת". ולא הוחלט שהמלה אינה פרלמנטרית. הסוף היה, שהעניין נשאר בלא התלטה. לכן, אין החלטה של הכנסת שהמלה הזאת איננה פרלמנטרית.

שנית, אין בסמכותו של יושב-ראש ישיבה למחוק דברים מן הפרוטוקול. כל מה שאני אוכל לעשות הוא להמליץ ליושב-ראש להעביר את הפרוטוקול לוועדת הפירושים, ולהתייחס לנושא הזה. בבקשה, אדוני שר המשפטים.

שר המשפטים מ' נסים:

לפני 15 שנה השתמש שר מסיום במלה "שקרן". קודם הוא השתמש בביטוי "משקר", ויושב-ראש הישיבה ראו הוריע שהמלה "שקרן" פסולה, איננה פרלמנטרית. יש להבדיל בין שקרן לבין משקר.

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, אני אצטט בדיוק מה אמר אותו יושב-ראש. הוא אמר שאין זה יאה לחבר הכנסת להשתמש במלה "שקרן". כי אם רוצים להשתמש בביטוי כזה, צריך לומר: "לא דייק", "לא אמר אתה". למעשה, יושב-ראש ישיבה איננו קובע הלכה בעניינים אלה של ביטויים פרלמנטריים אלא ועדת הכנסת.

עקיבא גוף (הליכוד):

כל הכבוד — — — עושים צחוק מהכנסת — — —

עקיבא זאק אמיר (המערך):

— — — אנחנו עוסקים כאן בשטריות וברכילות.

היו"ר מ' סבידור:

רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכאל חריש.

מיכאל חריש (המערך):

אדוני היושב-ראש, כאשר היינו ילדים נהנינו לקרוא את הסיפורים ואת הבדיות של הברון מינכהאוזן. בימים האחרונים, גם פה בכנסת, שמענו את הבדיות של הברון פתהאוזן. כי הדברים שנאמרו כאן, השלכה של האשמות כלליות, בלי לנסות אפילו לציין שמות ותאריכים, הם תוצאה של דמיון חולני.

ציפיתי ששר הבריאות יענה על ההצעות לסדרהיום, משום שאין להן שום הסבר אחר, ואינני מזלזל בזה ששר במדינת ישראל סובל מדמיון חולני. צריך לומר את זה בכל החריפות, משום שאנחנו צוחקים פה, אבל בציבור מסתכלים על תפקוד כזה, ואחר כך אומרים דברים שנאמרו גם בדין על הכנסת: מה קורה לדמוקרטיה הישראלית?

עקיבא גוף (הליכוד):

בציבור מסתכלים על העובדה ששעתיים אנחנו דנים בשטריות.

מיכאל חריש (המערך):

עקיבא גוף, תפסיקו להגן על החלקה מטופשת של שר שלכם, תפסיקו להגן על זה, אתם הייתם צריכים לקום — —

עקיבא גוף (הליכוד):

בימים אלה מתווכחים במשך שעתיים על שטריות. מה אתם מביאים לכנסת?

מיכאל חריש (המערך):

אתם הייתם צריכים לקום, להתנער ממנו, לגנות אותו, להוציא אותו מכללכם, ואז יכולתם להגן על הדמוקרטיה.

אבל, אדוני היושב-ראש, לצערי אנחנו עדים לנורמה, משום שכאשר ראש הממשלה אומר שהוא לא ידע כמעט כלום, רק שמע באופן כללי על הדוריציה, ושר האוצר שלו לשעבר אומר בדבריו ובעיתונים שראש הממשלה היה שותף לדיונים — מה נלין על גרעין פת? וכאשר שר ביטחון, שהיה אחראי על מלחמה, אומר: לא הייתי שותף להחלטות — מה נלין על גרעין פת? אם כך, ברור שגם גרעין פת איננו אחראי ליצוא. יש משבר גדול ביצוא, בתעשייה, והפה הגדול שלו היה סגור במשך כל תקופת המשבר. הוא מנסה להתחמק מאחריות על-ידי שיטות של עלילה מטופשת, ובכוונה אני משתמש היום במלים החריפות ביותר.

ואתם שותקים, ואתה, פנחס גולדשטיין, ששייך לסיעתו של מודע, אתה יודע את הסיפור שהיה סביב שר האוצר ואתה קם פה להגן עליו. אתה יודע את דרכי הפעולה שלו. אתה לא קמת פה כדי — — —

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

תאמרו, זה בסדר או לא בסדר? אם אנחנו עושים כך — — —

מיכאל חריש (המערך):

— — — שייכים לזה שיש שר בממשלה, שמואשם גם על-ידי חברי סיעה, אבל עכשיו בגלוי הוא מטית עלילות,

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, מבקשים מונים, אני מזמין את חבר הכנסת חנן פורת ואת חבר הכנסת יחזקאל זכאי למנות את הקולות.

חנן פורת (התחיה):

אני מסרב.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת חנן פורת, אין מסכים ליושב־ראש.

חנן פורת (התחיה):

אינני מוכרח למנות, אינני מוכן להשתתף כמושב הלצים הזה.

מרדכי גור (המערך):

אני מבקש שחבר הכנסת חנן פורת יחזור בו מדבריו.

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, מי בעד הכללת ההצעה בסדר־היום של הכנסת?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

היתה הצעה לסדר־היום של חבר הכנסת יאיר צבן לדון במליאה, והשר הסכים לקיים דיון. זה מה שנתקבל.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת תופיק טובי, היתה הצעה של חברת הכנסת שושנה ארבל־אלמוזלני להעביר את ההצעה לוועדה. מה אתה רוצה שאני אעשה? מי בעד דיון במליאת הכנסת, ירים את ידו.

יצחק כרמן (הליכוד):

אני מציע להסיר את ההצעה מסדר־היום.

רוני מילוא (הליכוד):

אנחנו מבקשים להצביע בעד הסרת ההצעה מסדר־היום לא ראוי שהכנסת תדון בנושא הזה. די במה שהיה היום.

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, נצביע קודם כול בעד הכללת הנושא וגנדר הכללתו. נראה אם יהיה לזה רוב.

מייכאל בר־זהר (המערך):

לא היתה הצעה להסיר, אדוני היושב־ראש, ההצעות נהיו הוסדרו.

יאיר צבן (המערך):

לא היתה הצעה להסיר.

רב בנימין (המערך):

הסתבכתם, הסתבכתם.

רוני מילוא (הליכוד):

מספיק עם זה.

היו"ר מ' שחל:

מי בעד הכללת ההצעה בסדר־היום של הכנסת, ירים את ידו. אני אסביר שוב. מאחר שיש הצעה להסיר את ההצעה מסדר־היום, אין הצבעה על העברה לוועדה. ההצבעה היא על הכללה בסדר־היום.

רב בנימין (המערך):

או ועדה.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת יאיר צבן, אתה מסכים להעביר את הצעתך לוועדה?

כפי שאמרתי לך, אדוני שר המשפטים, היתה תלונה מפורשת של חבר הכנסת אברהם שטרמן, בהיותו יושב־ראש ועדת הכלכלה, שהוגשה נגד חבר הכנסת שמואל תמיר. בסוגיה הזאת אין החלטה של הכנסת שהמלה איננה פרלמנטרית, אבל אני מעביר אותה לוועדת הפירושים.

יוסי שריד (המערך):

היו"ר מ' שחל:

לא מוכא לבירור, אין אפשרות, אינני מביא לבירור.

יוסי שריד (המערך):

הוא אמר מה שאמר, הוא זה שאמר את האמת.

היו"ר מ' שחל:

אל דאגה, חברי הכנסת, אנחנו נצביע בנפרד על שתי ההצעות.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

אני מבקש לומר משהו לגבי ההצעה שלי. אני הגשתי הצעה לגופו של עניין ודיברתי על בעיות המשק, לא נכנסתי למחלוקת בין השר פת לבין ההסתדרות. לכן, לאור ההצעה שלך ולאור הפיליטון, אני מסתפק בדברים שאמרתי על המשק ואני מסיר את הצעתי. אני מבקש שלא להעמיד אותה להצבעה.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אדוני היושב־ראש, לאור הדברים שאחזר וחבר הכנסת חריש השמעתם, והיות שאני מצטער בעיקר על כך שמר משל לא שמע את דברי, אני מוריד את הצעתי.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

תודו שאין לכם רוב.

היו"ר מ' שחל:

נשארה הצעה אחת — הצעתו של חבר הכנסת יאיר צבן. חבר הכנסת צבן, יש הצעה להעביר את הצעתך לוועדה, אך לא נאמר לאיזו ועדה.

מנחם הכהן (המערך):

לוועדת החינוך והתרבות.

היו"ר מ' שחל:

כן, אבל גם יש הצעה להעביר לוועדה. אני מעמיד את ההצעות זו מול זו.

שולמית אלוני (המערך):

יש הצעה לדון במליאה.

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, יש שתי הצעות. מי בעד הכללת ההצעה בסדר־היום?

יאיר צבן (המערך):

מי הציע להוריד?

היו"ר מ' שחל:

איש לא הציע להוריד, יש שתי הצעות: לדון בזה או במליאה או בוועדה.

יאיר צבן (המערך):

אני בעד דיון בוועדה.

היו"ר מ' שחל:

אתה בעד דיון בוועדה, אבל יש הצעה של השר לדון בזה במליאה.

שולמית אלוני (המערך):

יאר צכן (המערך):
כן.

היו"ר מ' שחל:

ההצעה תהיה על העברה לוועדה ועל הסרה מסדר-היום. הצעה האחת מול רעותה. חברי הכנסת, מי בעד העברת ההצעה לוועדה ירים את ידו.

ה צ כ ע

בעד ההצעה שלא לכלול את
הנושא בסדר-היום של הכנסת

— 50

ט. הצעה לסדר-היום

יש להקפיד לאלתר הקמת התנחלויות נוספות ביהודה,
בשומרון ובחבל-עזה

יצחק ברמן (הליכוד):

זאת — על אף המפלות, הכלכלית האורבת לישראל.

במצב מסוכן זה, נראה לי, בלי להתייחס להיבט העקרוני, שהכנסת חייבת לדרון ולהחליט על הקפאת מרבית ההשקעות המיועדות להתנחלויות, וזאת, כאמור, בלא קשר לתפיסות המדיניות השונות בנושא זה.

בתנאים הקיימים גם אין משמעות כלשהי לקיצוץ בשיעור של 9% בתקציב ההתנחלויות, כמוצע על-ידי האוצר.

לפני למעלה משנתיים כבר היו אנשים מבין נאמני ההתנחלויות, שהניחו כי די היה בהתנחלויות שהוקמו עד אותה שנה, וכי כל שנשאר לעשות הוא לכסס את הקיים.

לכן אולי אין זה מקרה שבמצע הליכוד לקראת הבחירות לכנסת העשירית נאמר רק, כי הליכוד יפעל לחיזוק היישובים שהוקמו, לפיתוחם ולהעמקת האחיזה בהם. אין במצע מלה על הקמת התנחלויות חדשות, המצע נמצא פה, ומי שרוצה יכול לעיין בו. אין בו מלה על הקמת התנחלויות חדשות — כי 1981, לקראת הבחירות לכנסת העשירית.

שלמה הלל (המערך):

וחברי "התחיה" הסכימו לזה?

יצחק ברמן (הליכוד):

"התחיה" היתה אז באופוזיציה.

שלמה הלל (המערך):

אבל הם הצטרפו לממשלה.

יצחק ברמן (הליכוד):

— כשלושה חודשים לאחר מכן, למען ההגנות — הם לא הצטרפו לממשלה בתחילתה. הם הצטרפו רק כחודשיים-שלושה חודשים לאחר מכן.

אני מדבר על המצע שהובא לבחורים לפני הבחירות, ועל סמך המצע הזה קיבל הליכוד את הקולות שקיבל.

גאולה כהן (התחיה):

לפי דעתך צריך להוריד המון התנחלויות שהיו במשך השנתיים האלה.

קריאה:

יכול להיות.

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, הצעה לסדר-היום מס' 3141 בנושא: יש להקפיד לאלתר הקמת התנחלויות נוספות ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה. מאת חברי הכנסת יצחק ברמן, דרור זיגרמן, אמנון רובינשטיין ומרדכי וירשובסקי. ינמק את ההצעה חבר הכנסת ברמן.

יצחק ברמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יש דעות שונות לעניין התקופה שעל צה"ל לשהות עוד בדרום-לבנון, אבל אין חילוקי דעות לגבי העובדה שישראל משקיעה הון עתק בכיסוי הוצאות התחזקת צה"ל בלבנון.

ובה בעת, אנו שרויים במצב חירום כלכלי יוצא דופן, ועדיין לא ידוע לנו כיצד נממן צרכים שוטפים חיוניים ביותר של המדינה. מן הגזירות הניתכות על ראשינו יום יום ברור, כי קברניטי הכלכלה של ישראל סבורים שאנו עומדים בתחום הכלכלי בפני סכנה שעוד לא היתה כמוה מיום קום המדינה.

והנה, בו זמנית, עם בעיות חמורות אלה, מגיע תקציב ההשקעות בפרויקט ההתנחלויות, בשנת 1983/84, לפי הערכת חברים בוועדת הכספים, לסכום העולה על 250 מיליון דולר.

שר האוצר אמר פעם, שהסכום הוא בערך 220 מיליארד שקל. אם יעשה את הסיכום לפי הערך של השער הממוצע של השקל בשנה, זה יגיע לקרוב ל-300 מיליון דולר. אבל הם אמרו לי 250, יהיה 250.

קריאה:

זאת לא אמת, זה יותר.

אמרי רון (המערך):

22 ו-30, לא 223.

יצחק ברמן (הליכוד):

22 מיליון דולר?

אמרי רון (המערך):

22 מיליארד שקל ו-30 מיליארד שקל, ולא 223 מיליון.

יצחק ברמן (הליכוד):

בסדר, אז אתה מגיע ל-250 מיליון דולר עד 300 מיליון דולר.

גאולה כהן (התחיה):

זה הכול?

מדרכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

— — —
יצחק ברמן (הליכוד):

מי שאחראי לנוסח הזה — — —

מדרכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

גאולה כהן (התחיה):

גם בגולן? — — — אני שואלת. גם בנגב לא? גם בגליל לא?

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

אדוני היושב-ראש, היא הנואמת? צריך לעשות סדר.

היו"ר מ' שחל:

חברת הכנסת גאולה כהן.

יחזקאל זכאי (המערך):

גאולה, אולי אל תפרעי. תשמעי גם דעה אחרת.

היו"ר מ' שחל:

חברת הכנסת גאולה כהן.

גאולה כהן (התחיה):

יצחק ברמן (הליכוד):

נאמר פה. יש תשובה. במצע הליכוד יש תשובה.

עקיבא נוף (הליכוד):

חבר הכנסת ברמן — — —

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת עקיבא נוף, אני קורא אותך לסדר.

יצחק ברמן (הליכוד):

הוקמו חמישה יישובים ברמת-הגולן בארבע השנים הללו. בחבל-עזה — שישה יישובים. בארבעת השנים של הקדנציה הקודמת של הליכוד, לאמור לפני הבחירות של 1981, בין 1977 ל-1981 — — —

גאולה כהן (התחיה):

אז אסור להקים יישובים בגולן?

קריאה:

לא רצוי.

גאולה כהן (התחיה):

למה בחל-אביב כן? למה בשפלת החוף? בואו נקפא את כל — — —

יחזקאל זכאי (המערך):

גאולה, מותר להקים, אבל לא על חשבון עיירות הפיתוח ולא על-חשבון העניים.

גאולה כהן (התחיה):

"אופציה לשלום", המערך, זו מפא"י ההיסטורית המיישבת של הארץ הזאת.

היו"ר מ' שחל:

חברת הכנסת גאולה כהן, חברת הכנסת גאולה כהן.

יחזקאל זכאי (המערך):

אל תטיפי מוסר, כינתיים — את כממשלה. הפקרתם אוור שלם. כינתיים — את כממשלה שהחזירה את ימית. אל תטיפי פה מוסר.

גאולה כהן (התחיה):

צריכה להיות הצעה לסדר-היום להוריד התנחלויות ולהשאיר רק התנחלויות שהיו בהתחלה.

אריה נחמקין (המערך):

גאולה כהן, אחרי מה שאמרת על אריק שרון, הוא יציע להוריד התנחלויות. תיזהרי.

שלמה הלל (המערך):

הוא כבר הוריד התנחלויות. הוא כבר הוריד את כל פתחת-דפית.

יחזקאל זכאי (המערך):

גאולה, את צריכה לתת תשובה גם ל-500,000 עניים בארץ הזאת. זה לא אכפת לך? זה לא מעניין אותך? חלק מהמצב הוא גם בגלל זה. אישור מוסמך וממלכתי — 500,000 עניים. עיירות פיתוח נהרסות. גם על זה את צריכה לתת תשובה.

גאולה כהן (התחיה):

— — — יהודה ושומרון — — —

יחזקאל זכאי (המערך):

עכשיו — שיהיה למישהו אחר. עיירות הפיתוח נהרסות. אותך לא מעניין שום דבר חוץ מאיזה שיגעון.

גאולה כהן (התחיה):

— — — יגאל הורביץ (רפ"י — הרשימה הממלכתית):

כמה אנשים מה-500,000 נסעו השנה לחוץ-לארץ?

יחזקאל זכאי (המערך):

חצי מיליון עניים.

עקיבא נוף (הליכוד):

העניים — שיעברו להתנחל ביהודה ובשומרון. כבקשה.

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת — — —

גאולה כהן (התחיה):

היו"ר מ' שחל:

חברת הכנסת גאולה כהן, חברת הכנסת גאולה כהן, חברת הכנסת גאולה כהן, היא איננה שומעת כלל.

יהודה חשאי (המערך):

היא באקסטזה.

היו"ר מ' שחל:

חברת הכנסת גאולה כהן, חבר הכנסת שבח וייס, חבר הכנסת שבח וייס, חבר הכנסת שבח וייס, אני מבקש לשבת. חבר הכנסת עקיבא נוף.

יצחק ברמן (הליכוד):

ובכן, לתשומת לב של חברת הכנסת גאולה כהן, נאמר פה: "המעשה ההתיישבותי שנעשה בארבע השנים האחרונות — זה נכתב בשנת 1981 — רב הוא. ביהודה ובשומרון הוקמו 55 יישובים". ולאחר מכן נאמר: "הליכוד יפעל לחיזוק היישובים שהוקמו, לפיתוחם ולהעמקת האחיזה בהם". לאמור, השקעות — רק ב-55 היישובים הללו, ולא בהקמת התיישבות חדשה.

גאולה כהן (התחיה):

אתה יודע מה? לו היינו מפסיקים את ההתיישבות הציונית בארץ הזאת, מוזן היית מגיע ליס, ולא היית צריך לחכות שהעברים יעשו את זה.

גאולה כהן (התחיה):

הי"ר מ' שחל:

חברת הכנסת גאולה כהן, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

עקיבא נוף (הליכוד):

הי"ר מ' שחל:

חבר הכנסת עקיבא נוף, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

יצחק ברמן (הליכוד):

מי שאחראי לנוסח הזה דווקא — ואנחנו יודעים מי ניסח את הפרק הזה במצע הליכוד — איננו ירוע כמי שמתרשל בענייני ניסוח, ואיננו ירוע כמי שמסוגל להשמיט דברים בנושא זה גריש ומשמעותי, במקרה ומתוך היסח הדעת, לאמור, מישו עשה אז את התשובה, שיש להסתפק, ואילו הסתפקה הממשלה, כמתחייב ממצע הליכוד, היתה מסתיימת ההשקפה בהתנחלויות שהוקמו עד אמצע שנת 1981, עוד לפני שעת חירום זו.

גאולה כהן (התחיה):

— — — זה כאב לכם?

הי"ר מ' שחל:

סליחה, חבר הכנסת ברמן, חברת הכנסת גאולה כהן וחברת הכנסת שולמית אלוני, שבוע בלי עימות — אתן לא מסוגלות לחיות יחד, אני מבקש.

יצחק ברמן (הליכוד):

היא היתה מסתיימת לפני מועד זה, ולא היה צורך היום בהשקעות נוספות, בשעת חירום זו, כפרויקט הזה של ההתנחלויות.

אני מציע שנקפיד את מרבית ההשקעות בהתנחלויות. ייתכן שיש עוד מקומות שצריך לסיים משהו. אינני בא ואומר להקפיד לגמרי, הכול, יש לקצץ, אבל לא קיצוץ מהסוג הזה שהציעו, לא 9%, אלא את מרבית ההשקעות שאנחנו מפנים בהתנחלויות. לא ייתכן, — — —

שר המדע והפיתוח י' נאמן:

גם כעלייה אפשר לקצץ.

יצחק ברמן (הליכוד):

אתה רשאי להביא הצעה לקצץ כעלייה. אני איני מציע זאת. אתה רשאי להציע, אם אתה מוצא זאת לנכון.

נראה לי, שאנחנו ממשיכים להשתכר מהכרות חסרות-שחר, שלפיהן בישראל, כל הדברים הרצויים לכל זרם ולכל מגזר באוכלוסייה יכולים להיעשות בו זמנית, ואנו ממשיכים לפעול לפי הססמה הנאיבית מפני דורות, שכללי תורת החשבון והכלכלה אינם חלים על הציונות ועל מדינת ישראל. היתה הצדקה לססמה כזאת כאשר היישוב היהודי היה קטן וצרכיו היו מועטים, ומאמץ להגדלת התרומות מיהדות התפוצות היה עושה נפלאות, והיה מספיק לפתור את הבעיות. אבל כיום, גם תוספת מענק של מאות מיליוני דולרים מממשלת ארצות-הברית אינה פותרת את הבעיות שלנו.

לכן אנו חייבים לנהוג כאנשים רציונליים, לבנות לנו סולם עדיפויות, ולקבוע מה החשוב ביותר ומה חשוב פחות, ולא — אותן סכנות, שאנו חרדים מפניהן, תתגשמה, חלילה.

בעד הגזירות שהאוצר מביא והכנסת מאשרת אנו משלמים מחיר יקר: פגיעה בביטחון, פגיעה בצרכים החיוניים של השכבות מעוטות היכולת, פגיעה בחינוך, פגיעה בכריאות. כאשר אנו עושים את כל הדברים האלה בניסיון להימנע ממפולת, מותר לנו לשקול מחדש את עניין כל ההשקעות הנוספות בהתנחלויות.

חברי הכנסת, חלה גם ירידה בסלילת כבישים. אנו מקבלים על עצמנו גם גזירה זו, אף-על-פי שכבר נקבע מעל לכל ספק הקשר הישיר שבין תאונות דרכים לבין מצב הכבישים במדינה.

אומרים שאין די כסף למימון ההסברה, שעליה להתמודד עם התעמולה הגוברת נגד ישראל ברחבי העולם. אני חוזר ואומר, שבסולם עדיפויות רציונלי צריך היה להיות לנושא הזה מקום הרבה יותר מכובד משיש לו היום.

ובאותו זמן, אנו מביאים שכבות שלמות באוכלוסייה לכלל ייאוש, פוגעים בקליטת העלייה, השר יובל נאמן, ומעודדים ירידה.

שר המדע והפיתוח י' נאמן: העולים היחידים הבאים ארצה הם אלה הרוצים ללכת ליהודה ולשומרון.

יצחק ברמן (הליכוד):

לכן הם שובתים כמרכזי הקליטה במרכז הארץ? אנחנו מעודדים את הירידה שלא מרצוננו.

שר המדע והפיתוח י' נאמן:

השנה המאזן הוא אפס. לפי נתונים, שפורסמו השבוע על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אין השנה ירידה.

יצחק ברמן (הליכוד):

לאחר כל הקיצוצים האלה, ואחרי כל הקורבנות שאנו מקבלים על עצמנו, עדיין אין אנחנו יודעים מנין נשיג את הדרוש לכיסוי הצרכים השוטפים המינימליים הדרושים לקיום המדינה, שלא לדבר על הצורך בהשקעות שיבטיחו את צמיחת המשק ואת עתידנו.

לכן אני מציע, שהכנסת תדון ותחליט להקפיד את מרבית ההשקעות המיועדות להתנחלויות.

הי"ר מ' שחל:

אני מודה לחבר הכנסת ברמן. אני מזמין את סגן ראש הממשלה להשיב על ההצעה.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נושא ההתנחלויות — או הקפאת ההתנחלויות — ביהודה ובשומרון תזוור ועולה מדי פעם, והוא נתון בוויכוח פוליטי בין הממשלה לבין האופוזיציה: בין שתי השקפות עולם. בעוד המדיניות המוצהרת של ממשלה זו היא להגביר את ההתנחלויות ולחזק את ההתיישבות בחבלי ארץ-ישראל ביהודה, בשומרון ובעזה, הרי האופוזיציה מעולם לא תבעה, לא העלתה מעל במה נכבדה זו תביעה, להקפאה כללית של ההתנחלויות או של ההתיישבות בכל חבלי ארץ-ישראל; משום שהיא יודעת מה ההבחנה, ומשום שהשיקול שלה הוא שיקול פוליטי לגיטימי. עם כל זה, שהיא אינה מסכימה להמשך ההתנחלות וההתיישבות באזורים מסוימים ביהודה ובשומרון, מעולם לא שמענו מהאופוזיציה תביעה להפסיק את ההתיישבות במקום. אין דרישה — — —

יוזקאל זכאי (המרצ):

הצעה זו איננה של האופוזיציה, היא של חבר הכנסת ברמן.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

אבל אני מכבד את האופוזיציה. אני אחיחם לחבר הכנסת ברמן באותו כבוד שאני מתייחס לאופוזיציה. תאמין לי, שלא אשכח אותו. מייד גם אומר מהי ההבחנה — — —

יצחק ברמן (הליכוד):

יש הבדל בין הפסקה לבין הקפאה. אמרתי: מרבית ההשקעות, לא כל ההשקעות. הממשלה תחליט איפה היא רוצה להפסיק.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

מייד אעמוד על ההבחנה הזאת. זו יכולה להיות ססמה פורחת באוויר, שאינה אומרת ולא כלום. אין הצעה להקפאה בכקעה ואין הצעה להקפאה ברמת-הגולן.

יחזקאל זכאי (המערך):

בבקעה אתם מקפאים כבר שלוש שנים.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

למה אתה מתרגז? למה לך לרגוז? מדוע?

יחזקאל זכאי (המערך):

כי בבקעה הקפאתם הכול כבר לפני שלוש שנים.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

חכה. הקשב לי. אני מבין, שאינך רוצה בדיון יסודי. אינני רוצה לחזור למה שהיה לפני כמה דקות. תואיל בבקשה להקשיב. אני אשיב על כל שאלה שלך. מדוע אנו צריכים לצעוק?

יחזקאל זכאי (המערך):

אם אתה מדבר על הקפאה או אי-הקפאה, הרי בשלוש השנים האחרונות הקפאתם בכקעה את הכול.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

אני מוכן לתת לך להמשיך, אבל אתה תגיע להשתוללות, ואני חושש מזה. כי זהו בית-הנבחרים.

יחזקאל זכאי (המערך):

אתם אינכם מדברים דברי אמת מעל במה זו.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

הצגת שאלה. תואיל לכבד את הכנסת. עכשיו אני מדבר, זו זכותי.

יחזקאל זכאי (המערך):

האם אתה מלך?

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

אינני מלך.

יחזקאל זכאי (המערך):

האם אסור לקרוא לעורך קריאת ביניים?

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת זכאי.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

אתה לא תמנע ממני את הזכות להסביר מה שיש לי להסביר.

שר המדע והפיתוח י' נאמן:

היו"ר מ' שחל:

אדוני השר יוכל נאמן, אני מבקש ממך.

שר המדע והפיתוח י' נאמן:

כך זה, כאשר אומרים עובדות לא נכונות. אתמול חנכנו ביישוב מחולה בכקעה — —

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

אני מכיר ויודע גם את הטענה הזאת, שלא נעשה שום דבר בכקעה, לא נעשה שום דבר ברמת-הגולן, לא נעשה שום דבר בכמה אזורים; כלומר, ששום דבר לא הושקע. אז על מה נעשה הארץ? ממה נפשך?

מאחר שכן נעשו דברים, אעמוד עליהם. והגיע הזמן שתשאל גם את חבריך בכקעה. הבעיה איננה בנייה; הבעיה היא גרעינים לבקעה. ואני יושבתי אתם.

יחזקאל זכאי (המערך):

גרעינים לבקעה?

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

כן, בהחלט. אני מציע לך לבחון את זה. אני מוכן להמשיך לבנות בכקעה, ואני לא מקפא.

אברהם כ"ץ (המערך):

אדוני סגן ראש הממשלה, הבעיה של הבקעה היא בנייה. הבעיה איננה גרעינים, אלא בנייה ואפשרות ייצוא. הבעיה איננה גרעינים. גרעיני התיישבות יושבים ומחכים.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

אם הבעיה היא ייצוא — אז אין זו בנייה. אם הוקמו יישובים, הרי שצריך להודות בזה. ואם אתה אומר שלא הוקמו — הרי שלא היתה השקעה. אז ממה נפשך?

הבעיה היא פוליטית, וצריך להודות בקיומו של הוויכוח הזה. אבל לפעמים, בלחץ הוויכוח הזה, מנסים ליצור את הרושם, שחורף מאשר בשומרון. לא עושים שום דבר בשום אזור אחר. מדוע? כי ביתם לשומרון יש באופק אזור אופציה, שאיש אינו יכול להוכיח ולהסביר אותה, איוז אלוזיה: יום יבוא, ותתאפשר סיטואציה פוליטית בין-לאומית, שבה יהיה לנו מה לתת — ורצוי שהאזור ההוא יישאר שומם מיהודים. זאת התפיסה, הפוליטית הנתונה בוויכוח. זה לגיטימי, שכל אחד יחזיק בתפיסה שבה הוא מאמין.

הממשלה סבורה, שמאחר שאין אנטוז רוצים שכאזור זה יהיה שלטון זה, או סכנה של הקמת מדינה פלשתינית, אלא אנו רוצים שתהיה שם אוטונומיה, שבה נוכל להיות אלה בצד אלה, צריך ליישב אותו; אך לא על אדמה פרטית, לא לנשל איש מאחוזתו ומרכושו. אם מתנחלים בבקעה, אז מתנחלים גם בשומרון. גם ביהודה. ולגבי חלקים רחבים של יהודה אין ריכוז אפילו באופוזיציה.

מה נעשה בשנים אלה? אני רוצה לענות על כך לאלה המנסים ליצור רושם, שכל מה שעשינו — עשינו בשומרון. אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אעמוד על העשייה בהתיישבות ובהתנחלות — שהיתה בכל חבלי ארץ-ישראל.

בשנים 1977 — 1983 הוקמו בגליל ובגולן 70 יישובים בסך הכול. מתוכם 16 קיבוצים, 33 יישובים קהילתיים, 20 מושבים ויישוב עירוני אחד. וזאת — לעומת 21 יישובים שהוקמו בגליל ובגולן בשנים 1967 — 1977. אם יש כאן עשייה, צריך לראות אותה ולהדגיש אותה, ולא לנסות לטשטש אותה. אדוני היושב-ראש, בעשור השנים שבין 1967 ל-1977 הוקמו בגליל ובגולן רק שבעה קיבוצים. בשנים 1977 — 1983 הוקמו בגליל ובגולן 13 קיבוצים, ויש עוד שלושה בדרך. בתכנון.

— זה פשוט לחפש אליבי לחיזוק עמדה פוליטית, שאיננה העמדה של הממשלה.

ידידי הטוב חבר הכנסת ברמן, אני מכבד אותך; אך יש כללים מקובלים, אשר כל סיעה בכנסת יודעת אותם. יש לך עמדה אחרת, דעה אחרת — תביא אותה לליכון בגוף שאתה עדיין שייך לו, ואני מקווה שתמשיך להישאר חלק מהגוף הזה.

יצחק ברמן (הליכוד):

הבאתי את ההצעה הזאת לליכוד, כשהיה המשא-ומתן על ממשלת אחדות לאומית, ומשום שלא התייחסו אליה ברצינות נכשלו הרעיון והמאמץ להקים ממשלת אחדות לאומית בישראל.

קריאה:

לא מדויק.

יצחק ברמן (הליכוד):

אחד הממשלים הוא הכביה הזאת.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

חשבתי שלא אכנס לסוגיה הזאת.

מיכאל קליינר (הליכוד):

אבל, חבר הכנסת ברמן, זו העמדה המוצהרת של המפלגה שבשמה הלכת לבחירות.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

חשבתי שלא אצטרך להיכנס לסוגיה הזאת, אבל יש לחזור ולהרגיש: אם לא קמה ממשלת ליכוד, לאומי זה משום שהמערך, וזה לגיטימי מצדו, רצה שאנחנו נקבל את עמדתו, ולוא קיבלנו זאת — זו היתה פשיטת רגל של הממשלה הזאת ושל המתנה שאתה שייך אליה.

מיכאל בריזר (המערך):

זו פשיטת רגל בכל מקרה.

אברהם כ"ץ (המערך):

הממשלה פשטה את הרגל גם בלי זה.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת בריזר, חבר הכנסת כ"ץ-עוז.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

ומשום כך, כל אחד עם אמונתו חי וכל סיעה יש לה השקפת עולם משלה. נעשה מאמץ כן, ישבו דינו, וכל אחד אמר את שלו. כפי שהמערך לא היה יכול לוותר על עמדתו, על תפיסת עולמו, כפי הליכוד — זה טבעי, לגיטימי וצודק כלפי חברי, כלפי עצמו — לא היה יכול לוותר על השקפת עולמו, על דרכו הפוליטית בעניין זה.

דב בן-מאיר (המערך):

אפשר היה למצוא פשרה.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

אפשר, אפשר. ישבו אנשים שאינם טירונים, אנשים שלהם ניסיון רב, וניסו. לא עלה בידם. אז מה?

עקיבא טף (הליכוד):

זה בגלל עודף ניסיון.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

את הנושא הזה אפשר להביא לדיון, אבל אחד הכללים היסודיים, האלמנטריים, הוא: אדם השייך לגוף, הלך עמו כבדת דרך והוא דוגל בגישתו, אם ישנה את דעתו — — —

אדוני היושב-ראש, כנגב ובערכה הוקמו בשנים 1977 — 1983 33 יישובים חדשים. כיניהם שבעה קיבוצים. בעשור השנים 1967 — 1977 הוקמו כנגב ובערכה עשרה יישובים בסך הכול. אשר לקיבוצים כנגב ובערכה — כשנים 1967 — 1977 הוקמו שם שלושה קיבוצים.

אדוני היושב-ראש, ביהודה ובשומרון הוקמו כ-82 יישובים.

אברהם כ"ץ (המערך):

אדוני השר, האם אתה יכול למנות את שבעת הקיבוצים שהוקמו כנגב ובערכה בשנים 1977 — 1983?

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

בהחלט, אמסור לך גם את פירוט השמות וגם את המיקום, ואתה יכול לברר אותם גם בכל תנועה מיישבת שתצצה.

יחזקאל זכאי (המערך):

השר פת אמר, שהקמו 500 מפעלים בחמש שנים.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

ידידי הטוב, אתה יכול להמשיך כך. אני נותן לכנסת נתונים, ומאחורי כל נתון יש השם והמקום של כל יישוב.

יוסי שריד (המערך):

אדוני סגן ראש הממשלה, האם יידך השר מרירד כבר חיבר אותם לחשמה?

יוסף רום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, האם אינך שם לב לכך שמפסיקים כל גאום של כל שר? זה בלתי אפשרי שחברי הכנסת של המערך לא ייתנו לשרי הממשלה לדבר ולא ייתנו לסגן ראש הממשלה להשיב בשקט. לא ייתכן דבר כזה.

היו"ר מ' שחל:

אני שם לב לכך, חבר הכנסת רום.

עקיבא טף (הליכוד):

לחברי הקואליציה אתה קורא לסדר. לחברי האופוזיציה אינך קורא לסדר.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת רום, האמן לי, שסגן ראש הממשלה אינו זקוק לסיוע שלך.

רוני מילוא (הליכוד):

הוא לא זקוק לשום דבר, אבל אתה צריך למלא את תפקידך. זה הכול.

יוסף רום (הליכוד):

זה לא עניין של סיוע. אני יודע שהוא לא זקוק לסיוע. אבל לא ייתכן להרשות למערך להשתולל כך.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

ביהודה ובשומרון הוקמו 82 יישובים בסך הכול. לגבי 40 יישובים אני רוצה לומר, שהם הוקמו במקומות שלגביהם יש הסכמה כללית לא רק על החינויות של הדבר, אלא גם על הצורך להמשיך ולבנות שם. ושאר 42 היישובים — נכון, הם בשומרון, בדרום הרי-הכרמל ובגב-ההר.

באשר להתיישבות ולהתנחלות, הממשלה הזאת אינה מוצאת כל הבדל בין האזורים. זהו מפעל ציוני, שאנחנו מחויבים לעשותו הן בגליל, הן בגולן, הן בבקעה, הן ביהודה והן בשומרון. לנסות לתת פירוש אחר לעניין הזה — היום, כאשר אנחנו עוברים תקופה כלכלית קשה, ריש להודות בזה

הדברים? — כ־500 מיליון דולר, דבר אשר הוציא המונים מעוניינים, מעניינים, מתנאים קשים, ופתח תקווה חדשה. נמשך בעשייה הזאת בלא לאות. אותו דבר — בתחומים רגילים אחרים. האם תמיד השיקול והניתוח הם רק כלכליים?

יעקב גיל (המערך):
אדוני, גם אם הכנסת תחליט אחרת?

סגן ראש הממשלה ד' לוי:
סלח לי, הכנסת יכולה, הכנסת היא הריבון.

יעקב גיל (המערך):
אני מבקש שתפנה את תשומת לב ראש הממשלה לעניין.

יעקב זיאק אמיר (המערך):
אדוני סגן שראש הממשלה, מה עם 13 השכונות החדשות? הן הוקפאו או לא?

סגן ראש הממשלה ד' לוי:
מבחינה פיסית — לא.

יעקב זיאק אמיר (המערך):
מבחינה חברתית.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

יש ויכוח עם הסוכנות היהודית. אחת יודע את הנושא, אנחנו אמורים להיפגש, והם צריכים לממן חלק מסוים שהם טרם מימנו. יש הבנה ביני לבין יושב-ראש ההנהלה הציונית וגזבר ההנהלה הציונית, שהדבר הזה ימצא את פתרונו בימים הקרובים. הלוואי שזה יהיה. אני מקווה ואעשה הכול למען זה.

לא הכול אנחנו מודדים בהיבטים כלכליים בלבד. לוא היינו עושים את השיקול הכלכלי בלבד, ספק אם בכלל היינו ניגשים לפרויקטים. ראולי מדינתנו היתה נראית אחרת, אולי בכלל הנוף שלנו היה אחר. לכן זו הציונות, כן, ואין שום תכונה — אני חוזר ואומר — בשעה של מצוקה, להעמיד את עניין ההתיישבות כגורם העיקרי שבו חלוי הכול, שאם רק נקפא אותו הכול יסתדר. לא ולא, אני כופר בזאת. ולכן יש קשיים: אנחנו חייבים להצטמצם, אנחנו חייבים לקצץ, ונקצץ בכל התחומים, אבל יש צו פנימי עליון, הייתי אומר, לדאוג לשני הדברים ביחד.

אדוני היושב-ראש, מעל כימה זו אני רואה חובה לעצמי לצטט ממכתב ששיגר אלי נשיא המדינה בימים אלה, לאחר סיום שהשאר עליו רושם עמוק, והוא אמר לי שהתרגש ממה שראה במפגש חשוכ זה, במפעל שיקום השכונות. אומר נשיא המדינה: "מפעל זה הוא מן האתגרים הציוניים הגדולים בעת הזאת. הוא נושא עמו ברכה, תקווה ואמונה למאות אלפי אזרחי ישראל שהיו שרויים במצוקה פיסית ופסיכולוגית חסרת תוחלת לכאורה. גם אם לא תמו הבעיות, גם אם המלאכה עודנה בראשיתה — ראויים העומדים בראש המפעל הזה בממשלה, בעיריות ובסוכנות היהודית וכל הפעילים בארץ ובחוץ-לארץ, להוקרה, לתודה ולברכת עידוד נאמנה."

אין מדינה תלושה מהחובה לעשות ולכצע. לאלה שבאים לטעון — — —

אורי סבג (המערך):
אתה רוצה לשקם שכונות או להקים התחלואות?

סגן ראש הממשלה ד' לוי:
לאלה הבאים לטעון שצריך רק דגל אחד — ושמענו שצריך להשתחרר מאשליה של דורות עברו, כאשר הושגו דברים בלי קנאה כלכלית, הרי אני חייב, מעל הדוכן הזה,

יעזק ברמן (הליכוד):

סליחה, סגן ראש הממשלה, לא אני שיניתי את דעתי. ציטטתי את מצע הליכוד, אתם שיניתם את המצע, אתם סטיתם מהמצע.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

ידידי, חבר הכנסת ברמן, אני רוצה לומר לך: כאשר מנסים להיאחז באיזה דבר שיש בו כביכול כדי להצדיק טיעון, אני יכול להשיב לך רק כך — היית בממשלה, הוקמו יישובים ולא התנגדת. איך זה מתוישב?

לכן אני אומר: יש נושא — צריך לבוא ולקיים בירור. אבל כל בירור בסיעה, בתנועה פוליטית, מושתת על העיקרון היסודי: והיה אם הגוף מכריע ברוב, אתה מקבל את דעת הרוב. אי-אפשר גם להשתייך וגם לעשות דבר המנוגד לגישה הזאת. אי-אפשר לעשות זאת. אני מצטער, יכולתי "לעטוף" את זה בצורה אחרת, אבל אני מדבר "דוגרי".

שמעון פרס (המערך):
יורי.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:
ממשלה איננה יכולה לפעול — — —

דרור זיגרמן (הליכוד):
המפלגה היא מעל לכול.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:
המפלגה מעל לכול?

דרור זיגרמן (הליכוד):
אתה מזכיר לי משהו.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:
אם אתה בעד זה שהמפלגה היא מעל לכול — — —

עקיבא נוף (הליכוד):
כן, אבל אתה נבחרת על "טיקט" מסוים.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:
אל תחזור לי, עקיבא נוף.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
חבר הכנסת נוף רץ לכנסת במצע של מפלגה שמתנגדת לזה.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת רובינשטיין וחבר הכנסת נוף, את החשבונות של ד"ש תעשו במקום אחר.

אברהם הירשזון (הליכוד):
זה ד"ש עם שריר.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

אז אני אומר: ויכוח בממשלה, ויכוח בסיעה — כמקובל, הכרעה של רוב החברים היא המחייבת. אינני יכול להיות חוקר לבבות. דרכה של הממשלה היא להמשיך בהתיישבות בכל חבלי ארץ-ישראל. ואם אנחנו מקצצים בכל התחומים, גם בביטחון, נקצץ גם כאן. אין דין אחד לכאן ודין אחר לשם. כפי שאנחנו חייבים לקצץ בתחומים אחרים נקצץ גם פה, אבל את המהות נשמור. מבחינה כלכלית, לא יכולים לקום ולומר שיש להקפא את שיקום השכונות. איש לא יאמר זאת, כי כל אחד יודע מה המשמעות החברתית של דבר כזה. יש לא רק ארץ אלא גם חברה, אבל חברה עם ארץ, ולכן, גם בתחום של פרויקט שיקום השכונות השקענו — מדוע לא מוזכרים כאן

היקפם גם מבחינה כלכלית, ולאחר שעושים את החשבון מתברר שזה הרבה הרבה פחות ממה ששיעור קודם לכן. אני בעד דיון מפורט בנושא. אני בעד דיון במליאה, כפי שאני בעד דיון בוועדה. אני מוכן לשתי האופציות, וכלבר שהכנסת תתאחד והנושא ייבדק באופן יסודי, וידעו סוף סוף שאם מציעים להפסיק ביהודה — אין שום היגיון להפסיק בשומרון.

אדוני היושב־ראש, כפי שאמרתי, אני בעד דיון במליאה. אם יציעו להעביר את הנושא לדיון בוועדה, אני מוכן גם לזה.

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, לפני שנמשיך הרשו לי קודם כול לבכר את הסנטור פטריק מוינהן, אשר נמצא ביציע המכובדים. אנחנו מכבדים אותו, את ידיד ישראל, בביקורו כאן עם הפמליה שלו.

חברי הכנסת, לחבר הכנסת שלמה הלל יש הצעה אחרת.

קריאה:

היו"ר מ' שחל:

אני הבחנתי היטב מה אמר סגן ראש הממשלה. הוא אמר שהוא בעד דיון במליאה, ואם יציעו להעביר את הנושא לדיון בוועדה — הוא מוכן גם לכן.

שר המשפטים מ' נסים:

היו"ר מ' שחל:

סליחה, אדוני שר המשפטים. אי־אפשר להתווכח אתי על כל דבר. אי־אפשר להתווכח אתי על פירוש. אני הקשבתי לכל מלה. למעשה היה צריך סגן ראש הממשלה להציע זה או זה. אבל הוא אמר בפירוש: אני מוכן לדיון במליאה, אבל אם יציעו דיון בוועדה אהיה מוכן להיענות גם לזה. עדיין לא היתה הצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדה. חבר הכנסת שלמה הלל עומד עכשיו להציע להעביר את הנושא לדיון בוועדה. רשות הדיבור לחבר הכנסת שלמה הלל.

שלמה הלל (המערך):

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, אדוני ראש הממשלה, אנא מכס.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת יוסף רום, אולי אתה רוצה להציע לי מה עלי לעשות עכשיו לגבי אלה שמדברים ביניהם?

יוסף רום (הליכוד):

להוציא כרטיס צהוב, ואחרי חמישה כרטיסים צהובים — להוציא כרטיס אדום.

היו"ר מ' שחל:

אני מודה לך. בכוונה לא נקבתי בשמות של אלה שמדברים ומפריעים לנואם.

אברהם הירשזון (הליכוד):

האם זאת שיחה בין חיפנים, או מה?

שלמה הלל (המערך):

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, כדי למנוע כל אי־הכנה אני רוצה להבהיר מייד: הכנסת איננה נדרשת היום לקבל החלטה על הקפאת התנהלויות במקום זה או זה. הדבר היחיד שהכנסת נדרשת אליו הוא להחליט האם לקיים דיון או שלא לקיים דיון. אני רוצה להציע לכנסת לקיים דיון, ואני חייב לומר זאת בסדר הפוך מה שבו אמר את הדברים סגן ראש הממשלה. הוא אמר שאין לו נפקא מינה אם יהיה דיון במליאה או דיון

כאזרח המדינה הוואת הרואה את כל העשייה, לעמוד על הדברים שבהם אנו חייבים להמשיך. זו חובתי, ואני עושה זאת.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

מתי יגיעו ההליקופטרים ששלחתם כדי להביא את חברי הכנסת שאינם פה?

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

למה?

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

להביא אותם להצבעה.

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

אינני יודע על שום הליקופטרים.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

הרי כבר מזמן יכולת לסיים את נאומך.

אברהם הירשזון (הליכוד):

רק ל"כור" יש בית־חרושת להליקופטרים.

עוזי ברעם (המערך):

מה אתה מציע?

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

מייד. מייד. 'אצה לך הדרך? חכה, חכה.

לנושא הזה יש גם היבטים כלכליים. אני רוצה להרגיש שבניגוד למה שהיה מקובל, העשייה איננה כולה מתקציב המדינה "פרופר", אלא משליש — — —

אברהם כ"ץ (המערך):

אדוני היושב־ראש, כמה זמן יכול לדבר שר העונה על הצעה לסדרהיום?

רוני מילוא (הליכוד):

מה אתה קופץ? זו איננה הוועדה לביקורת המדינה.

אברהם כ"ץ (המערך):

לא דיברתי אליך. דיברתי אל היושב־ראש. אני מבקש להבין מהו הנוהל לגבי תשובת שרים על הצעות לסדרהיום, כשהם מציעים דיון במליאה, ומה הדין כשהם מציעים להעביר את הנושא לדיון בוועדה.

רוני מילוא (הליכוד):

זאת איננה הוועדה לביקורת המדינה. מה אתה קופץ כל רגע?

אברהם כ"ץ (המערך):

אתה חושב שרק אתה יודע לצעוק? גם אני יודע לצעוק.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת רוני מילוא, אתה יכול לקרוא קריאות בנינים. אבל להשיב על שאלתו של חבר הכנסת — אני יודע.

על־פי תקנון הכנסת, כששר מציע להוריד הצעה מסדר־היום הוא רשאי לדבר בלא הגבלת זמן. כשהוא מציע להעביר נושא לדיון בוועדה, הוא יכול לדבר במשך 15 דקות. לא שאלתי את סגן ראש הממשלה מה הוא עומד להציע. אם אינני מחלוקן, ואני יושב כאן חמש שעות, מה אתם באים בטענות?

אברהם כ"ץ (המערך):

אדוני היושב־ראש, אפשר לדעת מה הוא עומד להציע?

סגן ראש הממשלה ד' לוי:

הואיל ולעניין הזה יש גם היבטים שלא תמיד עומדים על

ולכנות אותו במקום חדש, כדי לכנות את "הדסה ב'", "הדסה ג'", "הדסה ר" ו"הדסה ח" בתוך חברון — — — זו שערורייה מדרגה ראשונה, שערורייה כספית ושערורייה פוליטית.

לעומת זאת, אני רוצה לומר שהממשלה אינה עושה מה שהיא צריכה לעשות, לדעתנו, להשקיע את מיטב המאמצים העומדים לרשותנו, במגבלות העומדות לרשותנו, על-מנת לחזק את ביטחונה של המדינה באותם מקומות שיש בהם חשיבות, גם ביטחונית, גם כלכלית וגם מוסרית. ארשה לעצמי לומר, כי בוועדה — — —

קריאות:

שלמה הלל (המערך):

אולי תפסיקו שם? מה זה?

היו"ר מ' שחל:

אני מבקש.

שלמה הלל (המערך):

אתה העלית הצעה. מדוע אתה מפרע עכשיו? העלית הצעה, תקשיב רגע.

אריה נחמקין (המערך):

הוא היה שר כמה שנים.

עקיבא טוף (הליכוד):

אז היה אחרת.

שלמה הלל (המערך):

בוועדה ננסה להסביר לממשלה את טענותי בכך שבמקום להתרכז בעיקר היא מבזכזכת את כל המשאבים על דברים שהם חסרי שחר, ואני רוצה להרשות לעצמי — — —

תופיק טובי (החזית הרמוקרטית לשלום ולשוויון):

תסביר את זה במליאה. למה בוועדה?

שלמה הלל (המערך):

אני רוצה להרשות לעצמי לקרוא בפניכם את אותן פסקאות רלבנטיות — ואין זו רק דעת הפרטית, אלא דעתה של כל סיעת המערך — מתוך המצע. חבר הכנסת ברמן הזכיר את המצע, ואני רוצה לומר לו מה אומר המצע שלנו בעניין זה: "ההתיישבות — בבקעת הירדן (כולל צפון מערב ים-המלח) בגוש-עציון, בסביבות ירושלים, בדרום רצועת-עזה וכן בגולן — מתוך שיקולים של ביטחון אסטרטגי ובשילוב הדוק עם צה"ל — היא חיונית לביטחון המדינה, היא מהווה, ככל מופלג ההתיישבות הציונית, ערך חינוכי, חברתי וחלוצי, ונודע לה ערך במאבק המדיני על עיצוב גבולות השלום".

יגאל הורביץ (רפ"י — הרשימה הממלכתית):

אם כן, אינך צריך לתמוך בהצעת חבר הכנסת ברמן. מדוע אתה תומך בה, אם כך הרב?

שלמה הלל (המערך):

זאת המדיניות שהיתה צריכה להנחות את הממשלה. חבר הכנסת יגאל הורביץ, הממשלה הזאת, כמו הממשלה שאחזקתה, ישבת בה, במקום לדבוק בעיקר, מבזכזכת משאבים. אני רוצה לומר: הלאו הכביה שלכם, גם שלך, ויא חוסר היכולת להפשטה ולתחכום. קורה לכם עכשיו בדיוק מה שקרה בעניין סיני. כאשר הליכוד היה בממשלה האחדות הלאומית, ואנחנו הצענו נכונות לפשרה טריטוריאלית, במסגרת החלטת 242 של מועצת הביטחון, שתשאיר בידינו את המעט החיוני לביטחון

בוועדה. אני אומר שאין לי נפקא מינה אם יהיה דיון בוועדה או דיון במליאה, אבל למען הסדר הטוב אומר, שהצעתך היא להעביר את הנושא לדיון בוועדה. אני שמח שזו היתה גם המסקנה בסוף דבריו של ראש הממשלה — — —

יחזקאל זכאי (המערך):

של סגן ראש הממשלה. הוא עוד לא ראש ממשלה.

רוני מילוא (הליכוד):

מה זה אכפת לך?

יחזקאל זכאי (המערך):

הוא יהיה, אני בעד זה שיהיה. אתה נגד — אני בעד.

רוני מילוא (הליכוד):

אני שואל אותך — מה זה אכפת לך?

אהרן נחמיאס (המערך):

חבר הכנסת רוני מילוא, הפעם קלקלת לעצמך.

שלמה הלל (המערך):

בשלב מסוים פנה סגן ראש הממשלה למציע, ואמר לו כך: למה לך לבוא בהצעה זו לכנסת? יש לך בעיה — תבוא אל הסיעה, תבוא אל המפלגה. כאילו זה עסק פרטי, מין לטיפונדיה שלכם. זה עסק של הכנסת. מה זאת אומרת: "תבוא לסיעה"? על מה מדובר פה? מדובר פה על הוצאות כספי העם בעניין פוליטי שיש לו חשיבות מכרעת לגבי גורל המדינה. קם חבר הכנסת ומציע לקיים פה דיון, ובתשובתו אומר לו סגן ראש הממשלה: למה לך לבוא הנה? אתה חבר סיעה — תבוא לסיעה ונרון בזה בינינו.

אני תושב שיש מקום לדיון רציני, ולמען הסדר הטוב אני מציע, שבשלב זה נקיים דיון בוועדה של הכנסת, על-מנת ששם לא נסתפק בנאומים אלא ניכנס לבירור לגופו של עניין לגבי כל תוכנית ההתיישבות וההתנחלות, הבזכזכז והשערוריות של הממשלה בתחום הזה. דיון כמליאת הכנסת לא יביא את התועלת לדעתי, כי שוב יקום כבוד סגן ראש הממשלה וינאם נאום ויגיד: אל תפריעו לי כשאלותיכם.

בוועדה צריך לדון, לברר וללכך את הכביה ולשמוע אחת ולתמיד שני דברים: ראשית, אני תושב שבדרך המדינית בכלל ובדרך ההתיישבותית בפרט — דרכה של הממשלה הזאת היא לא רק דרך בזבזנית מבחינה כלכלית, אלא גם נלוזה מבחינה מדינית. היא דרך מוזיקה מבחינה מדינית.

מיכאל דקל (הליכוד):

אני מבין שאתה תביא את הנימוקים הכלכליים. אני במקומך לא הייתי משתמש כמושגים שהשתמשת בהם.

שלמה הלל (המערך):

חבר הכנסת דקל, אני מרשה לעצמי להניח שאם תקשיב לדברי — לבסוף תוכל להבין מה אני אומר.

אריה נחמקין (המערך):

יהיה לך קשה מאוד.

מיכאל דקל (הליכוד):

— — —

שלמה הלל (המערך):

אני מצדיק לחלוטין את הזרעוקתם של חברי הכנסת ברמן וזייגמן מסיעת הליכוד ושל חברי הכנסת מסיעת שינוי. אני מבין אותם היטב. הם באו לכנסת בהצעותיהם מול תוכנית בזבזניות, בלתי הגיוניות, חסרות מדיניות של הממשלה — ללכת כיום ולהשקיע כספים כדי להסיט את השוק בחברון

המדינה — וגם השר בורג היה כאותה ממשלה — קם הליכוד ועזב ואמר: איך אתם מוכנים לוותר?

שר המשפטים מ' נסים:
חבר הכנסת הלל, על סיני?

שלמה הלל (המערך):
הלוא התוצאה היתה, שבגלל תפיסת העולם המעוותת של "הכול או לא כלום", אותו ליכוד שאתה ישבת בממשלה שלו היה מוכן ומוכרח לוותר על כל ההתיישבות בסיני ולפרק את כל היישובים שם. מה שקורה לכם כיום הוא התחלה של אותו תהליך. אנחנו מדברים על זכויות לפשרה טריטוריאלית, ועלינו להיות מוכנים לחזק אותה כל הזמן. אמרנו לכם, שהניסיון לדבר על סיפוח טוטלי, יש לו שני נזקים: אם הוא יצלח, הוא יגרום נזק חמור למדינת ישראל, ואם הוא לא יצלח, הוא יגרום נזק — — —

עקיבא נוף (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת כ"ץ-עוז שאל כמה זמן יש למי שמציע להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת עקיבא נוף, כמה שאני רוצה, בסדר? ואל תתחילו לשאול כל רגע את היושב-ראש שאלות מהסוג הזה. מה זה? איזה מין שיטה זאת?

עקיבא נוף (הליכוד):
לא ענית-כך לחבר הכנסת כ"ץ-עוז. לא ענית לו בחוסר נימוס כזה.

היו"ר מ' שחל:
איך חדש בכנסת, איך חדש. גם אם היושב-ראש טועה, לא מקובל להעיר כל רגע. איזה מין נוהג זה?

עקיבא נוף (הליכוד):
למה לא ענית כך לחבר הכנסת אברהם כ"ץ-עוז?

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת עקיבא נוף, אני מבקש ממך. היום גילית פעילות רבה מאוד. תנוח קצת.

שלמה הלל (המערך):
אוחה טעות אווילית שנתגלתה בסיני, כבר יש לה ניצנים גם היום, משום שהדרך שהלכתם בה, הדרך של "הכול או לא כלום", כבר מובילה ללא כלום. הנה חברי הכנסת ברמן וזייגמן משורות הליכוד — אצלם אין הבחנה בין חשוב ללא חשוב, בין חיוני לבלתי חיוני — — —

קריאה:
אם כן, מדוע אינך מציע להסיר?

שלמה הלל (המערך):
בעיניהם, כפי שהיה בזמן ממשלת הליכוד, שאתה, חבר הכנסת יגאל הורביץ, ישבת בה — הכול או לא כלום. וזה נגמר בלא כלום. ואני שומע היום משורות הליכוד אותו ניסיון לומר: הכול אותו דבר, בלא הבחנה, משום שחסרה לכם היכולת לעשות את ההבחנה בין דבר חיוני לבין דבר מויק.

יגאל הורביץ (רפ"י — הרשימה הממלכתית):
למה אתה תומך בדברי חבר הכנסת ברמן, אם אלה עמדותיך?

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת שלמה הלל, אבקש לסיים.

שלמה הלל (המערך):
אני כבר מסיים. יש אירוניה גדולה — — —

יחזקאל זכאי (המערך):
— — —

יגאל הורביץ (רפ"י — הרשימה הממלכתית):
מה אתה רוצה ממני?

יחזקאל זכאי (המערך):
— — —

יגאל הורביץ (רפ"י — הרשימה הממלכתית):
אתה רוצה התיישבות בבקעה?

יחזקאל זכאי (המערך):
— — —

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת זכאי, חבר הכנסת זכאי, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

מיכאל קליינר (הליכוד):

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת קליינר, גם אותך אני קורא לסדר. בסוף אוציא את שניכם יחד.

קריאה:
קיצוץ.

שלמה הלל (המערך):
יש אירוניה גדולה בכך, שהממשלה הזאת, בחשבון הסופי שלה פירקה למעשה יותר יישובים משהקימה. אם תספרו את היישובים שהממשלה הזאת פירקה בפחתת-רפיח, הרסה אותם, שרפה אותם, ותוסיפו על זה את היישובים החקלאיים, את המושבים בתוך המדינה שאחם גורמים לפירוקם, כי אז במקום לכזוב היום — — —

עקיבא נוף (הליכוד):
אתם הצבעתם בעד זה, אתם הצבעתם בעד זה.

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת עקיבא נוף, חבר הכנסת הלל, אבקש לסיים.

שלמה הלל (המערך):
אני מסיים. שייתנו לי לסיים את המשפט. אני מצטער מאוד.

גם מן הבחינה הכלכלית מתבטא חוסר היכולת של הממשלה הזאת לקיים את היישובים שכבר קיימים, את המושבים, ורואים איך הם הולכים ונהרסים יום יום. אתם רוצים להקים כיום יישוב חדש בתוך לבה של חברון — הלוא זאת אטימות מדינית ממדרגה ראשונה. אני חושב, שבסופו של עניין, הממשלה הזו הולכה שולל את העם בסיני ומוליכה אותו שולל גם היום.

אדוני היושב-ראש, אמרתי שאיני מתנגד לדיון בוועדה. גם איני מתנגד לדיון במליאה.

היו"ר מ' שחל:
לא. אינך יכול. איראפשר כך.

שלמה הלל (המערך):
הצעתי הפורמלית — שיהיה דיון בוועדה.

חוכרת י"ד, ישיבה רע"ד
— הצעה לסדר-היום —

יגאל הורביץ (רפ"י — הרשימה הממלכתית):
אדוני היושב-ראש, יש לי הצעה אחרת.

יגאל הורביץ (רפ"י — הרשימה הממלכתית):
שמעתי היטב. חלק גדול, אני מעז לומר, חלק גדול,
מכיוון שהצעת חבר הכנסת ברמן ניתנה איכשהו להקפיא —
זה הנוסח המלא, לא ההסבר — — —

יצחק ברמן (הליכוד):
לא, להקפיא את ההשקעות.

יגאל הורביץ (רפ"י — הרשימה הממלכתית):
אינני מדבר על הנוסח בדבריו, אלא על הנוסח בהצעה.

יעקב גיל (המערך):
להקפיא לאלתר הקמת התנחלויות נוספות.

יגאל הורביץ (רפ"י — הרשימה הממלכתית):
בדיוק, ההצעה אומרת: "להקפיא לאלתר התנחלויות
נוספות". לזה אינני מסכים בשום אופן, גם אם ההצעה שלכם
מדברת על אזורים מסוימים בבקעה, ברמה, או על כל מקום
אחר ליד גוש-עציון, אם אתם אומרים זאת כך או אם אחרים
יאמרו זאת אחרת, הקפאה לאלתר של ההתנחלות ביהודה
ובשומרון, עם כל הבעיות הכלכליות שלנו, אם איננו מוכנים,
כפי שרוצה זאת, למשל, חבר הכנסת שריד או מי שמשלים עם
כך שההתיישבות שלנו תגיע עד גבול 1967 — — —

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה מציע להחזיק חצי מיליון אנשים מחת לקו העוני,
אבל אתה תמשיך את ההתנחלות ביהודה ובשומרון?

יגאל הורביץ (רפ"י — הרשימה הממלכתית):
ברכותי, חברי הכנסת, חלק לא גדול מכם מוכן להשלים עם
כך, שנתחור לגבולות 1967. רוב הציבור בארץ רוצה, למרות
הכול, למרות הבעיות שלנו, אחיזה והעמקת האחיזה עד לירדן.
מתוך הנחה שכשטח שניסוג, אם ניסוג, תקום מדינה
פלשתינאית בחסות רוסית.

אברהם הירשזון (הליכוד):
חבר הכנסת צירלי ביטון יהיה הנציב — — —

יגאל הורביץ (רפ"י — הרשימה הממלכתית):
חבר הכנסת תופיק טובי, מנסים לומר לציבור דבר נכון,
שאנחנו נמצאים במצוקה כלכלית קשה מאוד, ושהברירה היא
כאילו בין עוני לבין התנחלות — כך מנסים להסביר.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הברירה היא בין קטסטרופה לבין המשך הכיבוש
וההתנחלות. כיום בורחים כעכברים מהאחריות למלחמת
לבנון. אומרים: אנחנו לא אשמים. מתר תאמרו זאת גם לגבי
ההתנחלויות.

יגאל הורביץ (רפ"י — הרשימה הממלכתית):
היו זמנים שהעוני היה גדול כפליים וההתנחלות היתה
כשיאה. היו זמנים שהעוני היה רב יותר, כאשר ירדו אנשים
מהאוניות והיתה התנחלות בסדרי גדול יותר גדולים, כי היה
תיאבון, היה רצון, היה חזון והיו מוכנים למשהו.

מה אתם רוצים לומר היום? — שיש חצי מיליון רעבים,
חצי מיליון שחיים מתחת לסף העוני? מי מאמין שהורע המצב
בשנה האחרונה. למי תספרו מעשיות שהמצב הורע בשנה
האחרונה?

קריאה:
אתה מציע לחזור לתקופת המעברה?

יגאל הורביץ (רפ"י — הרשימה הממלכתית):
תבדוק כמה מתוך חצי המיליון נסעו לחוץ-לארץ.

שלמה הלל (המערך):
אני מודיע, כפי שהשר הודיע, שאם תהיה החלטה על דיון
במליאה, אחשוב את זה לפתרון טוב, כדי שנוכל לברר את
הבעיה הזאת באופן יסודי.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
חמישים פעם צריך לחזור על אותו דבר?

היו"ר מ' שחל:
זה לא היה בדיוק לפי התקנון.

קריאה:
זה ניצול לרעה של התקנון.

יגאל הורביץ (רפ"י — הרשימה הממלכתית):
יש לי הצעה אחרת.

היו"ר מ' שחל:
זה לא היה לפי התקנון, ואני באמת מצטער על כך. מה
אתה רוצה להציע, חבר הכנסת הורביץ? אתה רוצה להציע
הצעה אחרת? בבקשה, חבר הכנסת הורביץ.

יעקב צור (המערך):
יום אחרי יום ההולדת — זה תמיד קשה יותר.

היו"ר מ' שחל:
חברי הכנסת, תאמינו לי שהיה קשה אתכם היום.

יגאל הורביץ (רפ"י — הרשימה הממלכתית):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הליכוד והמערך
מסכימים להעביר את הנושא לוועדה, כמובן, לפי הודעת סגן
ראש הממשלה כאן.

קריאה:
למליאה.

יגאל הורביץ (רפ"י — הרשימה הממלכתית):
עוד מעט זה יתברר, אני רוצה לומר כמה מלים. יכול
להיות שאצביע לכדי, אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום,
מכיוון שאני משוכנע — — —

יוסי שריד (המערך):
אין לך רוב.

גאולה כהן (התחיה):
— — —

היו"ר מ' שחל:
חברת הכנסת גאולה כהן.

יגאל הורביץ (רפ"י — הרשימה הממלכתית):
חברת הכנסת גאולה כהן, ההסכמה ההדדית לדון בהצעה
אומרת למעשה: בואו נתאחד, כדי להוריד איכשהו את הנושא
מסדר-היום. היום, במצב הקיים, בהרכב של הרגע הזה, נעביר
אותה לוועדה, ושם ידונו כפי שידונו.

ברכותי חברי הכנסת, אני משוכנע שחלק ניכר במערך איננו
חושב להקפיא את ההתיישבות ביהודה ובשומרון הקפאה
מלאה.

שלמה הלל (המערך):
— — —

יעקב זאק אמיר (המערך):
— — —

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אלה המתנחלים שלך.

יגאל הורביץ (רפ"י — הרשימה הממלכתית):

רבותי, הקופה בעצם תכתיב הכול — את הקיצוצים במערכת הביטחון, את הקיצוצים בחינוך, בתרבות, בתעשייה, במלונאות ובכל התחומים הכואבים ביותר, לצערי, הקופה תכתיב לנו זאת באכזריות רבה. גם כעניין ההתנחלות היא תכתיב לנו קיצוצים. אבל לומר: הקפאה לאלתר של התנחלויות, ביהודה, בשומרון ובחבל־עזה — זה ממש מעבר לדמיון שלי. אינני מוכן להצביע בעד זה.

היור"ר מ' שחל:

תודה, חברי הכנסת, אני פונה לחברי הכנסת ברמן — אני מבין שיש לך ייפוי כוח לדבר בשם כל המציעים. האם אתה רוצה דיון במליאה או מוכן לדיון בוועדה?

יצחק ברמן (הליכוד):
במליאה.

היור"ר מ' שחל:

אני מבין שזה מקובל על דעת כל המציעים. חברי הכנסת, אסביר את דרך ההצבעה. ההצבעה תהיה כראש ובראשונה על דיון במליאה: בעד הכללת הנושא בסדר־היום, משמע — דיון במליאה, ונגד, כי יש הצעה להסיר את הנושא מסדר־היום.

שר הפנים י' בורג:
מליאה או ועדה.

היור"ר מ' שחל:

אין אפשרות. אדוני השר, בדרך כלל, אני שומע בקולך. אבל הפעם אני צודק. אם יהיה רוב בעד הכללת הנושא בסדר־היום, משמע דיון במליאה — לא נצביע על העברת הנושא לוועדה. אם לא יהיה רוב — נצביע על העברת הנושא לוועדה.

שולמית אלוני (המערך):

אדוני היושב־ראש, לא יכולה להיות הצעה להעביר את הנושא לוועדה כאשר המציעים מתנגדים להעברת הנושא לוועדה.

היור"ר מ' שחל:

חברת הכנסת אלוני, אני מסביר עניין טכני. שעליו לא צריך להתווכח. אני מבקש שבשבוע הבא, בישיבת סיעת המערך, תבוא עם התקנון, ותצטטי היכן נמצא הסעיף שציינת עכשיו.

רוני מילוא (הליכוד):
נכון מאוד.

היור"ר מ' שחל:

היא תעמוד על הדוכן ותחזור על ההצעה כאן. אני מסכים אתך. רציתי למנוע ממך את הדבר הזה.

שלמה הלל (המערך):

אדוני היושב־ראש, קיוויתי שבהצעתי יתאחד רצונם של כל החברים. מאחר שכל המציעים מתנגדים להעברת הנושא לוועדה ומעדיפים דיון במליאה — וזאת גם הצעת סגן ראש הממשלה, ואמרת בדברי שהיא יכולה להיות מקובלת — אני מציע, כדי לפשט את התהליך, שלא להעמיד את הצעתי להצבעה, ולהסתפק בכך שיהיה דיון במליאה.

היור"ר מ' שחל:

חבר הכנסת הלל, מובן. חברי הכנסת, לפנינו הצעה לכלול את הנושא בסדר־היום, והצעה להסיר את הנושא מסדר־היום. מי בעד ההצעה לכלול את הצעתו של חבר הכנסת ברמן ושל חבריו בסדר־היום — ירים את ידו.

קריאה:

היור"ר מ' שחל:

אני מבקש למנות. היושב־ראש אינו סומך על עיניו ומבקש ממוכרי הכנסת למנות.

רוני מילוא (הליכוד):

בשכיל מה אתה עושה זאת?

היור"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, כאשר מספר החברים שאינם משתתפים בהצבעה הוא כה גדול — אינני צריך לנחש איך הם יצביעו, ואני רוצה למנות. אינני יודע מה מספרם. יכול להיות שהנושא יוסר.

ה צ ב ע

בעד ההצעה לכלול את הנושא

בסדר־היום של הכנסת — 58

בעד ההצעה שלא לכלול את

הנושא בסדר־היום של הכנסת — 3

ההצעה לכלול את הנושא בסדר־היום של

הכנסת נתקבלה.

היור"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, אני מכריז על הפסקה של 15 דקות. ישיבת הכנסת תתחדש בשעה 16:05 בדיוק.

(הישיבה הופסקה בשעה 15:49 וחודשה בשעה 16:20.)

י. הצעה לסדר־היום חידוש הפיקוח על מטבע־חוץ

יעקב גיל (המערך):

יש לי שאלה לסדר. מאחר שלא נוכח כאן אף אחד משרי הממשלה, נדמה לי שאנחנו מנועים מלדון כעניין זה. אין שום נציג של הממשלה באולם.

היור"ר מ' שחל:

הלכו להזמין את שר האוצר. התחל, חבר הכנסת רובינשטיין, והשר ייכנס מייד.

היור"ר מ' שחל:

אני מתכבד לחדש את ישיבת הכנסת. חברי הכנסת, אנו עוברים להצעה לסדר־היום של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין. בנושא: חידוש הפיקוח על מטבע־חוץ. חבר הכנסת רובינשטיין, האם אתה רוצה להעלות את הצעתך?

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
ודאי שאני רוצה. משום כך הצעתי אותה.

שהצעת הממשלה לבצע ליברליזציה מקפת כתחום עסקי מטבע-חוזן פירושה — ביטול הפיקוח על מטבע-חוזן והפיכתה של הלידה למטבע בתי-המרה, כממחוקנות שבמדינות.

ועוד אמר שר האוצר המנוח: הסרת הפיקוח תיצור בארץ שוק חופשי למסחר במטבע חוזן ותשחרר את תושבי המדינה מרוב ההגבלות של הפיקוח על המטבע הזה. שינוי זה משמעותו ביטול המעורבות של המדינה במריכת התחומים של המסחר במטבע חוזן. הוא יאפשר גם זרימה חופשית של מטבע חוזן אל ישראל ומחוצה לה.

ועוד אמר שר האוצר המנוח: אין לי ספק שבעקבות המדיניות החדשה ייתוספו השקעות רבות של כספים מתוך-לארץ. ישראל עתידה להיהפך למרכז פיננסי בחלק זה של העולם, ובעיקר בשביל העם היהודי. כל אלה יביאו להגשמת יעדנו: שיפור במאזן התשלומים שלנו, דבר שיבטיח כי תלותנו הכלכלית תלך ותקטן.

וכאלו לא די בכך, אמר אז שר האוצר — בשם הליכוד כולו — שבעניין הזה של הפיקוח על מטבע חוזן נעזר כל ההבדל בין הליכוד לבין המערך. והוא הוסיף: אני רוצה לומר, שביחס לביטול הפיקוח צדק חבר כנסת אחד, שאמר כי החלטות הממשלה מבטאות את הבדלי ההשקפות שבין הליכוד לבין המערך. בין פילוסופיית החיים והחשיבה הלאומית הליכודית לבין החשיבה הסוציאליסטית. אנחנו בעד חופש הפרט. אנחנו מאמינים באדם. המדינה נוצרה למען האדם, ולא האדם למען המדינה, וזכותו של האדם לחיות ולפעול במסגרת החופש של המשטר הדמוקרטי.

שלמה הלל (המערך):
"העם הידוק".

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
כל הדברים הללו ומיוצא בהם, וכיוצא באלה השבחים שהעתיך ראש הממשלה דאז על ביטולו למעשה של הפיקוח על מטבע חוזן. היו כלא היו. וגם אותו הבדל — אוי לאותה השוואה. שערך השר ארליך בין הליכוד לבין המערך — שבו הוא תולה את עיקר הפילוסופיה הלאומית הליכודית, גם הוא חלף עם הרוח והלך ולא היה.

לפני שאדבר על הנזק שייגרם מהצעדים האחרונים של האוצר, אני מבקש שהכנסת תרשום לפני, שבמשך שנים אלו קמו כאן דוברי הליכוד — ובראשם, כמובן, דוברי המפלגה המתמירת להיות ידועה בציבור כמפלגה הליכודית — וטענו, שזו כעצם גולת הכותרת שלהם, זו הפנינה היחידה בנו שלמה, זו הנוצה היחידה הנמרטה מהענף הזה המרשט של המדיניות שהם קראו לה מדיניות לאומית ליברלית; ואשר למעשה היא לא לאומית ולא ליברלית, לא עקבית ולא עמידה בפני שום מבחן.

אבל גם לעיצומו של עניין — ובלי שים לב לזניחת כל מה שהיה מקודש עד לפני זמן קצר, ובלי שים לב לכך שסגן שר האוצר תמן במדיניותו של השר ארידור, והיום הוא חומץ במדיניותו שהיא ההיפך הגמור ממדיניותו של ארידור, ובלי שים לב לכך שחברי המפלגה הידועה בציבור כמפלגה הליברלית חומכים בכל מה שאומרת הממשלה כל פעם, ואומרים שיום הוא יום וליילה הוא לילה, ויום הוא לילה וליילה הוא יום, הכול כמצוות השלטון — בלי שים לב לכל הדברים הללו, יש לי מחלוקת גדולה עם הממשלה על צעדיה האחרונים.

שלמה הלל (המערך):
גם אין מטבע-חוזן. אדוני היושב-ראש, אז על מה בכלל דנים?

אמנון לין (המערך):
מה ההיגיון בזה?

יעקב גיל (המערך):
באמת אין היגיון לדון בזה, כאשר אף אחד מהממשלה אינו כאן. אפשר להעמיד להצבעה את השאלה, האם בהעדר ממשלה אנחנו יכולים לקיים דיון.

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת יעקב גיל, הלכו להזמין את שר האוצר.

יעקב גיל (המערך):
אני מציע להמתין. אני עומד על כך, שנציג של הממשלה צריך להיות נוכח, כאשר חבר הכנסת מעלה הצעה.

היו"ר מ' שחל:
התקנון אינו עומד על כך, וגם המציע אינו עומד על כך.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
הייתי עומד על כך, לו יכולתי.

היו"ר מ' שחל:
הנה נכנס שר האוצר.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
אדוני היושב-ראש, לפני שאתי נכנס לעיצומה של הצעה, אני מבקש להפנות את תשומת לבם של חברי הכנסת ושל היושב-ראש לכך, שזו הפעם השנייה שאני נאלץ לדון בעניין כלכלי בעל חשיבות רבה על-סמך דיווח עיתונאי. שכן, כמו במקרה של ההסדר עם הבנקים, כך גם במקרה זה של הוראות חדשות על-פי חוק הפיקוח על מטבע-חוזן, לא הונח המסמך על שולחן המליאה, וגם לא על שולחנה של ועדת הכספים. נדמה לי שהיושב-ראש והסגנים חייבים לדאוג לכך, שתקנות

שר האוצר י' כהן-אורגד:

אדוני חבר הכנסת הנכבד, חברי ועדת הכספים קיבלו אתמול דיווח מלא מייד לאחר כניסת השינויים בתקנות לתוקפם, וזאת למרות העובדה שאין בחקיקה שום סעיף המחייב זאת. לפי הערכתי, מערכת היחסים בין הממשלה לבין הכנסת חייבה, שאדווח לוועדת הכספים — וכך אומנם עשיתי.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני שר האוצר, לפני שלוש שעות פניתי למזכירות ועדת הכספים ושאלתי, האם יש בפניהם נוסח הצווים החדשים: קיבלתי תשובה שלילית. אם הוטעית, הרני חוזר כי. אני לא חושב ש — — —

שר האוצר י' כהן-אורגד:

הדיווח נמסר במלואו. במידה שביקשו מסמכים, לא היתה בעיה.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

לפי דעתי, אדוני שר האוצר — עם כל הכבוד — מסמך כזה חובה להניחו על שולחן הכנסת — או, לפחות, על שולחן ועדת הכספים — בעת הצווים עצמם. אבל זוהי הערת אגב, שלדעתי היא חשובה, אבל אינה קשורה לזשא עצמו.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כאשר הציג שר האוצר המנוח, מר שמחה ארליך, את מה שקרוי הודעת הממשלה על התוכנית הכלכלית החדשה ב־31 באוקטובר 1977, הוא אמר,

חרץ? הם לא נעזו זאת. להיפך. והמערך. בעת שלטונו. השכיל להבין זאת והתיר את הפיקוח הזה בהדרגה. והיום אנחנו — בעניין אחד לפחות — חוזרים לאחור לא לשנת 1966, לא לשנת 1976 ולא לתקופתם של השרים ספיר ורבינוביץ וזכרונם לברכה. אלא לשנים 1951 ו-1952, כאשר למדינה באמת לא היה מטבע חוץ. שכן האיסור שהטיל האוצר על רכישת מניות זרות הוא לא חזרה לתקופת המערך, כפי שנכתב בכמה עיתונים. להיפך: המערך הכיר, מאז 1953, בצורך להחיר אפיק חיסכון לאומי ופרטי חשוב זה, ואפילו קיים עכורו שער מיוחד. זכור, היה שער הנת"ד. והיום הממשלה, הפועלת בשם מדיניות לאומית ליברלית, עושה מה שלא נעשה בישראל מאז ימי קפלן ורב יוסף המנצחים.

הרי זה לא יאמין. שלמרות הניסיון שצברנו — ואנחנו יודעים שפיקוח מסוג זה אינו עוזר — אנחנו חוזרים אחורה לשנות החמישים העניות והקשות, בלא שתהיה לנו סיבה לכך. הרי אז היתה קליטה של עלייה עצומה, מאות אלפי יהודים באו, היה מפעל התיישבותי עצום, היו מקורות מטבע באמת דלים, וכמעט שלא היתה תעשייה. והנה, מקץ שלושים שנה, לאחר שהקמנו כאן תעשייה וחקלאות לתפארת, ויש לנו יצוא סחורות ושירותים בסכום שעולה על 11 מיליארד דולר, היום אנחנו חוזרים מבחינה — — —

שר האוצר י' כהן-אורגד:

זה יהיה נכון בסוף השנה.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
קב יהיה נכון בסוף השנה?

שר האוצר י' כהן-אורגד:

שנעבור את ה-11 מיליארד דולר.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
בסוף השנה. 10.5.

שר האוצר י' כהן-אורגד:
בסוף השנה.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
בסדר. עד סוף השנה נגיע ל-11 מיליארד דולר, וכן ירבו.

אדוני שר האוצר ואדוני היושב-ראש, אי אפשר להאמין, שמכשירי פיקוח כאלה עוזרים לכוון פעילות כלכלית לטווח ארוך. אלה שלא באו לכאן בבחינת טבולה-ירזה, מטילים פיקוח על מטבע החוץ. מה עשה האוצר? — הוא נעל את שערי האורווה לאחר שהסוס כבר ברח, וכעת מנסים להחזיר את הסוס הזה לאורווה.

יעקב גיל (המערך):
אין מפתח.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
יש לי חרשות לשר האוצר: הסוס לא יחזור לאורווה, כי כבר כמעט שלא קיימת אורווה. והסוס ודאי שאיננו, הוא כבר שר במרחקים.

הרי עד לפני אוקטובר, אדוני שר האוצר, אותה ממשלה — שאתה אומנם לא היית חבר בה, אבל כל שאר השרים היו חברים בה, ושר התעשייה והמסחר השר פת היה תומך גדול מאוד במדיניות הקודמת. מדיניות הכלכלה הנכונה, וזכרונה לא לברכה, וכל שאר השרים הכלכליים התחרו זה בזה — — —

יעקב גיל (המערך):
אין חשש, הוא ילך בעקבות אריק שרון.

שלמה הלל (המערך):

— אשה ידועה בציבור מקובל עלינו שזה נכון. אתה מתכוון לומר, שזו מפלגה המתמירת להיות משהו מסוים, ואיננה כל כך ידועה בציבור ככזו.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

אני מקבל את החיקון של חבר הכנסת הלל.

שר האוצר י' כהן-אורגד:

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

בעצם, אני חייכתי לכך, שדוברי המפלגה הליברלית יעלו היום לדוכן ויגידו כאן, מעל לדוכן, שלמעשה הם תמכו חמיד בפיקוח על מטבע-החוץ.

שלמה הלל (המערך):

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

כשם שהשר שרון היה נגד המלחמה בלבנון. הוא רק התעורר בוקר אחד ומצא את עצמו בבידוד. הוא לא ידע כלל מה רוצים ממנו.

שלמה הלל (המערך):

ומטעמי אחריות לאומית הוא נטל חלק בעניין.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

דרך אגב, אני הצעתי להעמיד את האופוזיציה לדין על כך שיזמה את המלחמה בלבנון. אדוני היושב-ראש, אני חושב שצריך להעביר ליועץ המשפטי לממשלה הצעה להעמיד לדין את כל האופוזיציה הבוגדנית על כך שהיא סיבכה את ישראל במלחמת לבנון.

הי"ר מ' שחל:

שמעתי בחדשות שכבר יש כמה הצעות כאלה.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

מכיוון שבבית הזה אנחנו מכודדים מהחדשות, ואנחנו רק מרכז לחדשות, לא שמעתי ידעה זו.

אדוני היושב-ראש, הניסיון הבין-לאומי והניסיון הישראלי מוכיחים, שלפיקוח מינהלי ואדמיניסטרטיבי יש תועלת מוגבלת ביותר, ושניתן להשתמש בכמכיר זה רק במקרים של מצוקה אמיתית ולתקופת זמן קצרה, וגם אז תועלתו שנויה במחלוקת. שכן, הניסיון מוכיח, שאת האפיק של פעילות כלכלית אי אפשר לסכור באמצעות צווים מינהליים. מי לנו יותר מהשלטונות הסובייטיים, או משלטונ של מדינות בעלות משטר מרקסיסטי, שכל כולו פיקוח כלכלי, ושם עבירות מטבע החוץ דיון חמור ביותר, ולפעמים נידונים עליהן אפילו למיתה — ובמדינות אלה משגשג השוק השחור במטבע חוץ יותר מכלל מדינה אחרת. ההברל היחיד הוא, שכל שאמצעי הפיקוח מוחמרים, כן גדל הפער, גדל הדיסיו, בין השער הרשמי לשער הריאלי. כל מי שהיה כארץ קומוניסטית יוכל לספר לכם כיצד — מתחת לחלונות של מלונות החיירים — אפשר להחליף מטבע מקומי במטבע חוץ בשער הגבוה פי כמה וכמה מהשער הרשמי, וככל שיחמירו את העונשים ויטילו יותר ויותר אמצעי פיקוח דרסטיים, כן יגדל המרחק בין שני השערים.

ישראל ידעה זאת. מדוע אנתנו צריכים ללמוד מניסיונם של אחרים? האם חסר לנו בעבר פיקוח דרסטי על מטבע חוץ? האם קרה לנו בעבר, שעונשים חמורים ובתדירות לשיפוט מהיר — כפי שהיו לנו בשנות החמישים — נעזו מסחר במטבע

שר האוצר י' כהן-אורגד:
ידיעתי שזה מה שמדאג אותך. האם זה הדבר החשוב
שרצית להגיד?
אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
נכון. זה דבר חשוב מאוד.

שר האוצר י' כהן-אורגד:
עוד מעט אפרט מה אנחנו עושים.
אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
אפיק ההשקעה הלאומי של השקעה במניות זרות הוא טוב

שר האוצר י' כהן-אורגד:
תמכתי בנדל"ן — נכסי דלא ניידי — בפלורידה.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
אני מתנגד להעברות קפיטליות לצורך זה. אדוני שר
האוצר, על-פי המצב הקיים היום, אדם אינו יכול לרכוש לא
real estate, ולא שליטה בחברה.

שר האוצר י' כהן-אורגד:
— — —
אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
אני מבקש את הגנת היושבי-ראש.

היו"ר מ' שחל:
אני באמת מציע — — — אתם נראים לי עכשיו רעניים,
כאלו זה עתה התחלנו.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
במשך שנים רבות, מאז 1953, היה כאן אפיק השקעה בעל
חשיבות לאומית רבה מאוד, ואמר בצדק חבר הכנסת עדי
אמוראי, שהרזוכה הלאומית כללה את המניות הללו של
חברות בין-לאומיות ידועות, והיא נכנסה באפיק של רזוכה
לאומית, כשהיא מוחזקת כאן בבנקים ישראלים, כאן בישראל,
והיא בשליטת הממשלה. הדיבידנדים על המניות האלה
משתלמים לממשלה, למטבע-החץ.

זהו אפיק השקעה המוכר בכל המדינות, גם במדינות שיש
בהן פיקוח חמור על הוצאת מזומנים. מדוע זו השקעה טובה?
אני רוצה, אדוני שר האוצר, שאולי תשמע ותבין קצת את
העניין הזה לא רק מבחינה זואולוגית, אלא מבחינה כלכלית
פשוטה.

ההשקעה הזאת, קודם כול, הוכיחה את עצמה. משום
שהיא מניבה פירות יותר טובים מההשקעות שלכם. הדרך
להתחרות על השקעה כזאת היא בהצגת השקעה יותר טובה.
ומדוע ההשקעה הזאת יותר טובה? היא יותר טובה משום
שתחרות בין אנשים יותר טובה מהחלטה ביורוקרטית. תחרות
בין חקלאים יותר טובה מהחלטה של ביורוקרט מה לגדל.
תחרות בין יצרנים יותר נכונה מהחלטה של פקיד מסחר
ותעשייה, שיקבע מה הם ייצרו.

מדוע? סך הכול של החלטות אינדיבידואליות הוא יותר
טוב ופחות מסוכן מהחלטה ביורוקרטית. ומכיוון שמדובר
בממשלה שהיא רשלנית ובטלנית בענייני כלכלה — אני מעז
לומר, שהיא אינה מבינה דבר בענייני השקעות — הרי סך כל
ההשקעות של הציבור הישראלי המוחזקות כאן בארץ, אסור
לשכוח זאת, מניבות — — —

שר האוצר י' כהן-אורגד:
הכסף — בפלורידה, והמניות — כאן.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
— — — מי ישבח יותר את נכונותה של הכלכלה הנכונה
ומי חזק יותר את התיאוריות התימהוניות — ואני משתמש
במלה "תימהוניות" כלשון המעטה — של אותו דוקטור
אלמוני מהפקולטה לחקלאות ברחובות, שלפתע עלה לגדולה
וניסה לסתור את הניסיון הבין-לאומי של כל מדינות העולם
בעזרת תיאוריות שמקומן לא יכירן אפילו בין תלמידים
המבקשים להתקבל לפקולטה לכלכלה. אותה ממשלה עצמה,
אדוני שר האוצר, עודדה עד לפני זמן קצר צריכת דולרים. היא
אמרה, שטוב לקנות דולרים, ושעלידי קניית דולרים נלחמים
באינפלציה. פתאום אומרים: שינוי את דעתנו, כעת תחזירו את
הדולרים שקניתם. אני רוצה להבטיח לך, אדוני שר האוצר,
שלא יהיו תורים של מחזירי דולרים.

שר האוצר י' כהן-אורגד:
מאז אוקטובר מחזירים דולרים.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
אני יכול להבטיח לך, שמאז אוקטובר לא היו תורים של
מחזירי דולרים. קראתי, שאתה רוצה לא רק לחזור לשנות
החמישים, אלא לשנות מתושלת, כאשר אתה רוצה שמין
מתשב גדול כזה יבדוק כמה אנשים פדו עשרות או מאות אלפי
דולרים מתוך המערכת הבנקאית, ותחייב אותם — — —

שר האוצר י' כהן-אורגד:
אני באמת רואה שאתה יותר מבין בזואולוגיה.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
— — — להחזיר את יתרת הדולרים מעל 2,000 הדולה,
אולי תאמר לנו, כמה פקידים תעסיק כדי לעשות זאת ואיזה
ביח-משפט יוכל בכלל לשפוט אנשים כאלה.

שר האוצר י' כהן-אורגד:
חבר הכנסת רובינשטיין, אתה מנסה להלך עלי אימים
וליצור אווירה שלא קיימת. אתה מדבר על סוסים ועל אורוות,
וכבר גוליבר כתב על זה.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
אדוני שר האוצר, עם כל הכבוד, מה שאתה עשית
כמערכת הזאת הוא ניסיון להחזיר את הגלגל אחורה. בשום
פנים ואופן לא תוכל לגלגל בחזרה את מעגל הסטיות שעשתה
הממשלה הזאת בשנים האחרונות. אתה לא תוכל לומר לציבור
הישראלי, אפילו תעסיק עשרות אלפים פקידים — — —

שר האוצר י' כהן-אורגד:
אף לא פקיד נוסף אחד.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
אף לא אחד נוסף.

ובכן, אני מוכן לערוך כאן אתך התערבות: לא יהיו תורים
ארוכים להתחרות הכסף, שאתם עוררתם את צריכתו.

אבל יש עניין אחד, והוא חמור יותר מכל הדברים שנעשו.
אדוני היושבי-ראש, השתתפת היום בדיון, ואנשים שביקשו
להעביר את הנושא לוועדה דיכורה הרבה יותר. אני מבקש ממך
לאפשר לי לסיים, אני בדרך כלל לא מאריך בדיבורים.

היו"ר מ' שחל:
כנראה, יש מה שנקרא שחיקה של הסבלנות שלי.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
את זה אני מעריך. אם כך, אני באמת מקבל את הערתך
לסיום במשפט אחד, והוא עניין איסור רכישת מניות זרות.

המפקח על מטבע-חוץ. שהוא גם מנכ"ל בנק ישראל, שמונה בתקופת כהונתו של שר האוצר המנוח ארליך. התקנות, כמובן, אושרו על-ידי, והן מכטאות שינויים הנובעים מצורכי מטבע חוץ של ישראל הצפויים לחצי השנה או לשנה הקרובה.

אני מזכיר את הדברים בהסכמה עם העיקרון הפילוסופי שצוטט על-ידי חבר הכנסת רובינשטיין. שלפיו המדינה נוצרה למען האדם, ובהסכמה עם העיקרון הפרקטי, שלפיו מצוקה אמיתית לפרקי זמן קצרים היא שמצדיקה אמצעים אדמיניסטרטיביים. הרי חובתה של המדינה, שנוצרה למען האדם, היא גם להבטיח את יכולת תפקודו של האדם ולסייע לו, למשך פרקי זמן קצרים, לעבור מצבי מצוקה אמיתיים, כדי שהמשק יוכל להתמיד ולפעול לטווח ארוך שלא במסגרת הגבלות אדמיניסטרטיביות.

ההיסטוריה הכלכלית והספרות המשווה הכלכלית מתארת באריכות את ההחליק המעניין מאוד, ואולי אף המשוונה, שבו שורה של ארצות פחות מפותחות מסייעות לכלכלת הארצות המפותחות מאוד, על-ידי השקעה בארצות המפותחות. זהו, בדרך כלל, תהליך דריסטי באופן פורמלי, ובאופן מעשי הוא בעיקרו חד-סטרי.

זכור לי מורה לכלכלה, פרופסור בונה — גרמה לי, חבר הכנסת רובינשטיין, שגם לי היה הכבוד להיות מתלמידיו — שהיה מתאר באריכות את התופעה כיצד חושבי הודו משקיעים בכלכלת ארצות-הברית בלא ריבית, פעם אחת כהגירה של מטבע חוץ במומון, וזה, כידוע בלשון כלכלית, הלוואה בלי ריבית לממשלה המנפיקה או מדפיסה את אותו מטבע, וככל שהמדינה פחות מפותחת, כך התופעה יותר שכיחה; בחלק אחר הם מסייעים בהתאם להתפתחות המכרות והתעשייה בכלכלת ארצות-הברית או בכלכלת דרום-אפריקה, כאשר הם משקיעים הרבה, הרבה יחסית לגודל כלכלתם, בזהב. זו השקעה בטוחה, יציבה, בהתאם לעקרונות של חופש בחירה. יש לה רק מגרעת אחת — את המשאבים המוגבלים של המדינה המשקיעה הם משקיעים בכלכלות המפותחות.

הפיקוח על מטבע חוץ, שהוקל אחרי 1977, כהמשך לתהליך ההדרגתי שקדם לו ולא בוטל, בהחלט הוחמר מבחינת התקנות שלו, אך לא מבחינת האדמיניסטרציה שלו. אין צורך בהפעלה אדמיניסטרטיבית, קש לנו מערכת של סוחרים מוסמכים במטבע חוץ, המשמשים, לצורך העניין, סוכנים האמונים על ביצוע החוק. בתור שכאלה הם ביצעו, מבצעים ויבצעו את הפיקוח.

זכור לי, שבתחילת נובמבר, לאחר שנאסרה רכישה לשם אחזקה של מטבע חוץ בארץ, שממתי אוהדות, חששות וחזרות מהסוג שתיארו חבר הכנסת רובינשטיין לגבי מה שיקרה בשוק השחור למטבע-חוץ.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
השוק הלבן הריק אותו.

שר האוצר "כהן-אורגד:
לשמחתנו, נוכח הגבלת האשראי ונוכח העובדה שהאשראי לצרכים מקומיים עולה היום לציבור הישראלי מחיר ריאלי של כ-10%, ונוכח העובדה שתושבי ישראל הגיעו מהר מאוד למסקנה שלהחזיק דולרים ירוקים זו השקעה מאוד לא יעילה, התחיל זרם דקיק של הפקדה מחדש של דולרים בסניפי הבנקים, ודולרים שנרכשו בשוק השחור בעת החששות והבהלה באוקטובר החלו וזרמים לשם חזרה, השער בשוק השחור, חבר הכנסת רובינשטיין, אם תבדוק, נמצא מאז ועד היום, לאורך זמן, למעט ימים בודדים שבהם הופצו שמועות

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

סלה לי, אני אמרת וחזרתי ואני חוזר ואומר, שלטון המערך הבין כבר בשנת 1953, שאי-אפשר להחיל איסור טוטלי כזה. תאמר: אני מטיל איסור חלקי. תאמר: אני מטיל איסור השקעות רק בבורסות מסוג מסוים — את זה אני מבין. תאמר: אינני מקבל השקעות במניות מופקקות — אני מבין. תאמר: אינני מקבל את הבורסה של מונטה-קרלו — אני מבין. אבל לומר לתושבי ישראל את מה שלא אמרו להם מאז 1953: לא תשקיעו באפיק זה — זה רע.

שנית, אני רוצה לומר לך, אדוני שר האוצר, דבר אחד: אתה כבר השגת שלושה דברים — קראתי היום ב"מעריב", שהחלפנים במונח-הירושלמי מברכים את אללה ואותך, נכון, בוצה הם מברכים את אללה ואותך.

שר האוצר "כהן-אורגד:
מה קראת לגבי השער?

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

השער של השוק השחור עלה, ואם אתה תפעיל את צבא המחשבים שלך — הוא יעלה עוד יותר. זה בגלל הצעד שעשית כעניין איסור השקעה, כל השקעה זרה, אינני מדבר על סוג ההשקעה. אתה אומר שיש השקעות מופקקות — זה דבר אחר, אבל כשאסרת כל השקעה זרה, עשית משהו נוסף — אתה מוציא את ישראל מכלל קהיליית העמים שמשקיעים זה בזה. אתה עשית דבר שאיננו מקובל באותו מגזר של העולם החופשי שאנחנו רוצים להשתייך אליו. אינך יכול להתעלם מזה. אינך יכול להתעלם, שאחת תנקוט כאן צעדים דרסטיים מסוג זה ותצפה שאחרים ינהגו כלפינו אחרת.

יתר על כן, אדוני-שר האוצר, מכיוון שלדעתי צריכת מטבע חוץ תרד ביותר כל-איר-הכי, היא תרד בגלל צעד חשוב וחיוכי שעשית, ביטול חיסוף השקל; היא תרד גם בגלל הירידה הדרסטית ביותר ברמת החיים של האוכלוסייה בישראל: היא תרד בגלל זה שאנשים לא יוכלו להרשות לעצמם לצרוך מטבע-חוץ — לכן הצעד שלך הוא, לדעתי, גם מיותר. אבל היום נוצר מצב אבסורדי לחלוטין.

שר האוצר "כהן-אורגד:

אתה מוכן לערוב לרמת הרורבות נוכח ההישגים הצפויים בתחום ירידת היבוא?

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

אני מוכן לערוב לרמת הרורבות אם הממשלה תנהג במדיניות שאני רוצה בה. כאשר אתם רוצים לקיים גם מלחמה בלבנון, גם התחליתות כשטחים, גם להטיב עם העם וגם כל מיני מפעלי פיס לאומיים, לא מפעל הפיס האמיתי אלא פיס אחר, וגם אתם רוצים להגביר בובוז — אינני יכול להיות אחראי לכם. אבל במדיניות שאני רוצה בה, אני יכול לתת לך ערובה, שעם יירדת הצריכה במטבע חוץ, אזי — — —

היו"ר מ' שחל:

אתה מדבר כבר 25 דקות.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

תודה רבה.

היו"ר מ' שחל:

אתה יכול לומר את המשפט, בבקשה, אדוני שר האוצר.

שר האוצר "כהן-אורגד:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת רובינשטיין החייחם לשינויים בתקנות של מטבע-חוץ שהוכנו על-ידי

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
במשך שנים אמרתם לנו — — —

שר האוצר י' כהן-אורגד:
חבר הכנסת רובינשטיין — — —

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת רובינשטיין.

שר האוצר י' כהן-אורגד:
חבר הכנסת רובינשטיין, מי שאומר לאזרחי ישראל: סעו לטיול בחוץ-לארץ ותקבלו הקצבה של 300 דולר, של 500 דולר, מזמין אותם ישירות לשוק השחור. מי שמאפשר לנוסע לחוץ-לארץ לרכוש מטבע חוץ בצורה חוקית ומסודרת, בממדים המכסים צרכים סבירים וסבירים פלוס של נוסע לחוץ-לארץ, אינו מעמיד ממשל בפני עיוור וכפני שומר חוק.

לא רציתי להיכנס לוויכוח, חבר הכנסת רובינשטיין, עם המערך, ואיני רוצה להיכנס לוויכוח אתך, כדאי שנדע את העובדות. העובדות הן, שבשורה ארוכה של מדינות מתוקנות, לפי הגדרתן, מדינות ליברליות, סוציאלי-דמוקרטיות ואחרות, ההקצבה לאזרח היוצא לחוץ-לארץ היא בשיעורים נמוכים מהסכום הזה, והתיירות מתקיימת, והכלכלה מתקיימת, ונמצאים במצבי מצוקה ומנייים, ויוצאים ממצבי מצוקה ומנייים — — —

דן תיכון (הליכוד):
לא מבריתים שם.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
מבריתים, אוהו, אוהו.

דן תיכון (הליכוד):
בצרפת.

שר האוצר י' כהן-אורגד:
לא מקרה הוא שלא נקבתי בשמה של צרפת, שקבעה הקצבות נמוכות. נקבתי בשמותיהן של מדינות ליברליות בנורמות שלי, ואני מניח — גם בנורמות של חבר הכנסת רובינשטיין, שבדיה, אגב, העלתה לאחרונה את הסכום המותר לנוסעים לחוץ-לארץ ל-1,500 דולר.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
בשבדיה לא היה מעבר מהתרה כללית של רכישה להגבלות. אתה לא יכול להתעלם מזה, שבמשך שלוש השנים האחרונות "עשיתם ויגזים".

שר האוצר י' כהן-אורגד:
אני חשכתי, חבר הכנסת רובינשטיין, שאתה מדבר על העתיד ואינך עוסק כרגע בהיסטוריה וברטרנספקטיבה.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
אתה לא יכול להתעלם מזה, שבמשך שלוש השנים האחרונות "עשיתם ויגזים".

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת רובינשטיין, אני מבקש.

שר האוצר י' כהן-אורגד:
אני חשכתי, אדוני היושב-ראש, שהנושא לסדרהיום היה — — —

היו"ר מ' שחל:
חידוש הפיקות על המטבע.

שר האוצר י' כהן-אורגד:
— חידוש הפיקות על המטבע, ושמדבר על כך חבר

ונוצרה אווירת בהלה, בסדר גודל של כ-4% — 6% מעל לשער המזומנים בבנקים. כשמשווים את עלות הרכישה של מזומנים בכנק לעלות הרכישה בשוק השחור בתל-אביב או במזרח-ירושלים, מגיעים למסקנה הזאת. אני מדבר על עובדות. גם אתמול, לאחר הכותרת שבה כרכת את אללה עם הפיקות על מטבע חוץ, גם אתמול, חבר הכנסת רובינשטיין, היה אותו שיעור.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
אם הכול טוב, למה צריך פיקוח?

שר האוצר י' כהן-אורגד:
בניגוד לך, אני גיבור הרבה יותר קטן. איני מוכן לערוב להתפתחויות במצבי מצוקה.

יעקב גיל (המערך):
אתה יכול לומר לכנסת כמה מטבע חוץ זרם עכשיו לבנקים?

שר האוצר י' כהן-אורגד:
כשאני אפרט, אפרט את הנקודה שהטרידה מאוד את חבר הכנסת רובינשטיין, לגבי רכישת מניח בחוץ-לארץ.

רק אציין בנושא הזה, שבמדינות שאני מונה אותן עכשיו: שבדיה, דנמרק, פינלנד, נורבגיה, אוסטריה, ועוד שורה של מדינות, כמות מטבע החוץ שיכול אזרח להוציא כאשר הוא נוסע לטיול לחוץ-לארץ — איני מדבר על היחר ספציפי שהוא מקבל לצורך מסים — נמוך מהסכום של 2,000 דולר.

אני יכול לומר לך, חבר הכנסת רובינשטיין, שבסכום של 2,000 דולר לנפש, לישראלי שנוסע לחוץ-לארץ למטרות חיוור — למעט מקרים חריגים מאוד שבהם בלי ספק יש מקום לפניה למפקח כדי לקבל היתר, ואם הנסיבות מצדיקות הוא יקבל זאת — יש כהחלט די והותר למי שאומנם רוצה לצאת לחייד בגפו או עם בן או בת זוג.

כמובן, עלול להיות שאין בכך די למי שרוצה לנצל טיול מעניין גם לצורך מסע רכישות רחב, שתוצאתו המעשית היא יבוא, במרבית המקרים בלא מכס, מכיוון שאינו מצויינים להגביר את הפיקות האדמיניסטרטיבי כלור.

דן תיכון (הליכוד):
איך מנעת את זה?

שר האוצר י' כהן-אורגד:
דן, אילו היית שומע את דבריו של חבר הכנסת רובינשטיין, היית יודע שבאופן אדמיניסטרטיבי אינך מונע שום דבר חמור. אבל אתה יוצר, חבר הכנסת תיכון, מערכת של חמרים חיוניים ושליילים, שבהם היוצא לחוץ-לארץ השומר חוק, ומרבית תושבי ישראל הם שומרי חוק — — —

דן תיכון (הליכוד):
תראה מה קרה שם.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
אתם האשמתם את המערך בכל הדברים האפשריים. הרגע האשמת את ממשלת ישראל — — —

שר האוצר י' כהן-אורגד:
חבר הכנסת רובינשטיין — — —

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):
למה רק הוא? גם השר-מודעי אמר על השר ארידור ועל הכלכלה הקודמת שהיא ראויה לעמוד למשפט.

ההשקעה נעשתה שם בנדל"ן — ולא רק בנדל"ן — ועולם כמנהגו נוהג, והכול בא על חיקונו.

מסלול שלישי היה מסלול ההשקעה בחברות מכובדות, כגון "ג'נרל מוטורס", "אי.בי.אם." וכדומה. ועם כל הכבוד, חברי הכנסת, נדירות מטבע החוץ בישראל וצורכי ההשקעה של ישראל בשנה הקרובה — ואני חושש גם בשנים הקרובות — אינם כאלה, הקוראים לעידוד ההשקעה את ההשקעה — "אי.בי.אם." וב"ג'נרל מוטורס" כמסלול השקעה אופטימלי ותחרות.

דן תיכון (הליכוד):

— — —

שר האוצר י' כהן-אורגד:

אני חושב, חבר הכנסת רובינשטיין, שהפקידנו להביא לכך שמטבע החוץ שלנו — גם כהנחה שהיכוא יצטמצם בשנה הקרובה — ינוצל בצורה יעילה יותר מאשר על-ידי קבלת דיבידנדים מ"אי.בי.אם.", אני רוצה להזכיר לעצמנו, שהמחיר שמשלמת מדינת ישראל היום בעבור גיוס מטבע-חוץ — גם כאשר הגיוס נעשה ממקורות מועדפים כדוגמת הבונדס — הוא מחיר גבוה, מחיר האיסוף ומחיר הריבית, אם מישו — מחברי הבית חושב, שהפתרון האופטימלי הוא בהשקעה ב"ג'נרל מוטורס", זכותו לחשוב כך.

והמסלול הרביעי היה מסלול ההשקעות שהשקיעו אזרחי ישראל בניירות ערך קצרי-מועד, לחצי-שנה, שנה-יוחצי, בעיקר ה"יורובונדס", וזה היה מסלול שהלך וגדל, והגיע לסדר גודל של עשרות מיליוני דולרים, כחודש.

דן תיכון (הליכוד):

וכי יש השקעות אלטרנטיביות במשק הישראלי? מה רצית שאנשים יעשו?

שר האוצר י' כהן-אורגד:

חבר הכנסת דן תיכון, אני מציע לך לקחת כמה ימי חופשה, להתקין עם חבר הכנסת רובינשטיין, כדי שקולך לא יחסר לקואליציה, ולצאת לסייר בארץ לראות שורה ארוכה של מפעלים העובדים ליצוא ולהחלפת יבוא בגליל, בנגב, בשומרון, ביהודה וגם באזור תל-אביב; והתשובה למשק הישראלי מההשקעה בהם — — —

דן תיכון (הליכוד):

הכספים למפעלים אלה גויסו כאמצעות הבונדס, ואתה יודע מה קרה בבונדס.

שר האוצר י' כהן-אורגד:

— גבוהה באופן משמעותי לעומת מה שיכולה ישראל לקבל כתמורה בעבור ההשקעה באגרות חוב ב"יורובונדס". תשאל את עצמך, האם נוכח צורכי ישראל הפתרון האופטימלי הוא הורדת רמת הרוכבות שלנו והשקעה בניירות ערך זרים.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

— — —

שר האוצר י' כהן-אורגד:

ובכן, חבר הכנסת רובינשטיין, כדאי שתדע, שאחד המבצעים שבהם נבחן הקרדיביליטי, הטיב לצורכי אשראי, הוא בין השאר היחס בין גודל הרוכבות במטבע חוץ — הנמצאות בבנק המרכזי, או שהבנק המרכזי מקדיא אותן — לבין גודל היבוא.

טוב של מפלגת שינוי, עם הפנים לעתיד ועם גישה פרגמטית, ועם שאלה מה צריכה ישראל ב-1984; כבר אמרתי לאחד התברים באופוזיציה: נצא לפנסיה, נשכ לכתוב ספרים, נעסוק במחקרים היסטוריים רטרופקטיביים.

אעבור אל הנושא המרכזי — ובצדק ציין אותו חבר הכנסת רובינשטיין — איסור על רכישת מניות של חברות בחוץ-לארץ, למעט חברות ישראליות המנפיקות את מניותיהן בבורסות בחוץ-לארץ, זאת אומרת, למעט חברות כמו אלסינט, אלביט, תעשיות לייזר ואחרות, המנפיקות מניות בחוץ-לארץ.

ובכן, קודם — עובדות. אני מצטט את האינפורמציה, כפי שנמסרה לי על-ידי המפקח על מטבע חוץ, עוד לפני הופעתה, חזרתי ובדקתי את הדברים לאור הערותיך. לפני 1977. לפני ההתרה החלקית של הפיקות, לא ניתן היה לרכוש מניות בחוץ-לארץ. ההיתר היה קיים רק למקבלי פיצויים מגרמניה, וגם היו בעלי חשבונות נתידי. אני רוצה להזכיר לך את השוני הגדול בשערים.

דן תיכון (הליכוד):

קרנות נאמנות, כן, אי.א.א.

שר האוצר י' כהן-אורגד:

חבר הכנסת תיכון, אני לא הייתי מכיא לרדומה לווחקים בבית הזה את I.O.S., כתור הסמל של המודל שישיראל — — —

אורה נמיר (המערך):

עם עזרה כזאת אתה תגיע רחוק, אדוני שר האוצר.

שר האוצר י' כהן-אורגד:

חברת הכנסת נמיר, כולנו נגיע לחוף מבטחים, צריך רק סבלנות ועצבים טובים. ובכן, אחזור לנושא המהותי של איסור רכישת מניות.

דן תיכון (הליכוד):

היה מותר לקנות בבונדס האמריקני.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

— — —

שר האוצר י' כהן-אורגד:

אתה רוצה לדעת גם את התשובות, אמנון, או רק את השאלות?

ובכן, חבר הכנסת רובינשטיין, בארבעה מסלולים, התפתחה בשנים האחרונות רכישת מניות על-ידי ישראלים. המניות היו מופקדות בארץ, בבנקים, והכספים במטבע חוץ היו מועברים לחוץ-לארץ לצורך רכישתם. יש מסלול אחד, מבורך — השקעה במניות של חברות ישראליות שהונפקו בבורסות בארצות-הברית, כמו בארץ. המסלול הזה נשאר פתוח כמקדם.

המסלול השני, ואני אתאר אותו לכית קצת כהרחבה: ישראלים, במסגרת ההיתר הכללי, רכשו מניות בחברות קטנות הרשומות למסחר באחת מהבורסות, בארצות-הברית בדרך כלל, לא בהכרח, אבל באחת מהבורסות בארצות-הברית. לשם כך קיבלו רשות להעביר מטבע. אותן חברות, שהיו בשליטתם, הנפיקו אמסיה נוספת של מניות; ואזרחים ישראלים רכשו את המניות במסגרת ההיתר, ולצורך הרכישה העבירו באופן חוקי כסף לחוץ-לארץ. הכסף היה שם, והישראלים אכן נתנו את הנחיות המתאימות, שאפשרו לרכוש בעיקר — אינני אומר רק — נדל"ן בארץ שבה אותה מניה היתה רשומה למסחר. המניה היתה רשומה למסחר שם, הדולרים יצאו מכאן,

כאמצעיה המוגבלים. ולכן, התנהגותם הגלויה שונה לחלוטין מזו שבה ניסה חבר הכנסת רובינשטיין להלך עלינו אימים.

ואולם, אם חבר הכנסת רובינשטיין רוצה לקבל פרטים נוספים, הרי מכיוון שוועדת הכספים — שקיבלה אתמול דיווח מפורט על התקנות — תחזור ותקבל כעבור פרק זמן גם אינפורמציה על ההתפתחות בשוק — אינפורמציה, שלא ספק תפתיע את חבר הכנסת רובינשטיין — אני אשמח מאוד אם נצרך את הצעתו לאותו דיון שיתקיים בלא-הכי כוועדת הכספים, ואז הוא יוכל לקבל את הפרטים על תוצאות הביצוע.

דן תיכון (הליכוד):

דיון "על אמת", שבו אפשר לשכנע.

שר האוצר י' כהן-אורגד:

תמיד אפשר לשכנע.

היו"ר מ' שחל:

תודה לשר האוצר. הצעה אחרת לחבר הכנסת הלל.

שלמה הלל (המערך):

אני מבין, ששר האוצר מסכים להעביר את הצעתו של חבר הכנסת רובינשטיין לוועדת הכספים. הוא "קלקל" לי נאום, אבל את זאת רציתי אני להציע.

היו"ר מ' שחל:

תשמיע את הנאום בהזדמנות אחרת. חבר הכנסת רובינשטיין, האם אתה מסכים להצעת שר האוצר להעביר את הצעתך לוועדת הכספים?

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
כן.

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, לפנינו הצעה אחת: להעביר את הנושא לוועדת הכספים. אני מעמיד להצבעה את ההצעה הזאת.

ה צ ב ע

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים
נתקבלה.

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, סיימנו את סדר-היום של ישיבה זו. הישיבה הבאה של הכנסת תתקיים ביום ב' הבא בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה.

הישיבה נעולה בשעה 17:09.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
מה עושה הבנק המרכזי ברזרוכות?

שר האוצר י' כהן-אורגד:

הבנק המרכזי, חבר הכנסת רובינשטיין, רושם את הרזרבה במאון, ומשקיע אותה באופנים הנותנים לו מקסימום תשואה.

דן תיכון (הליכוד):

הוא משקיע אותה בחוץ-לארץ.

נפתלי בלומנטל (המערך):

הוא משקיע את הרזרבות בחוץ-לארץ.

שר האוצר י' כהן-אורגד:

ובכן, חברי הכנסת, ההבדל הוא בין מצב, שבו הרזרבות של בנק ישראל גבוהות ב-400 וב-500 מיליון דולר, ובין מצב, שבו אורחי ישראל מחזיקים ניירות ערך בבנקים; ואתה יודע ואני יודע, שיש רזרבה משנית, וכולנו איננו מעוניינים ברזרבה המשנית, כדי שלא נגיע לרגע שנצטרך להשתמש בה. ויש לנו עניין שהרזרבה הממלכתית תהיה מקסימלית. זהו מקור הוויכוח. איך אמר פה חבר הכנסת רובינשטיין? — אם בעת מצוקה אמיתית, לפרקי זמן קצרים, יכולה וצריכה הממשלה להפעיל אמצעים אדמיניסטרטיביים, שאינם מרכיב כבדורוקרטיה. האם מותר לה לומר, שתייר הנמצא בארץ יכול לרכוש בבנקים רק אותה כמות מטבע שהבנקים? או שתייר יוכל ללכת עם דרכון מסניף בנק לסניף בנק, לקנות דולרים ולהביא למכירתם בשוק השחור?

דן תיכון (הליכוד):

עכשיו — — — רק בשוק השחור.

שר האוצר י' כהן-אורגד:

האם זה האידיל העומד לנגד עיניך? או שמא מחובתנו לאפשר לתייר לרכוש אותה כמות מטבע חוץ שאותה הפקיד?

משום כך, מכיוון שמדובר בתקנות, שהשינוי כהן אינו משפיע על מתכונת חייו של אזרח, הרוצה לנצל את זכותו ואת יכולתו — במסגרת אמצעיו — לצאת לחוץ-לארץ, ולכן אין בהן כדי להפרע לפעילות הכלכלית, משום כך, כנראה, תושבי ישראל ותושבים זרים מפרשים את השינוי שנעשה בתקנות בצורה שונה לחלוטין משעושה זאת חבר הכנסת רובינשטיין. הם חושבים, שכאשר יש צורך לצמצם את הגירעון ולהגדיל את הרזרבות תוך פרק זמן קצר, ממשלה הנוהגת באחריות ברזרבות העומדות לרשותה היא ממשלה, שיש לתת בה אמן פיננסי יותר מאשר בממשלה הנוהגת ברוחב יד וברוחב לב

נספחות

א. סדר-היום לשיבות רע"ב — רע"ד

- א. הכנסת בעבודתה (ליום כינון הכנסת — ט"ו כשבט).
- ב. חוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בחשולם).
התשמ"ד — 1983 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ג. חוק מלווה קצרי-מועד. התשמ"ד — 1984 (קריאה ראשונה).
- ד. חוק איסור לשון הרע (תיקון מס' 3). התשמ"ד — 1984
— הצעתה של חברת הכנסת ג' כהן (קריאה ראשונה).
- ה. שנה למלחמת לבנון — הצעתו של חבר הכנסת מ' בר-זהר.
- ו. בחירת נציגי הכנסת לוועדת מינויים לדיינים.
- ז. שאילתות בעל-פה.
- ח. הצעות לסדר-היום.
- ט. איסור הפעלת תחבורה ציבורית לפני צאת השבת —
הצעתם של חברי הכנסת ר' נעים ומ' ורשובסקי.
- י. מניעת חילול המת על-ידי הוצאת גופה מקברה בראשון-
לציון — הצעתה של חברת הכנסת ש' אלוני.
- יא. חוק הרשויות המקומיות (פטור חיילים, נפגעי מלחמה
- ושוטרים מארנונה) (תיקון מס' 3). התשמ"ד — 1983
(קריאה ראשונה).
- יב. חוק בית-הדין לעבודה (תיקון מס' 10). התשמ"ג — 1983
(קריאה ראשונה).
- יג. חוכנית שיקום השכונות — הצעתם של חברי
הכנסת ש' ארבל, א' אלמוזלינו, ג' כהן,
מ' וילנר ומ' שטריט.
- יד. הצורך בהקמת ממשלת אחדות לאומית — הצעתו של
חבר הכנסת א' מלמד.
- טו. התקפה אלימה על ראש עיריית ירושלים — הצעתם של
חברי הכנסת מ' כהן וא' רובינשטיין.
- טז. שוויון זכויות הלכה למעשה לעדה הדרוזית — הצעתם
של חברי הכנסת א' לין וא' נסראלדין.
- יז. הצעת שר האנרגיה והחשמית לפטר את יושב-ראש
דירקטוריון חברת החשמל — הצעתו של חבר הכנסת י'
גיל.
- יח. לקחי הבחירות לשלטון המקומי 1983 — הצעתו של
חבר הכנסת ש' וייס.
- יט. גילויים מחתרתיים ופעילות ט.נ.ט. כגדה המערבית —
הצעתו של חבר הכנסת י' שריד.

ב. הצעות לסדר-היום לשיבות רע"ב — רע"ד

144. עתידו של מוויאון בית-התפוצות — הצעתה של חברת
הכנסת א' נמיר.
145. המכללה למינהל בתל-אביב — הצעתו של חבר הכנסת
ש' וייס.
146. חלוקה שווה של כספי הטוטו לכל ענפי הספורט —
הצעתו של חבר הכנסת י' פרח.
147. כינוס הפרלמנט הירדני כשיתוף נציגים מיהודה
ומשמרון — הצעתו של חבר הכנסת א' לין.
- 148 — 150. דברי השר פת על ההסתדרות — הצעתם
של חברי הכנסת י' צבן, י' כן-מאיר
ופ' גולדשטיין.
- 151 — 154. יש להקפיא לאלתר הקמת התנחלויות
נוספות ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה —
הצעתם של חברי הכנסת י' כרמן, ד' זייגמן,
א' רובינשטיין ומ' ורשובסקי.
155. חידוש הפיקוח על מטבחי-חן — הצעתו של חבר
הכנסת א' רובינשטיין.

ג. חוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בחשולם). התשמ"ד — 1983

1. הגדרות.
- בחוק זה —
 - "קצבה" — תשלום חודשי המשולם לפי אחד החוקים
שבתוספת;
 - "מענק" — תשלום שאינו קצבה, המשולם לפי אחד
החוקים שבתוספת, למעט תגמול לפי הכנסה;
 - "תגמול לפי הכנסה" — תשלום המשולם לפי אחד
החוקים שבתוספת והבסיס לחישובו הוא הכנסתו של
הזכאי;
- "רשות מוסמכת" — רשות שנקבעה לפי אחד החוקים
שבתוספת לדון ולהחליט כתביעה או בבקשה לקבלת
קצבה או מענק או תגמול לפי הכנסה;
- "שיעור מעורכן" — שיעור הקצבה שבתוקף בחודש
שקדם ליום התשלום;
- "שיעור מקורי" — שיעור הקצבה שהיה בתוקף כתקופה
שבעדה משולמת הקצבה;
- "כך-וזה" — לרבות מי שידוע בציבור ככך-וזה;

שנקבעה לזכאי לקצבה על-פי החוק שלפיו משולמת הקצבה.

4. קיצור תקופת פיצוי

הרשות המוסמכת רשאית לקבוע כי לא תשולם קצבה בשיעור מעודכן כאמור בסעיפים 2(א) ו-3, או כי תשולם כאמור בעד תקופה קצרה מן האמור בהם, אם נוכחה שהחובע גרם לעיכוב ההכרעה בחביעתו בכך שלא מסר לרשות המוסמכת ידיעות ומסמכים שהיו ברשותו לאחר שנדרש לעשות כן או שנמנע מלשתף פעולה עם הרשות המוסמכת בכל דרך אחרת שנדרשה להכרעה בחביעתו או לביצוע תשלום הקצבה.

5. חישוב מענק המשתלם באיחור

לא שולם מענק תוך שלושה חודשים מיום התביעה, ישולם המענק לפי השיעור שבתוקף ביום התשלום.

6. התשלום — סופי

שולמו קצבה או מענק בשיעור מעודכן כאמור בסעיפים 2, 3 או 5 ולאחר מכן שונה שיעורם בתוקף למפרע, לא ישולמו לגביהם סכומים נוספים לפי החישוב האמור בסעיפים 2, 3 או 5.

7. ערעור

החלטת הרשות המוסמכת לפי חוק זה כמורה, לעניין ערעור, כהחלטה שניתנה לפי חוק שבתוספת.

8. אי-תחולת חוק פסיקת ריבית והצמדה

חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א — 1961³, לא יחול לענין קצבה, מענק ותגמול לפי הכנסה.

9. ביצוע ותקנות

(א) שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

(ב) השר הממונה על ביצוע חוק שבתוספת רשאי, בהסכמת שר האוצר ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, להתקין תקנות בדבר —

(1) חישוב קצבה המשולמת באיחור, אם לפני כן שולם לתובע חלק מן הקצבה כמקדמה, כמלווה, או בכל דרך אחרת;

(2) מתן פיצוי בעד איחור בתשלום של תגמול לפי הכנסה, בדרך של ריבית, בדרך של הצמדה למדד המחירים לצרכן או לשכר הממוצע, או בכל דרך אחרת;

(3) הוראות משלימות בדבר חישוב ההכנסה החודשית הממוצעת וכן בדבר הכנסות שלא יובאו בחשבון לענין חישוב הכנסה חודשית ממוצעת;

(4) כללים למתן פיצוי בעד איחור בתשלום קצבה, מענק או תגמול לפי הכנסה, שלקבלתם לא נדרשת הגשת תביעה;

(5) כללים למתן פיצוי בעד איחור בתשלום קצבה, מענק או תגמול לפי הכנסה לאחר שהתשלום חודש אחרי הפסקה שנגרמה שלא בשל מעשה או מחדל של הזכאי.

"שכר ממוצע" — כמשמעותו בחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשכ"ח — 1968¹;

"יום התביעה" — היום הראשון בחודש שבו התביעה או הבקשה הוגשה בפועל לרשות המוסמכת;

"יום התשלום" — היום שבו נשלח שיק לזכאי לפי מען שמסר או זוכה חשבונו בכך או הועמד סכום כסף לרשותו בדרך אחרת;

"הכנסה חודשית ממוצעת" — הכנסת הזכאי והכנסת בן-זוגו מן המקורות המפורטים בסעיף 2 לפקודת מס הכנסה², כמשך שלושת החודשים שקדמו למועד החלטת הרשות המוסמכת, מחולקת ב-3.

2. חישוב קצבה המשולמת באיחור

(א) על קצבה המשולמת בעד תקופה שבין יום התביעה לבין יום התשלום יחולו הנוראות אלה:

(1) שולמה הקצבה לאחר שחלפו שלושה חודשים מיום התביעה, אך בטרם חלפה שנה, היא תשולם בשיעור המקורי בעד שלושת החודשים הראשונים שלאחר יום התביעה ובשיעור המעודכן בעד יתרת התקופה;

(2) שולמה הקצבה לאחר שחלפה שנה מיום התביעה, אך בטרם חלפו שנתיים, היא תשולם בשיעור המעודכן בעד כל התקופה;

(3) שולמה הקצבה לאחר שחלפו שנתיים מיום התביעה, היא תשולם בשיעור המעודכן בעד תקופת השנתיים המתחילה ביום התביעה ובשיעור המקורי בעד יתרת התקופה.

(ב) קצבה המשולמת בעד תקופה שקדמה ליום התביעה תשולם בשיעורה המקורי.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (א), הקצבה בעד החודש שבו חל יום התשלום תשולם בשיעור שחל באותו חודש.

3. חישוב קצבה במקרים מיוחדים

(א) (1) היה הזכאי לקצבה נכה שדרגת נכותו 50% או יותר אך פחות מ-75% ואין לו בן-זוג או ילדים והכנסתו החודשית הממוצעת אינה עולה על 150% מן השכר הממוצע או יש לו בן-זוג או ילד וההכנסה החודשית הממוצעת אינה עולה על 200% מן השכר הממוצע, ייקראו לגביו פסקאות (2) ו-(3) שבסעיף 2(א) כאילו במקום "שנתיים" נאמר בכל מקום "שלוש שנים";

(2) היה הזכאי לקצבה נכה שדרגת נכותו 75% או יותר והתקיימו בו התנאים האמורים בפסקה (1), ייקראו לגביו פסקאות (2) ו-(3) שבסעיף 2(א) כאילו במקום "שנתיים" נאמר בכל מקום "ארבע שנים".

(ב) השר יקבע בתקנות איזה שכר ממוצע יובא בחשבון לענין סעיף זה, אם חל שינוי בשכר הממוצע כמשך שלושת החודשים שלפיהם מחושבת ההכנסה החודשית הממוצעת.

(ג) לענין סעיף זה, "דרגת נכות" — דרגת הנכות הרפואית

¹ ס"ח התשכ"ח, עמ' 108.

² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

³ ס"ח התשכ"א, עמ' 197.

- (2) חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התש"י—1950⁵;
- (3) חוק נכי המלחמה בנאצים, התשי"ד—1954⁶;
- (4) חוק נכי רדיפות הנאצים, התשי"ז—1957⁷;
- (5) חוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט—1959 (נוסח משולב)⁸;
- (6) חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשכ"ח—1968;
- (7) חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התשל"ו—1970⁹;
- (8) חוק המזונות (הבטחת תשלום), התשל"ב—1972¹⁰;
- (9) חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א—1980¹¹;
- (10) חוק המשרה (נכים ונספים), התשמ"א—1981¹²;
- (11) חוק שירות בתי הסוהר (נכים ונספים), התשמ"א—1981¹³;

10. הרחבה

שר האוצר רשאי, בצו, להוסיף חוק לתוספת, בהסכמת השר הממונה על ביצוע אותו חוק ובאישור ועדת הכספים של הכנסת.

11. תחולה

- (א) חוק זה יחול אף אם התביעה או הבקשה לחשלוש קצבה, מענק או תגמול לפי הכנסה הוגשו לרשות המוסמכת לפני יום תחילתו.
- (ב) הוראות סעיפים 2, 3, 5 ו-9 (ב) לא יחולו על קצבה, מענק או תגמול לפי הכנסה, ששולמו לפני יום תחילתו של חוק זה.

12. תחילה

תחילתו של חוק זה ביום כ"ז באדר א' התשמ"ד (1 במרס 1984).

תוספת

(סעיף 1)

- (1) חוק התיילים המשוחררים (החזרה לעבודה), התש"ט—1949⁴;

⁴ ס"ח התש"ט, עמ' 13.

⁵ ס"ח התשי"ד, עמ' 162.

⁶ ס"ח התשי"ד, עמ' 76.

⁷ ס"ח התשי"ז, עמ' 103.

⁸ ס"ח התשי"ט, עמ' 276.

⁹ ס"ח התשל"ו, עמ' 126.

¹⁰ ס"ח התשל"ב, עמ' 87.

¹¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 30.

¹² ס"ח התשמ"א, עמ' 163.

¹³ ס"ח התשמ"א, עמ' 65.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

אם הסתייגות זאת תחקבל, סעיף 3 וכל אזכוריו יימחקו, ומספור הסעיפים שלאחריו ואזכוריהם ישונו לפי זה.

לחלופין

בסעיף קטן (א) —

- (1) בפסקה (1), במקום "שלושה חודשים" יבוא "חודשים";
- (2) בפסקה (2), במקום "שנתיים" יבוא "שלוש שנים";
- (3) בפסקה (3), במקום "שנתיים" יבוא "שלוש שנים" ובמקום "השנתיים" יבוא "שלוש השנים".

לסעיף 3

(אם לא נמחק בעקבות ההסתייגות העיקרית לסעיף 2, ונתקבלה ההסתייגות החלופית לסעיף 2).

חברי הכנסת ש' ארבל-אלמוזלינו ו' צבן מציעים:

בסעיף קטן (א) —

- (1) בפסקה (1), במקום "150%" יבוא "250%" במקום "200%" יבוא "300%", במקום "שנתיים" יבוא "שלוש שנים" ובמקום "שלוש שנים" יבוא "ארבע שנים";

לסעיף 1 ולתוספת

חברי הכנסת ש' ארבל-אלמוזלינו, נ' ארד ו' צבן מציעים:

- (א) בהגדרת "שיעור מעודכן", במקום "שקדם ליום" יבוא "שבו מתבצע";
- (ב) פסקה (6) לתוספת תימחק, והפסקאות שלאחריה ימוספרו לפי זה.

לסעיף 2

חברי הכנסת ש' ארבל-אלמוזלינו ו' צבן מציעים:

במקום סעיפים קטנים (א) ו-(ב) יבוא:

"(א) על קצבה המשולמת כעד תקופה הקודמת ליום התשלום יחולו הוראות אלה:

- (1) לתקופה שאינה עולה על שנה מלפני יום התביעה ולתקופה שאינה עולה על ארבע שנים אחרי יום התביעה תשולם הקצבה בשיעור המעודכן;

- (2) לתקופות שמלפני תקופת השנה האמורה בסעיף קטן (א) ואחרי תקופת ארבע השנים השולם הקצבה בשיעור המקורי".

בפסקה (2), במקום "שנתיים" יבוא "שלוש שנים" ובמקום "ארבע שנים" יבוא "חמש שנים".

לחלופין:

(אם לא נחקלה כל הסתייגות לסעיף 2).

בסעיף קטן (א) —

(1) בפסקה (1), במקום "150%" יבוא "250%", במקום "200%" יבוא "300%" ובמקום "שלוש שנים" יבוא "ארבע שנים".

(2) בפסקה (2), במקום "ארבע שנים" יבוא "חמש שנים".

לסעיף 4

חברי הכנסת ש' ארבל-אלמוזלינו ו' צבן מציעים:

במקום "או כי תשולם כאמור" יבוא "אלא בשיעור המקורי, או כי תשולם בשיעור מעודכן".

לסעיף 5

חברי הכנסת א' הראל ו' צבן מציעים:

הסעיף ינוסח כך:

"5. תשלום מענק

כל מענק ישולם לפי השיעור שבתוקף ביום התשלום".

לסעיף 6

חברי הכנסת ש' ארבל-אלמוזלינו ו' צבן מציעים:

א. במקום כותרת השוליים יבוא "סופיות התשלום":

ב. האמור בסעיף יסומן (א) ואחריו יבוא:

"(ב) נשלח שיק לזכאי לפי מען שמסר, ומחמת סיבה שלא היתה בשליטתו או מחמת שינוי במענו לא הגיע השיק לרשותו לפני שעברו שלושים ימים מיום שליחתו, יועמד לרשותו בדרך אחרת סכום התשלום לפי השיעור שבתוקף ביום תשלום זה בניכוי סכום השיק כשהוא משוערך ליום האמור".

לסעיף 9

חברי הכנסת ע' סולדור ו' צבן מציעים:

בסעיף קטן (כ), במקום "הכספים" יבוא "העבודה והרווחה".

לסעיף 10

חברי הכנסת א' הראל ו' צבן מציעים:

במקום "הכספים" יבוא "העבודה והרווחה".

ד. מסקנות ועדת החינוך והתרבות בנושא שימור אתרים היסטוריים במושבות, לציון 100 שנות התיישבות

עד היום לא הוקמה רשות נפרדת לאתרים לאומיים והטיפול בהם שייך לרשות הגנים הלאומיים.

הסמכות להכריז על אתר לאומי מסורה בידי שר הפנים, שצריך קודם לכן להיוועץ במועצת הגנים הלאומיים וברשות שמורות הטבע, שבה מיוצגים הממשלה, השלטון המקומי וגופים ציבוריים, ובכמה גורמים נוספים אחרים. עד היום הוכרו 7 אתרים: 1. התאן ומצודת הדרכים בשער-הגיא; 2. הקסטל; 3. פינת הנרייטה סולר; 4. בית-הביטחון בגבולות; 5. בית-הביטחון במכטחים; 6. בית-הביטחון בצאלים; 7. מושבת הראשונים וסביבותיה כראש-פינה.

תנאי להכרזת שטח כאתר לאומי הוא, שהשטח נועד לכך בתוכנית מתאר שאושרה כדן. פירוש הדבר, שיש להתגבר על התנגדות אפשרית של בעלי המקרקעים ויש לשלם פיצויים על-ידי הרשות המקומית לכל מי שעלול להיפגע — דבר המחייב תקציב ניכר.

על-פי החוק, כשיש צורך בתקציב להחזקה, לשמירה ולטיפול, על שר הפנים לקבל הסכמת שר האוצר להטלת החפיקים הנ"ל על רשות הגנים הלאומיים או על רשות שמורות הטבע. ועדת המשנה רואה בכעייית התקציב בעיה מרכזית.

עוד לפני שהנושא מגיע לשר הפנים חייב להתבצע תהליך ארוך ומסורבל של הכנת תוכניות ואישורים בוועדות השונות.

עשרות אתרים נמצאים כיום בשלכ זה או זה של התהליך הנ"ל, כעיקר בשלכ של הוועדות המחוזיות.

הכנסת העבירה לוועדת החינוך והתרבות ביום כ"ד כשבט התשמ"ב (17 בפברואר 1982) את ההצעה לסדר-היום של חברי הכנסת רפאל סריסה ובני שליטא בנושא שימור אתרים היסטוריים, לציון 100 שנות התיישבות.

בהצעה נטען, כי מספר רב של אתרים הולכים ונכחדים מחוסר טיפול מתאים מצד הרשויות המופקדות על הביצוע. המציעים מבקשים להקים קרן משותפת של משרדי הממשלה — החינוך והתרבות, הפנים והתיירות, שתעבוד בשיתוף עם הרשויות המקומיות.

הנושא נדון בישיבת ועדת החינוך והתרבות ב-25 באוקטובר 1982, והועבר לוועדת משנה.

ועדת-המשנה שמעה כמה גורמים, ביניהם נציגי משרדי הממשלה — הפנים, האוצר, החינוך והתרבות, וכן נציגי הקרן-הקיימת לישראל, מרכז השלטון המקומי, הסוכנות היהודית, החברה להגנת הטבע ורשות הגנים הלאומיים.

הוועדה דנה בנושא הן מהיבטו החינוכי והן מהיבט התחוקתי.

הנושא של שימור אתרים לאומיים מעוגן כיום בחוק הגנים הלאומיים, שמורות טבע ואתרי הלאום, החשכ"ג — 1963, הקובע כללים למניעת פגיעה באתר לאומי, הסדרת השמירה עליו, החזקתו, הגנתו והטיפול בו.

עד היום איתר משרד הפנים 206 אתרים בעלי חשיבות התיישבותית היסטורית. כ-50 עד 60 מהם נמצאים כתל-אביב, והשאר מפוזרים במקומות שונים בארץ. ב-1971 הוציא אגף התכנון במשרד הפנים תוכנית מתאר ארצית ל-206 אתרים.

(7) הוועדה רשמה לפנייה את הנכונות שהכיעה החברה להגנת הטבע להרחיב את תחום פעולתה החינוכי והציבורי גם לגוש האחרים ההיסטוריים. הוועדה ממליצה להטיל תפקיד זה על החברה להגנת הטבע.

(8) הוועדה פונה למנכ"ל משרד הפנים ליוזם ולהסדיר עם מינהל מקרקעי ישראל הסדר שיאפשר מתן פיצוי קרקעי לבעליהם של מקרקעים אשר יועדו בתוכנית מתאר כאחרים לאומיים.

(9) במקביל או במשולב עם הגוף הציבורי הוולונטרי ממליצה הוועדה להקים גוף מתאם שיורכב מהגורמים הנוגעים בדבר, בכללם משרדי הממשלה הפנים, החינוך והתרבות, האוצר והתיירות, נציגי מושבות, נציגי רשות שמורות הטבע, רשות הגנים הלאומיים, החברה להגנת הטבע, ונציגי מרכז השלטון המקומי והמועצות האזוריות.

(10) הוועדה מבקשת משר הפנים לדווח על ביצוע ההמלצות האמורות גם לוועדת הפנים המופקדת על נושא השלטון המקומי ועל התכנון והבנייה.

הוועדה מגישה מסקנות אלו למליאת הכנסת. לשר החינוך והתרבות, ולשר הפנים ומבקשת לדווח לה תוך 6 חודשים על ביצוע.

ה. מסקנות ועדת החינוך והתרבות בנושא ביצוע החלטות הכורר המוסכם בנוגע להסתדרות הסטודנטים של האוניברסיטה העברית

ביום 10 בינואר 1984 מסר חבר הכנסת מיכה רייסר לוועדת החינוך והתרבות, כי הנהלת האוניברסיטה אימצה את מסקנות הכורר.

הוועדה רושמת בסיפוק את הודעת האוניברסיטה העברית, שהיא מאמצת את מסקנות הכורר.

הוועדה מגישה מסקנה זו למליאת הכנסת ולשר החינוך והתרבות.

ו. מסקנות ועדת החינוך והתרבות בנושא סגירה צפויה של הישיבה התיכונית בחיפה

רוב הבעיות נגרמו על-ידי חלק מצוות העובדים הוותיק ובעל הזכויות.

הוועדה שמעה מפי מנהל האגף לחינוך דתי במשרד החינוך והתרבות, שההחלטה הסופית היא, שהמוסד לא ייסגר, ימצא מועמד מתאים לנהל את הישיבה ותניתן לתלמידים אפשרות לבחור בין מוסד זה לבין מוסדות אחרים. משרד החינוך והתרבות התחייב לשכנע כל ילד במקום המתאים לו.

להלן מסקנות הוועדה:

(1) הוועדה רשמה לפנייה את החלטת נציג משרד החינוך והתרבות שהישיבה לא תיסגר.

(2) הוועדה פונה למרכז ישיבות בני-עקיבא ואל האגף לחינוך דתי בערייה לעשות מאמצים גדולים כדי להעלות את רמת בית-הספר.

(3) הוועדה רשמה לפנייה, שראשי הישיבה האחראים לטיפולם החינוכי של הילדים חייבים לגור במקום.

להלן מסקנות הוועדה:

(1) הוועדה תובעת משר הפנים להמציא לוועדה תוך 3 חודשים את רשימת האתרים הלאומיים ובה פירוט תוכניות הביצוע של המשרד בהתחשב בחשיבות האתר ובסכנה הקיימת לשלמותו.

(2) הוועדה פונה לשר הפנים להכין תוכנית חומש לשימור האתרים.

(3) הוועדה פונה לשר הפנים להכטיח תקציב מיוחד למימון השתתפות המשרד בפעולות הקשורות בהכרתם ובשימורם של האתרים הלאומיים.

(4) הוועדה פונה לשר הפנים לפנות לרשויות המקומיות ולוועדות המקומיות לתכנון ולבנייה, לפעול במסגרת סמכויותיהן על-מנת לזרז ולקדם תכנון והקצאת משאבים לשימורם של האתרים ההיסטוריים בתחומן.

(5) הוועדה פונה למשרד החינוך והתרבות לעבר תוכנית אשר תשתף את תלמידי כתי"ס בפעולות השימור, האחזקה והפעלת האתרים הלאומיים.

(6) הוועדה קוראת לשר הפנים לכנס את מועצת הגנים הלאומיים לדיון על דרכי ההקמה וההפעלה של גוף ציבורי וולונטרי אשר יעמיק את המודעות הציבורית לנושא זה.

הכנסת העבירה לוועדת החינוך והתרבות ביום ה' כשכט התשמ"ג (19 בינואר 1983) את הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת מיכאל רייסר בנושא, ביצוע החלטות הכורר המוסכם בנוגע להסתדרות הסטודנטים של האוניברסיטה העברית.

בהצעה נטען, כי לאחר קריאת פסק הכורר ובהתאם לאפשרויות שהוא העמיד בפני הצירים, לקבל הכהרות של מסקנות, הביעו נציגי הסתדרות הסטודנטים את החשש, כי הנהלת האוניברסיטה תערים קשיים על יישומן.

הכנסת העבירה לוועדת החינוך והתרבות ביום כ"ה בסיוון התשמ"ג (6 ביולי 1983) את ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת מאיר כהן-אבידב, בנושא הסגירה הצפויה של הישיבה התיכונית בחיפה.

ההצעה לסדר-היום הועלתה בעקבות הסגירה הצפויה של הישיבה התיכונית בקריית-שמאל שבחיפה.

הוועדה קיימה ישיבה אחת בנושא, ובמהלכה שמעה דברים מפי נציגי משרד החינוך והתרבות, אגף החינוך בעיריית חיפה ויושבי-ראש מרכז ישיבות בני-עקיבא.

הוועדה למדה לדעת, כי בישיבה זו למדו תלמידים מעיירות פיתוח שונות וכי ההחלטה היתה על סגירת החטיבה העליונה בישיבת בני-עקיבא בקריית-שמאל והיא נחקלה על-ידי עיריית חיפה ומרכז ישיבות בני-עקיבא.

כן למדה הוועדה, שהצעד של הסגירה היה האחרון בסדרת צעדים וניסיונות להביא להכרזתו של המוסד החינוכי.

ועדת החינוך והתכנות מגישה מסקנות אלה למליאת הכנסת, לשר החינוך והתכנות, ומבקשת לדווח לה תוך 6 חודשים על ביצוען.

4) הוועדה מציעה שהשנה תהיה שנת ניסיון וכי ייעשו מאמצים מיוחדים להעלות רמת בית-הספר והטיפול החינוכי בפנימייה.

ז. מסקנות ועדת החינוך והתכנות בנושא ניסויים פסיכולוגיים בכני"אדם ללא ידיעת הנוגעים בדבר

וכן, לא קיימים כללי אתיקה, חוקרים אלה עורכים ניסויים על-פי שיקוליהם, או על-פי החלטות הממונים עליהם בלבד. להלן מסקנות הוועדה:

1) משרד-החינוך והתכנות יחזור ויודיע לכל בתי-הספר והגנים בכל הכלים העומדים לרשותו, לרבות חוזר המנכ"ל, כי אין לאפשר עריכת ניסויים פסיכולוגיים בגני-ילדים ובבתי-ספר בתלמידים בלא אישור מוקדם בכתב מאת המנכ"ל.

2) הוועדה ממליצה, שבכל אחד מהמוסדות להשכלה גבוהה חוקם ועדה עליונה שתהיה מקבילה בסמכויותיה לוועדת הלסינקי, הוועדה תדווק כל הצעת מחקר בתחום הניסויים הפסיכולוגיים בכני"אדם ובסמכותה יהיה לאשר או לדחות את המחקר, ההחלטה תימסר למציע המחקר ותירשם בפרוטוקול. עם הפעלת הוועדות במוסדות להשכלה גבוהה יתואם נוהל טיפול אחיד לכולם.

3) הוועדה רשמה לפנייה את ההודעה של ראש המחלקה למדעי-ההתנהגות בצה"ל, כי הוקמה ועדה מעין זו, וכל מחקר, בטרם הוא מתבצע, עובר דיון ובדיקה של הוועדה. כמו כן רשמה הוועדה לפנייה, כי צה"ל יישם כל החלטת ונהג שיופעלו במוסדות להשכלה גבוהה.

הוועדה מגישה מסקנות אלו למליאת הכנסת, לשר החינוך והתכנות ולשר הביטחון, ומבקשת לדווח לה תוך 6 חודשים על ביצוען.

ח. מסקנות ועדת החינוך והתכנות בנושא מצבם של ילדי הדממה

להלן מסקנות הוועדה:

1. ועדת החינוך והתכנות ממליצה שלא לסגור את בית-הספר "ניב".

2. הוועדה קוראת למשרד החינוך והתכנות לדאוג לכך, שהנטל התקציבי של בית-הספר המשרת תלמידים מכמה רשויות מקומיות יחולק בהתאם לעובדה זו, ולא ייפול למעמסה על עיריית חיפה בלבד.

3. הוועדה ממליצה להעדיף את הילדים הלומדים בבית-הספר המיוחד "ניב", על פני מה שניתן לילדים רגילים, בתחומי הוונה, האחזקה ושעות השהייה בבית-הספר.

4. הוועדה קוראת למנהל בית-הספר ולצוות העובדים החינוכיים לעשות לשיתוף התנאים הפיסיים והצורה האסתטית של בית-הספר.

5. הוועדה פונה בבקשה לסגנית שר החינוך והתכנות ולמחלקת לחינוך בעיריית חיפה, אשר לקחו על עצמם את הטיפול, להמשיך בטיפול הן בצד התקציבי והן בצד החינוכי והאנושי.

הוועדה מגישה מסקנות אלו למליאת הכנסת ולשר החינוך והתכנות ומבקשת לדווח לה תוך 6 חודשים על ביצוען.

הכנסת העבירה לוועדת החינוך והתכנות ביום י"ד כחשון התשמ"ב (11 בנובמבר 1981) את הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת אהרן הראל בנושא, ניסויים פסיכולוגיים בכני"אדם ללא ידיעת הנוגעים בדבר.

הוועדה קיימה 4 דיונים בנושא ושמעה את נציגי משרד החינוך והתכנות, נציגי המוסדות להשכלה גבוהה, נציגי צה"ל ונציגי הסתדרות הפסיכולוגים בישראל.

מן העדויות שהושמעו במהלך דיוניה למדה הוועדה את העובדות האלה:

אמנת הלסינקי, הקובעת מגבלות לגבי מחקרים רפואיים הנוגעים לבני-אדם, איננה מתייחסת לניסויים פסיכולוגיים. כדי שלא לפגוע בצורך לפיתוח מחקר בתחומים אלה, כדי שלא לפגוע בכני"אדם העלולים להיזק ממחקר לא בדוק ומזיק, יש צורך להפעיל מסגרת מקבילה לזו של ועדת הלסינקי.

בעבר, נעשו ניסויים על אנשים מבלי שידעו על כך ובלא בקרה מספקת. ניסויים אלה עלולים היו לפגוע באנשים ולגרום להם נזק שלא היה ניתן להעריכו.

על אף קיומו של חקנון אחיקה, הקובע כללים מוגדרים ומגבלות לגבי פסיכולוגים, הרי שלגבי חוקרים מתחומים אחרים, כגון סוציולוגיה, עבודה סוציאלית, מדעי-ההתנהגות

הכנסת העבירה לוועדת החינוך והתכנות, ביום כ"ה כסיון התשמ"ג (6 ביולי 1983) את ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת שבח וייס בנושא, מצבם של ילדי הדממה.

ההצעה לסדר-היום הועלתה בעקבות החלטתה של עיריית חיפה לסגור את בית-הספר לחירשים "ניב", עקב שיקולים תקציביים.

הוועדה קיימה ישיבה אחת בנושא, ובמהלכה שמעה דברים מפי נציגי משרד החינוך והתכנות, נציגי אגף החינוך בעיריית חיפה ונציגי הצוות המקצועי של בית-הספר לחירשים "ניב".

הוועדה למדה לדעת, כי הנטל התקציבי נופל על רשות אחת — עיריית חיפה, ואילו בבית-הספר לומדים ילדים מכמה רשויות מקומיות אחרות.

הוועדה שמעה מהצוות המקצועי של בית-הספר על הבעיות החינוכיות ועל תוכניות חלופיות, אשר עליהן המליצה ועדה שברקה את בעיית התלמידים.

הוועדה למדה שהתלמידים הלומדים בבית-הספר "ניב" לא זו בלבד שהם כבדי שמיעה וחירשים, אלא גם פגועים בתפקודים נוספים. מחקרים שנעשו בתחום זה מצביעים על כך, שבמקרים דומים עדיף הטיפול המיוחד ביחידות נפרדות משילוב במסגרות רגילות.